

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . " 2-20
 za Nemčijo celoletno . . . 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V spravi prejemam mesečno . . . 1-70
== Sobotna izdaja: ==
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENEK

== Inzerati: ==
 Enostopna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat po 18 v
 za dvakrat " 15 "
 za trikrat " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznanila, zabvale, smrtneice itd.:
 enostopna pettivrsta po 2) vln.
== Poslano: ==
 enostopna pettivrsta po 4) vln.
 Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

== Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Cilji Avstrije v svetovni vojski.

V Avstriji se zelo malo razpravlja o ciljih in namenih vojne, izdatneje se peča časopisje s podrobnostmi vojne. Zato se moremo vprašati: ali imamo sploh vodilno idejo? Seveda jo imamo. Toda pri nas molče časniki o naših ciljih, misleč, ker so sovražniki razlagali svoj vojni cilj tako javno, tedaj je tudi naš cilj vsem znan. Sovražniki so namreč oznanili: Avstrijo hočemo uničiti, razdeliti med seboj njene dežele in streti nemško svetovno moč. Ta enostavni, toda ne posebno ljubeznivi program naših sovražnikov nam predločuje naš vojni cilj, ki se glasi: samoobramba, boj za obstanek.

Čeprav sta naš in sovražni cilj jasna, vendar hočemo naš vojni cilj pojasniti, ker sovražniki niso dosegli svojega in ker ima Avstrija razen prej imenovanega cilja še drug, vzvišenejši cilj, o katerem je predaval pred nedavnim časom dunajski vseučiliški profesor dr. Karel Brockhausen.

Od dveh strani bi se morala zdrobiti moč in kultura Avstrije in Nemčije. Toda sovražniki niso mogli zlomiti odporne sile Srednje Evrope, in sedaj niso niti zmožni za uspešno ofenzivo. Tako je onemogočen njihov cilj. Domnevali bi, da bi bil v očigled takega položaja sedanji trenutek ugoden za pogajanja. Vendar se stranke na vseh bojiščih bojujejo. Ta boj se nadaljuje ne morda vsled tega, ker mislijo nasprotniki, da bodo še mogli doseči odločilne uspehe. Boj se vrši dalje, ker v tem oziru ne odločujejo le strateški, denarni in diplomatični vzroki, ampak tudi močne ideje, za katere se bore naši junaki na vseh bojiščih z največjim navdušenjem. Te ideje so pomenljivejše nego one o samoohranitvi in samoobrambi. Prepričati hočemo namreč z našim bojem, da ne zapade Evropa v kulturno nazadovanje. To je vzvišeni, končni vojni cilj.

Seveda, naš boj za obstanek je nam najbližji in razumljivejši, kajti dolgo časa sta nas vznemirjali Srbija in Rusija, siremeč odtrgati nam dežele. Mi nasprotno smo hoteli v miru živeti, kakor je izraženo v vojnem manifestu našega cesarja.

Ta enostavni in naravni vojni cilj je boj za domačo grudo, je izraz mirovne ideje. Upali smo, da bomo našli v očigled našega stremljenja po miru splošne simpatije. Toda te simpatije so izostale, ravno nasprotno se je zgodilo, nasprotniki so nam očitali, da je naša želja po miru povzročila precej nemira. Sprva se nam je zdelo to neumno, zlasti spricho strašne sarajevske tragedije, toda sčasoma smo se privadili na to dejstvo.

Deloma smo sami vzrok, da imajo nasprotniki tako mnenje o nas, ker ne opo-

rekamo, da bi bil boj za obstanek naš edini vojni cilj. Ako bi pa dokazovali in razširjali naš končni vojni cilj, bi pridobili več nevtralecev in napolnili s svetim ognjem marsikaterega domačina. To trditev moremo dokazati na podlagi zgodovinskih dejstev.

Naša monarhija je država, ki ne obstoji samo radi sebe, ampak služi tudi višjim ciljem. Samonamen je sicer osnovna ideja države, toda ta samonamen, ki se imenuje zdrav državni egoizem, čutijo v sebi tudi druge države. Drugače je pri naši državi. Že takoj pri začetku je imela kot Vzhodna marka nalogo, da je branila Zahodno Evropo, da je niso preplavili nekulturni narodi. To težavno in nevhvalno nalogo je vršila skoro 1000 let; v tej dolgi dobi ni služila ne le samonamenu, ampak tudi višjim koristim človeštva.

Ravno tako varuje sedaj zahodno Evropo, da je ne osvoji bizantinska Rusija in ji ne vsili svoje tatarske kulture. Avstrijskim Slovanom in balkanskim narodom preti namesto dosedanje svobode trd ruski jarem. Evropa stoji pred odločitvijo: Ali naj njen vzhod in jug nazadujeta ali napredujeta.

Častno je za našo monarhijo, da ima tako važno nalogo; toda drugo vprašanje je, ako je zdravo. Večkrat so že prereševali vprašanje, ali bi ne bilo ugodneje za nas, da bi opustila naša država svojo staro nalogo in naj bi se zadovoljila, da bi živeli vsi avstrijski narodi le za svojo najbližjo korist. Toda resničen je stari izrek: Ako bi ne bilo Avstrije, bi jo morali ustvariti. Kajti Avstrija je potrebna za Evropo in za vse narode, ki so združeni pod habsburškim orlom. Že več stoletij ima nalogo, da nudi varno streho za vse tako zelo različne narode. Ako bi bil vsak narod nase navezan, bi kmalu poginil; ker je pa eden od drugega odvisen, se vzdržijo vsi narodi.

Ker nam je naložila zgodovina tako ogromno in težavno nalogo, bi morali vsaj poskusiti, pridobiti si korist tega bremena. Poudarjati moramo, da je naloga, kateri moramo služiti vsled zgodovinske potrebe, zaslužno in vzpodbudno delo.

Kaj delamo mi? Mi se bojujemo in molčimo. Nasprotniki pa razširjajo svoje nazore in zavijajo resnico. Tako trde nasprotniki, da predstavlja sedanja vojska boj med germanstvom in slovanstvom, kar seveda ni res. Tudi je neresnično, da bi bili Nemčija in Rusija nasprotnici in da bi mi pomagali Nemčiji; temveč Avstrija in Rusija sta bili navskriž in Nemčija nam je prihitela na pomoč, ko nas je ogrožala Rusija. Tako se mora Avstrija, ki ima več nego polovico prebivalstva slovenske narodnosti, braniti proti ekspanzivnim na-

meram drugih slovanskih dežel. Med tem ko naši nasprotniki preobračajo resnico, znajo si pridobiti precej nevtralnih izvenavstrijskih Slovanov in celo marsikaterega domačina. Zaradi tega je treba poudarjati, da sedanja vojna ni le boj za naš obstanek, ampak tudi za kulturo vseh Slovanov, ki so zapadnoevropskega mišljenja.

Slednjic je naš vojni cilj identičen z evropskim trajnim mirom. Sicer je ta trditve drzna, pa se more dokazati. Evropa je enako sestavljena kakor naša država. Glavni evropski narodi so: Romani, Germani in Slovani, mešani narodi in raztreseni narodni drobci. Ravno tako je v Avstriji, skoro vsi evropski narodi so tu zastopani.

Evropsko mirovno vprašanje ima dve alternativni, ali naj žive narodi v slogi ali se pa bojujejo neprestano med seboj. Prihodnji mir bo potemtakem ali trajen mir, ali pa le premirje; zadnji slučaj opažamo na Balkanu. Kdaj se bo končalo premirje, ni mogoče prerokovati, kajti sedanji dogodki so dokazali, da ni mogoče ugonobiti naroda ali države. Po porazu se sovražnik zopet opomore in boj se znova začne. Pač bi Evropa zelo oslabela v takih bojih, in njeno dediščino bi prevzeli drugi deli sveta. To bi bila prva alternativa trajne vojske.

Zato bi bilo želeli, da bi živeli evropski narodi v slogi in privoščili drug drugemu, da se vsak narod razvija z resnim delom. Toda do danes še nihče ni našel oblike, na podlagi katere bi bilo mogoče sprjazniti evropske narode. Tudi v tem slučaju nudi naša monarhija primero, kako bi bilo mogoče ustaliti mir v Evropi. Kakor ni mogoče ugonobiti evropskih narodov, ravno tako ne avstrijskih; kakor v Evropi, tako se morajo tudi v Avstriji vsi narodi razvijati, ne na tuje stroške, ampak z lastnim resnim delom.

Do te točke se strinja analogija, a dalje sledi razlika. Evropske države planejo z orožjem ena na drugo, ako preneha medsebojno prijateljstvo. Toda avstrijski narodi tega ne morejo storiti. Ako bi se tedaj posrečilo Avstriji svoj državni problem vsaj deloma rešiti, bi se kmalu uresničil evropski trajni mir.

V Avstriji so poskušali na razne načine rešiti državno vprašanje: s centralizmom, federalizmom, z obojno obliko nankrat, s svobodno ustavo in s stroгим absolutizmom; včasih se je šlo na roko gotovim narodom in ostraševalo druge. Čeprav se pri teh in drugih državnih oblikah opazuje organičen razvoj, vendar se še ni moglo povsem rešiti državnega vprašanja. Zaradi tega se je sčasoma razvila ideja, da mora vlada prenehati z izigravanjem; le ta

se je začela pogajati in sklepati kompromise. Da more Avstrija obstojati, mora nastopati načelo, da je treba združevati narode, ki si nasprotujejo.

Vsled tega stoji Avstrija v nravnem oziru višje nego marsikatera druga država. Drugim državam ni treba, čeprav niso v narodnostnem oziru enotne, rešiti marsikatero vprašanje skupnega bivanja narodov, na primer na Angleškem. Pri nas je pa drugače. Na vso moč se trudimo, da bi rešili problem, kako bi bilo mogoče bivati narodom pod okriljem ene države na podlagi pravice in resnice. Nobena druga država na svetu se dosedaj še ni borila z enakim problemom.

Ako se nam posreči ta poskus ugodno izvršiti, tedaj smo izpolnili veliko evropsko nalogo in našli pot, po kateri nam Evropa more slediti, da živi v miru. Sicer se nismo na cilju, pač pa smo na poti. Ravno med vojno se je pokazalo, da se je posrečilo doseči navzlic največjim oviram, da so se narodi zblížili in sporazumeli.

V tem stremljenju po rešitvi državne problema je izbruhnila vojska. Le ta je namerjala prepričati rešitev našega najvažnejšega vprašanja; sovražniki so se dogovorili, da razrušijo Avstrijo, preden bi bila utrjena, niso pa pomislili, da bi morala z Avstrijo vred razpasti mirna družba narodov v osrednji Evropi. Ako bi bilo uničeno pri nas, v stiku vseh evropskih narodov, skupno bivanje več narodnosti, tedaj bi prenehala evropska družba narodov, in le to družbo bi izpodrinila borba za svetovno gospodstvo. V tem slučaju bi nastal trajen boj namesto trajnega miru.

Dosedaj je Avstrija odbila vse silne navale tujih sovražnikov. Nakane nasprotnikov so se izjalovile, in Avstrija je dokazala, da ima dovolj notranje moči in dovolj zunanje odporne zmožnosti, da se je obdržala nasproti najhujšim zunanjim in notranjim viharjem, in vsled tega smemo drzno reči: Z nami obstoji in pade ne samo lastna hiša, z nami stoji in pade Evropa. Potemtakem je naš cilj ne le samoobramba, ampak ohranitev evropske kulture in uresničenje evropskega trajnega miru.

V vodi, ognju in železu.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Podčastnik J. W. poroča o svojih doživljajih na jugozapadnem bojišču:

Ko smo se po ponovnem premikanju iz postojanke v postojanko vrnili v G. in se ondi nekoliko očistili in spočili, smo šli naslednji večer nadomestiti Dalmatince v strelske jarke. Kako smo se zavzeli, ko smo videli, da je v jarku polno vode in blata, do kolen in še višje. Hočeš nočeš smo morali v vodo. Bila je huda tema, da

LISTEK.

K zvezdam.

Ni ga skoro človeka, ki bi se nikoli ne ozrl proti zvezdam na nebu. In če zapazi kako posebno svetlo zvezdo, se mu oko več časa pomudi pri njej, in ta pogled mu rodi v glavi misel in v srcu plemenito čustvo. Če ima pri sebi tovariša, obrne tudi govorico na zvezde pa mu reče: »Katera zvezda je neki tole?« Oni dan sta šla dva v Ljubljani čez Franc Jožefov most pa sta gledala veliko zvezdo, ki je stala nad Gradom. »To je Severnica«, pravi eden. »To je Večernica«, ga pouči drugi. Pa ni bila ne ta ne ona, ampak bila je Jupiter.

Ker je zanimanje za zvezde splošno, smo se bili namenili, v začetku vsakega meseca zapisati nekaj vrstic o zvezdah. Toda prišla je laška vojska, ki je tako zelo obrnila nase vso pozornost, da ni kazalo pisati o zvezdah. Morda tudi sedaj čas za to ni ugoden, pa vendar utegne ta ali oni prebrati te vrstice in ob prilikah poiskati na nebu tisto, na kar ga bodo opozorile. Največ prilike, pečati se z zvezdoznanstvom, imajo naši vojaki, ki morajo prečuti včasih cele noči pod milim nebom.

Morda bodo tudi njim te vrstice dobrodošle.

Kmalu po solnčnem zahodu se zavsetita sedaj, ob začetku novega leta, na nebu dve svetli zvezdi, ena blizu tam, kjer je sonce zašlo, in ne visoko nad obzorjem, druga pa na levo od nje, na južni strani in precej višje nad obzorjem. Prva je Venera ali Večernica, druga pa Jupiter. Tudi, ko se je že popolnoma stemnilo, ju je lahko najti med drugimi zvezdami, ker sta najsvetlejši. Sedaj sta daleč narazen, toda razdalja med njima bo vedno manjša in sredi februarja bo znašala samo kakke pol stopinje. Zanimivo je opazovati to zblíževanje. Venera je že sedaj svetlejša od Jupitra, a njena svetloba še raste do konca maja, ko bo največja. Če gledamo z daljnogledom, se nam vidi kakor mesec eden ali dva dni pred ščepom. Vsak dan se je vidi nekoliko manj. Počasi bo taka, kakor luna v prvem kraju, in nazadnje bo podobna ozkemu srpju. Vkljub temu, da pojema, raste njena svetlost, ker se nam vedno bolj bliža.

Malo manj svetel kakor Jupiter je Saturn, ki se vidi v začetku januarja zvečer na severovzhodu. Vidi se pa vendar pred drugimi zvezdami že, ko se nekoliko zmrči. Sedaj je v Dvojčkih in

se giblje retrogradno (nazaj, proti zahodu). Kdor pozna ozvezdje Dvojčkov, ga najde na prvi pogled. Komur je pa to ozvezdje neznano, ga lahko razloči od drugih svetlih zvezd, ki so v bližini, po tem, da ima bolj belo luč kakor druge zvezde, pa da nič ne miglja, kakor migljajo zvezde stalnice.

Nepoliko pred deveto uro zvečer pa vzhaja še četrta zanimiva zvezda, ki jo je lahko razločiti od vseh drugih po tem, da je krvavo rdeča. Ker po svoji barvi spominja na kri in ogenj, so ji dali ime Mars, ki je bil starim Rimljanom bog krvave vojske. Zanimiv je Mars posebno zato, ker so dolgo časa trdili, da na njem prebivajo razumna bitja, in še sedaj nekateri to trdijo. Na Marsu so približno take razmere, kakor na zemlji: imajo tam vodo, zrak, dež in sneg. Proti koncu mesca bo vzhajal že pred šesto uro zvečer. Zanimivo je opazovati njegovo gibanje. Sedaj se giblje v Levu. Ozvezdje Leva se lahko najde: del tega ozvezdja je podoben srpju, ki je na desno odprt. Sredi decembra je privozil Mars ravno v ročaj tega srpja. Potem je šel na levo naprej, ven iz ročaja. V začetku januarja napravi »kehrteuch« in hiti nazaj. Čez tri tedne pride zopet v ročaj, pa se ne ustavi, ampak hiti dalje proti zahodu skoro do Rakovih jaslji. Tu se ustavi sredi mese-

ca marca, se obrne nazaj na levo in proti koncu maja pride zopet v držaj Levovega srpja.

Venera, Jupiter, Saturn in Mars so najlepši planeti. Vsak ima svojo zanimivost. Venera nam je draga, naj bo že Večernica ali Danica. Pri njej opazujemo posebno njene izpremembe ali faze. Ona je podobna Marije, ker se drži vedno sonca, kakor Marija Jezusa. Jupiter je med premičnicami največji. Zelo zanimiv prizor nam nudijo njegovi meseci, ki jih lahko opazujemo že z manjšim daljnogledom. Saturn je znan po svojih pasovih, ki se sučejo okrog njega in ki jih je mogoče videti že z daljnogledom dvajsetkratne povečave. Mars je pa naši zemlji najbolj soroden. Ima tudi dva meseca, ki jih pa gledajo samo zvezdoznanci s svojimi daljnoglednimi velikani: sta namreč majhna. Da sta spremljevalca Marsa, bojnega boga, kažeta njuni imeni: Strah in Groza.

Če potegnemo skozi te štiri planete črto in jo na vsakem koncu podaljšamo do obzorja, imamo pred seboj velik del ekliptike, t. j. tiste poti, katero prehodi sonce v teku enega leta od zahoda proti vzhodu. Če pogledamo te štiri planete 30. januarja ob 6. uri zvečer, jih vidimo približno na tistem mestu, kjer bo stalo sonce dne 4. marca okoli 4. ure popoldne (Venera), 18. marca

nismo nič vidli in marsikateri se je ponesreči prevrnil v vodo kakor je bil dolg in širok, tako da je bil ves moker. Kje naj bi se posušil? Na nekaterih mestih je bil pa še jarek tako ozek, da je človek komaj sključen skozi prišel. Tedaj si je lahko misliti, kako je bilo. Ni čuda, da je v takem marsikdo zbolel.

Ko smo tako čofotali po vodi, nas je pa že slišal Lah in je hitro poslal par min proti nam; dva sta bila ranjena. Eden teh je bil nekdanji pismoša Jože iz Zaloğa; dobil je v nožo in na glavo. Tako smo izgubili vremenskega preroka. Drugače je bila dosti mirna noč, le par šrapnelov smo dobili. Zjutraj, predno se je naredil dan, smo šli v rezervna kritja, v jarkih je pa ostala čez dan samo straža.

Ko je posijalo solnce, smo si jeli sušiti obleko, a iz kritja nismo dosti smeli, drugače nas je Lah hitro počastil z granatami. Jaz sem si pa mislil: samo na enega gotovo ne bo streljal, pa sem šel malo vun po vinogradu na solnce, da bi se ogrel in posušil. Solnčna toplota je pa prijala tudi mojim domačim živalicam in začele so veselo gomazeti in se mastiti z mojo krvjo, da me je kar privzdigovalo. Slekem sem se in jih začel preganjati in pobijati. Pa že je tem mučiteljicam vstal maščevalec: Lah me je bil ugledal in mi poslal granato, ki je padla blizu mene. Takoj pustim uši in hočem na varno, tedaj prileti druga granata in udari še bliže mene. S srajco v roki jo ulijem v kritje, na mesto, kjer sem bil sedel, sta pa prileteli še dve granati. Od tedaj nisem več hodil uši bit na solnce.

Tako je bilo dva dni. Tretji dan je pa začel Lah vražje streljati z artiljerijo in meril posebno na naše topništvo. Naši topničarji pa seveda tudi niso rok križem držali in streljali so, kar se je dalo. Kdor se ni bil v boju do takrat, je mislil, da bo sodnji dan. Še-le proti večeru se je malo pomirilo.

Ponoči smo šli zopet v strelski jarek; jaz sem pa šel s petimi možmi na patrolo. Lezli smo počasi naprej, da kaj ugledamo ali »zaberemo« kako laško patrolo. Tedaj pa Lah nenadoma posveti z žarometom; vržemo se na tla, a Italijani so nas bili že vseeno zapazili in pokati je začelo proti nam precej hudo. Ranjen je bil pa le eden, drugih izgub nismo imeli. K sreči se je žaromet obrnil v drugo smer, da smo se mogli vrniti.

Naslednji dan je bil grozopoln. Lah je začel nastopati k napadu. Mi smo pokali po njih, kar je bilo mogoče, sovražnik je pa začel besno obstreljevati našo postojanko s težkimi granatami. Bilo je nekaj groznega. Kako moč ima granata, ko se razleti, sem še-le zdaj videl; vse je šlo v zrak, kamor je priletela. Zopet pribrenči ena, dve. Popolnoma me je oglušilo. Na roki začutim pekočo bolečino — pogledam in vidim, da sem ranjen. Napotil sem se po strelskem jarku k sanitetcem, da bi me obvezali. Grem mimo gospoda praporščaka, ki ravno telefonira. Komaj sem pet korakov od njega, prižvižga granata in eksplodira. Slišim še klic gospoda praporščaka: »Jezus Marija!« — in Štefana Kvasa ni bilo več. Bilo je vse zasuto. Bilo mi je zelo hudo po njem. Doma je bil v Solkanu in tudi zdaj je tam doma. Vedno je bil vesel in rad prepeval, sedaj pa Soča poje nagrobno njemu in marsikateremu: Pomlad pa prišla bo...

Šel sem dalje do sanitetcev in tam čakal večera. Boj je pa vihral dalje in pri sosednji stotnji je bil že juriš. Tudi nam so bili vedno bliže. Tedaj pa se oglase naši topovi tam zadaj nekje in cela jata šrapnelov

okoli 3. ure popoldne (Jupiter), 3. juli-ja okoli 8. ure zjutraj (Saturn) in 19. avgusta ob vzhodu (Mars). Po isti poti kakor solnce hodijo tudi planeti, namreč na levo stran, t. j. od zahoda proti vzhodu. Lani (1915) je bil Jupiter dne 1. januarja še v ozvezdju Kozla, letos (1916) je v Vodnarju, čez eno leto bo že v Ribah blizu Ovna. Saturn se je lani 1. januarja poslavljaval ob Bika, letos (1916) je sredi ozvezdja Dvojčkov, na koncu leta bo že prestopil ozvezdje Raka. Vse to gibanje planetov po ekliptiki je le navidezno, ker se v resnici sučejo vsi okoli solca. Z zemlje se nam vidi-jo, kakor bi potovali med stalnicami na levo stran, proti vzhodu. Ker se pa zemlja tudi suče okoli solca, pride večkrat do drugih planetov v tako razmerje, da se z nje vidijo, kakor bi se na svoji poti obrnili in šli nekaj časa nazaj od vzhoda proti zahodu. Lep primer nam je Mars v začetku leta 1916., kar smo že prej omenili.

Izmed stalnic vzhajajo v januarju proti večeru in zvečer najlepše in jih je mogoče gledati celo noč. Komu niso znani ljubki Gostosevci? Zvečer so že precej visoko na severovzhodnem nebu. Pod njimi vleče Bik svojo brano (Hijade). Velikan Orijon vstaja zvečer ravno izza obzorja. V bližini vodi Voznik (Amigo) svojo Kozico (Capella). Tudi Dvojčki prihajajo polagoma na dan.

O stalnicah ter o solncu in mesecu ob drugi priliki kaj več.

lov eksplodira nad glavami bližajočih se Lahov. Začeli so rjuti, da je bilo groza.

Nastopil je mrak; zopet se bližajo Italijani. Tedaj pride povelje, da se pripravimo na juriš. Meni je bilo dolgčas, ranjen nisem bil preveč; pograbil puško in grem k tovarišem. Vse je bilo tiho, le tu pa tam je stokal kak ranjenec. Kar zopet začne naša artiljerija hudo streljati s šrapneli — Lah vstane in začne bežati... Mi pa streljamo, streljamo. Ko je pozneje Italijan svetil z žarometom, je videl kupe svojih mrličev na bojišču. Kaj si je mislil, ne vem.

Iz baške doline.

(Izvirno poročilo »Slovincu«.)

Zopet me je zanesla pot iz obstreljane Gorice v toliminske hribe. Tam uoli v Gorici divja unicevalno delo Lahov naprej in mesto postaja z vsakim dnevom večja razvalina in življenje prebivalstva v tem nesrečnem mestu z vsakim dnevom težavnejše. Zato pa tudi mene ni preveč vlekel, da bi osial čez praznike tam doli in sem rajši pribežal v naše gore. Hotel sem pravzaprav vztrajati do danes v mestu, toda granate so me prepašile, da sem odšel za cel teden prej. Ravno danes teden je bilo, ko sem jo mahal okoli štirih popolne po Corsu mimo Ijuškega vrta proti kavarni »Corso«, ki dosega razen razbitih šip ni trpela mnogo, uasiravno leži na zelo izpostavljenem kraju. Da, ta lepa moderna kavarna je bila do zadnjega casa posebnost Gorice v vojski. Zaunji čas ni bilo več gospodarja, ostal je samo en natak in temu sta pomagala dva natakarka vojaka. Bilo je to zelo značilno — vojaštvu in civilistom sta suregia vojaka! Torej v to kavarno sem bil namenjen danes teden. Ko korakam mimo požganega »Irkovskega Doma« in naprej uoli mimo Medveda, kjer sem mogel občudovati silovitost značnega priuška, ki so ga povzročile granate na oknih Medvedove trgovine, začujem več eksplozij, ki niso mogle biti prav daleč. Seveda sem pohitel, da pridem prej pod siredo kavarne. Pri Kúrnerjevi lekarni pa srečam več ljudi, prihajajočih od kavarne in tu sem zvedel, da padajo granate tam blizu okoli. Tudi kavarna »Corso« jih je dobila nekaj v prvo nadstropje, dobro da niso bile težke, tako da prilicje ni bilo poškodovano. Pac pa so drugod tam blizu padale tudi ene najtežjega kalibra. Kakor so mi pravili, je priletela ena taka v plinarno in pokopala pod razvaline tudi nekaj človeških žrtev. In druga je porušila celo zadnjo polovico Pizzulove restavracije na Corsu. Posebno je bilo meni žal za ta lokal, kajti tu sem jaz dobival vsak dan najpotrebnejše, — hrano, in sicer za Gorico v sedanjih razmerah še precej dobro hrano! Tozadevno bolj vedno hvaležen gospodu Eugenio. Zal je torej tisti dan granata eksplodirala baš v njegovi dobri kuhinji in meni tisti večer povzročila novo skrb — kje dobiti večerjo. In ravno radi tega, ker sem moral tisti večer čez 9. uro čakati, da sem dobil malo večerje, sem jo drugi dan toliko raje potegnil iz Gorice. Dobil sem en povod več, da sem sam pred seboj bolj upravičil svoj beg iz mesta, namreč ta, da nisem imel več Pizzulove hrane.

Tako sem sedaj tu v hribih, kjer mi ni treba skrbeti, kje in kaj bom jedel, in kjer sem boljvaren pred Lah nego v Gorici, za kar se moram tudi na tem mestu zahvaliti svoji dobri tetki!

Tudi tu smo v vojski, ali naša dolina je vsaj varna pred granatami. Zadnje dni je bilo tod okoli precej tiho. Deževje, megla, po višjih hribih sneg, to ovira Lahe. Le redko počl kje top ali se oglasi puškin strel. Parkrat se je v zadnjem tednu zvedrilo oblačno nebo in to so hitro porabili laški letalci, da so prišli špionirat nad našo grapo. Pred dvema dnevoma je eden blizu K. sputil celo par bomb, — a hvala Bogu brez vsake škode. Lahom pa moramo povedati, da če nimajo drugačnih »bonbonov«, naj nam za Božič takih smrdljivih tudi ne pošiljajo, se lepo zahvaljujemo za take božične darove!

Dirindaj in šunder pa imamo po naši dolini že tak, da pač moramo vedeti, da je vojska baš pred našim nosom. Ljudje so se pa vsemu temu že dobro privadili in se prilagodili tem izvenrednim razmeram. Marsikaj se mora potpeti, marsikje mora človek molče gledati brezpotrebne škode, a ljudstvo prenaša vse to mirno, potrpežljivo, vdano v božjo previdnost z zavestjo, da pač mora biti vse ravno tako in nič drugače in da še pridejo kdaj boljši časi, ko se povrne staro normalno življenje v naša gorska sela. Mnogo stvari manjka, pa naši ljudje trpijo razno pomanjkanje z občudovanja vredno požrtvovalnostjo. Moške moči med 18. in 50. letom so skoro vse proč, — v vojaški službi bogvekd, mnogo jih je že pod zemljo med vrstami za dom in

cesarja padlih junakov. Polja, travniki — vse večinoma več ali manj uničeno, živeža malo, po kočah cele družine stisnjene v eno, dve sobici, — polno takih nadlog je, ki jih je vojska prinesla nad naše kraje, a naš kmet junaško vse potrpi, saj se gre za oboževanega vladarja, za rešitev domovine, za premagao našega starega sovražnika! Lah ne sme v naše kraje in ne sme, pod Laha nočemo priti, — to je sedaj ceterum censeo naših seljakov!

Z vojaštvom naši ljudje dovolj dobro izhajajo in v splošnem zaslužijo vojaške oblasti priznanje, da gredo civilnemu prebivalstvu še precej na roko. Seveda se mnogokrat zgode nesorazumljenja in slične neprilike — na škodo naših ljudi. Navadno je vzrok temu to, da si kmet v marsičem ne ve na pravilen način pomagati, ker ga nihče ne pouči. Saj še inteligenti ne vedo, kake pravice in dolžnosti imajo pravzaprav vojaške oblasti in kake dolžnosti in pravice na drugi strani civilno prebivalstvo. Nevednost, nepoznanje zakonitih določil je mnogokrat vzrok občutne kmetove škode.

Časi gotovo niso primerni za razna kritiziranja, a gledé gotovih stvari občuti človek vso resničnost reka: »Difficile est satyram non scribere«, po domače: Težko je držati jezik za zobmi, ko se vidi toliko stvari narobe!

Izpod Sv. Gore.

(Izvirna poročila »Slovincu«.)

Goriško, decembra 1915.

V adventu smo bili mobilizirali našo šolsko mladež v zmyslu odloka presvetlega avstrijskega episkopata. Naši otroci so se odzvali in poklonili Nj. Veličanstvu, svetlemu cesarju Francu Jožefu I.: »724 sv. obhajil; 765 sv. maš; 310 sv. križevih potop; 675 činov samozataje, ki se je ozirala skoro izključno na dolžnosti do staršev; 466 sv. rožnih vencev!« — Otroci so namreč povečini opravili devetdnevno. Bog blagoslovi njih dobro voljo in daj presvetlemu vladarju in nam vsem v letu 1916. učkati veseli mir!

Zornice v fronti...

Odkar je vojska smo že trikrat menjali organista in pevski zbor. Selitev in bolezen je bila temu kriva. Marijini družbi so sledile stare pevke in le-tem možki zbor. Zornice smo, razun par dni, obhajali brez orgel a petje smo imeli prav tisto, ko lani v prvostolni cerkvi v Gorici. Polnočnice ni bilo in tudi pete sv. maše ne na sv. Božični dan, pač pa smo imeli na Štefanjo nedeljo »pastirno sveto mašo«, kakor jo navadno pojejo v stolni cerkvi in popoldne litanije z božičnimi staronarodnimi cerkvenimi popevkami, kar je zelo ugajalo ljudstvu in vojaštvu!

»Lijepo je bilo, veoma lijepo, a u nas je još lijepše,« so trdili Dalmatinci! — Zbrali so se v ta namen stari naši pevci kakor g. Tincili, g. Peter in Komavli in pomagali prvostolnemu duetu Boškin-Nuto; na popravljenih orglah je spremljal petje spretno in z občutkom g. podžupan J. Mervic, ki je nalašč zato prišel iz Dornberga, kamor se je preselil pred granatami. Dan je bil jasan a topel in prav nasičen božičnega svetega miru, da smo čisto brez skrbi ostali na trgu pred cerkvijo, kjer je g. župnik po končani službi božji izvršil običajni blagoslov vode.

Ni minilo 20 minut, ko je prižvižgala prva sovražna granata in zadela v hišo oddaljeno 100 metrov od cerkve. Kakor bi trenil, se je trg izpraznil, in vsakdo si je mislil: Moj Bog, kaj, ko bi bila granata padla sredo trga pred cerkvijo!...

Kmalu za prvo je prižvižgala druga, ki je globoko ranila potok Vrtojbo; tretja je udarila v hišo pri Janku in pogledala tudi na dvorišče podžupana Mervica, četrta na trg in druge na vrtove ter njive ob cesti, ki vodi v Vrtojbo. Civilnih žrtev, hvala Bogu in Materi Božji, ni bilo. Niti ranjen ni bil nihče! Pri Janku je bila četrta ure prej skoro vsa družina v sobi, kamor je udarila granata. Mala Emica z dekle se je še par minut preje naslajala ob kavi ter je v trenutku katastrofe bila komaj pet metrov od vrat, a nič se ji ni zgodilo... Par vojakov je bilo ranjenih... Sedaj imamo tupatam priliko podeliti sv. olje samo z maziljenjem na čelu. Zelo tolažljivo je stališče zdravniške vede, ki bolj in bolj prepričevalno trdi, da zdrav človek, ki premine nagle, zlasti še od zunaj povzročene smrti, tudi po nastopu vnanje smrti, živi še v istini po par ur! Tudi takim, mrtvim sem tu na fronti parkrat podelil sv. poslednje olje. Za vreden prejem zadodča nepopolen kes, recimo, da je dotičnik istega dne molil in tega kesa z novim smrtnim grehom ni preklical, pa se mu odpusté vsi njegovi smrtni grehi; zelo verjetno se mu odpusté grehi tudi, če v trenutku maziljenja ni imel nepopolnega kesa, a se mu je kasneje povrnila zavest v toliko, da je mogel vzdihniti ali vsaj v srcu obuditi

nepopolni kes! Kaj pa to-le sem pišeš? — Zakaj pa ne? — Naj narod spozna, da nas je Gospod ljubil do konca in da katoliška cerkev — je Matil

»Ofer« za pregnance...

Pri nas na Goriškem je še zmerom v navadi »ofer«, navadno na sv. Božični dan; pri polnočnici... Takrat vpleto med latinsko peto sv. mašo one tako mile in ljudstvu priljubljene božične pesmi, ki človeka ganejo do solz in tudi v trdih srcih ustvarijo mehko božično razpoloženje... Že radi tega tudi letos nismo marali opustiti »ofra«, ki je cdločen v poboljšek gospodu in cerkveniku, a oznanili smo ga tokrat za naše slovenske pregnance v barakah...

Ljudstvo je razumelo in naši bratje in sestre, kost od naše kosti in meso od našega mesa, prejmo: s t o k r o n. Že preje smo jim poslali sto kron, torej skupaj: 200 kron. Vsaka goriška duhovnija, ki je tako srečna, da sme in more ostati v domači deželi, naj bi se iz hvalečnosti do Boga spomnila naših pregnancev in — čutili bodo, da imajo brate in sestre, ki sočustvujejo z njimi in jasneje in topleje jim bodo — čmerne barake!

Mesa ni..., masla ni..., zabele malo, kokoši stavkajo, jajec ni dobiti niti po 50 vinarjev! A belega kruha nam je za praznike oskrbel g. grof Dandini, seveda na prošnjo našega g. župana, ki bodi tukaj pohvalno omenjen. Zdravi pa smo, hvala Bogu in Mariji Devici in božja roka nas vidno čuva pred granatami!

Vaš dr. M.

Izza prvih novemberskih dni na goriški fronti.

(Izvirno poročilo »Slovincu«.)

Pešec Ivan Vreček, doma iz Velesovega pri Kranju, piše staršem 5. novembra:

Dragi starši! V začetku mojega pisanja Vas prav lepo pozdravim in se Vam prisrčno zahvalim za denar in dopisnico, kar sem oboje prejel 3. t. m. Denar mi je prišel ravno prav, ker sem tisto jutro prišel iz težkega boja.

Mene so bili pri kompaniji že za mrtvega zapisali, ker sem šele drugi dan prišel dol z razbitega hriba. Vseh svetnikov in vernih duš dan — ta dva dni bom pomnil. Celo popoldne so Italijani napadali in ponoči prišli v naše jarke. Pognati smo jih morali ven, in sicer zjutraj ob 5. uri z jurišem.

Stal sem z enim tovarišem pred italijansko strojno puško in vpil: Ura! Pa stopi na tri korake predme Lah in je bil seveda v trenutku mrtev. Moj tovariš gre kadetu javit, da imam pred seboj strojno puško in da sem sam. Pri strojni puški sem še kakih sedem mož postrelil in trobentač zatrobil: Ura! Mašince je naša! Ampak jaz sem moral čez mašince na ujetnike; v častniškem kritju jih dobim deset — še enkrat: Ura! in bili so moji. Tistikrat so me pohodili Dalmatinci in Italijani v blato. Ko si prizadevam vstati, vrže Lah proti nam ročno granato, ki je padla štiri do pet korakov daleč od mene. Tisti, ki je bil pred menoj, je imel najmanj 50 majhnih ran, druga pri drugi — samo droben šprih, nasekan in nastrižen. Čez minuto prileti granata in me do pasu zasuje ter s prstjo in kamenjem po prsih in glavi malo pobije. Dalmatinci so me potegnili ven in me odnesli v neko luknjo. Zaradi artiljerijskega ognja nisem mogel iz luknje do 10. ure zvečer; ko je ogenj ponehal, sem pa stekel na varno.

Na vernih duš dan ob štirih popoldne je bil tak topovski ogenj, da smo molili kakor otroci; bilo nas je skupaj v luknji štirinajst: dvanajst Dalmatincev in dva Slovenca-Kranjca. V tej luknji je bilo tako, da je bil ranjen še dvakrat, trikrat ranjen. Marija me je varovala, ki sem ji obljubil, da pojdem na božjo pot na Sveto Goro, če me zdravega iz ognja pripelje.

Pišite pogosto, prosim Vas. Srčen pozdrav vsem skupaj, posebno pa Vam, oče in mati. Vaš sin Ivan.

Z bovške fronte.

(Izvirno poročilo »Slovincu«.)

Telefonist Anton Gregorec poroča: Veliko se piše in govori o bojih z Italijani pri Gorici, Tolminu, na Krnu itd., le o bovški fronti, kjer tudi veliko naših fantov in mož izvršuje važno in težavno nalogo, da odbija laški naval, se sliši malo.

Na tej fronti si Italijan ni pridobil več, nego so mu naši izpočetka prostovoljno pustili. Zelo zanimiva je bojna črta, ki gre čez Javorček (smer Krn), potem mimo vasi Čezsoča in bovškega trga dalje na Rombonško gorovje (2200 m visoko). Tu so ponekod naši in laški strelski jarki komaj 150 metrov

vsaksebi. Jarke imamo zelo globoke, spredaj zavarovane z dva- do trikratnimi žičnimi ovirami, tako da si bo Lah dvakrat premislil, preden bi se odločil tukaj prodirati.

Ob začetku vojne pa je bilo tu strašno, kakor kaže razbito skalovje, drevje, poslopja itd. Nekaj strašnega je pogled na hrib, kjer je stala bovška gornja trdnjava. Jama pri jami, drevesa razcepljena v drva, vse posuto s kosci granat in šrapnelov. Kakor pripovedujejo tisti, ki so bili tod od začetka, je padlo na ta prostor čez 6000 laških granat velikega kalibra. Ravno tako sta bila v začetku močno obstreljevana trg Bovec in vas Čezsoča, kakor kaže razdejanje. Sedaj je italijanski ogenj tod močno ponehal, ker je sovražnik uvidel, da tu nikakor ne pride na svoje stroške. Od meseca septembra dalje smo tu zmerom na enem in istem mestu. Streljamo se le včasih, kadar se kdo le preveč kaže ali pa se z besedami prehudo sprema. Ker smo si namreč tako blizu s sovražnikom, da se moremo razumeti, se večkrat kregamo in zmerjamo, da se kar iskre krešejo.

Pred dobrimi petimi dnevi je zapazil naš topničar, da je v zelo skritem kraju blizu naših postojank čez noč zrasla nova italijanska baraka. Takoj pripravi top težkega kalibra in čez par minut dobi laška baraka par granat, ki jo raznesejo na kose z moštvo vred. Sedem Lahov se je pa vendar rešilo iz te katastrofe, in sicer niso bežali v lastne postojanke, marveč v naše, kjer smo jih ujeli. Na vprašanje, zakaj so k nam pribežali in ne v njihove postojanke, kar bi bilo lažje, so odgovorili, da so že vedno čakali na priložnost, da bi prišli v ujetništvo in se tako odtegnili vsaj mrazu, ki jih tako muči. Večina italijanskih vojakov še dosedaj nima zimskih sukenj. Velikokrat pride po telefonu naznanilo, da je zopet pobegnilo k nam toliko in toliko italijanskih vojakov.

V naših postojankah je splošno prav dobro; mrtvih in ranjenih je zelo malo. Le kadar Italijana že preveč jezimo s petjem, vriskanjem itd., nas začne pozdravljati z artiljerijo, kar mu pa naša artiljerija seveda pošeno vrne.

Drugače nego s četami v postojankah je z moštvo, ki jih mora preskrbovati z življenjskimi potrebščinami in strelivom. Naše postojanke so namreč na takem ozemlju, da morajo vse znositi ljudje; le na malo mestih je mogoče uporabiti tovrstne živali — mule in osle. Se vodo bi nam morali od daleč donášati, ko bi ne imeli snega, katerega pretopimo v vodo. Pomislite, kako je bilo tu v poletnem času!

Radi sovražnika mora tren vedno hoditi ponoči. Pot je pa dolga, nerodna in za življenje nevarna. Tu so tri stotnije — kakih 650 mož — dan za dnevom prenašale tovore. S prejemne postaje na Rombon (2200 metrov visoko) je več ur hoda; pot je vseskoz težavna in nevarna. Polovica tega moštva gre zjutraj ob 3. uri na pot, druga polovica pa popoldne ob 2. uri, tako da pridejo potem ponoči na določeno mesto. Veliko več tega moštva pride v bolnišnice nego onega v postojankah.

Najbolj nevarno mesto za tren je na Rombonu v višini 1313 m. Na tem mestu vodijo v skalo vsekane stopnice naravnost kvišku, in sicer dobrih 300 m visoko. Na tem mestu je bilo žal že več nesreč. Dvakrat sem šel po tem potu in vselej so me obhajale neke posebne misli — a hvala Bogu, srečno sem pa vendar prišel.

Bližamo se novemu letu in pogovarjamo se, kaj nam neki prinese? Bog daj, da bi naše velike žrtve kmalu obrodile zaželjeni sad zmagovalnega miru!

O naših junakih.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

»Vsi so prihajali, njega ni blo«, si je pač lahko mislil »Gorenjski invalid«, ki se je v »Slovenca« z dne 14. decembra potegnil za svoj lovski bataljon 7. Vsi slovenski pešpolki so bili že hvalljeni, samo lovci ne. Neko čudno nazaranje je pač ne samo v slovenskih, ampak v avstrijskih listih sploh. Za pehotne polke so vedno polni predali, za domobrance in lovce se pa le malokdo meni, kakor da bi ti ne vršili enake naloge, kakor c. in kr. pešci. Nekaj podobnega je tudi pri topništvu. Beremo dosti o možnarjih in njihovem moštvu. Ti imajo res velike uspehe. Toda letem pomaga kakovost orožja. Neprimerno več doprinaša naše gorsko in poljsko topništvo. To dokazuje tudi seznamek izgub. Možnar tiči kje za goro, že po naravi zavarovan, da ga sovražnik le težko pogodi, gorski top pa gre skoro v pehotno bojno črto, kjer ga sovražnik kmalu izsledí in preganja. Enako gre tudi poljski top kam pred hrib, ker čez

višji hrib ne more streljati. Naravno je pred hribom nevarnejše, kakor za njim. V službi so poljski in gorski topničarji skoro noč in dan, kopati morajo kritja in večkrat spreminjati stališča, dočim imajo možnarji pridružene delavske oddelke. In vendar se čuje o naših poljskih topničarjih prav malo, tako n. pr. o našem ljubljanskem poljskem topn. polku št. 7 skoro nič, dasi je eden boljših njegove vrste. Tudi o naših vrlih pionirjih in saperjih se ne čuje nič in se jih smatra za nekake nevojake. Vršijo pa včasih svoja dela v najhujšem sovražnem ognju, zlasti pri prodiranju. Dasí se ne bore naravnost z orožjem, doprinašajo armadi velike žrtve. Toda k lovcom št. 7. Omeniti moram samo par činov, ker mi domobranci nismo imeli dostikrat prilike ž njimi sodelovati. — Prve dni meseca decembra preteklega leta se je morala 3. armada, pri kateri je bil tudi graški armadni zbor, v Karpatih umakniti nazaj. Po ruskem porazu pri Limanovi je imela ta armada nalogo vreči Ruse nazaj v Galicijo. Graški zbor je zavzel stališče pri mestu Bardijow (Bartfeld), od koder je potisnil Ruse čez mejo. Rusi so se trdovratno branili. Poleg prelazov Dukle, so imeli močno utrjeno tudi cesto od Bardijowa na Zmigrod. Okrog zadnjega mesteca je imela 22. domobr. divizija vednevne trdovratne boje, ravnotako tudi 28. pehotna divizija. Ena izmed jako važnih točk je bila višava Krempna, ki stoji med Zmigrom in madjarsko mejo. Vreči Ruse iz te, po naravi močne postojanke, je imel 7. lovski bataljon. Bili so mrzli dnevi. Marsikak vojak je tu zmrznil. V noči 11. na 12. decembra so imeli lovci povelje, zavzeti Krempno. Skrito se niso mogli približati. Iz svojega stališča so morali čez dolino in od tam zopet na hrib. Prezirajoč smrt in težave, je začel bataljon prodirati, pozdravljan od ruskih svinčenk. Rusi so jih čakali v svojih ugodnih postojankah z natak-njenimi bodali. Lovci so naskočili z bodali in vnel se je krvav boj na nož v ruskih zakopih. Jarki so se napolnili z mrličji; Rusi so morali nazaj. Precej so jih pa lovci zajeli. Ena izmed težkih in važnih nalog je bila končana in en lavorov list se je vnovič vpletel v slavo 7. lov. bataljona. Žalibog je marsikateri lovec odkupil to slavo s svojim življenjem. Lovci so odprli cesto in dalje preganjali Ruse. Visoki častniki so za ta čin močno hvalili naše lovce. — Koncem decembra smo morali zopet na galisko-madjarsko mejo. 22. domobranska divizija se je ustavila pri mestecu Zborow in zasedla višave ob meji. Februarja so nam prišli na pomoč lovci 7. bataljona. Poveljnik 22. divizije, general pl. Schmidt, star in izbojen vojda, je bil tedaj te pomoči neizrečeno vesel. Izjavil se je, da je ponosen, da ima ta bataljon pod svojim poveljstvom. Lovci so se kmalu izkazali vredne te odlične pohvale. Imeli so zasedene zakope pri Kiskurimi. Sv. Jožefa dan so Rusi besno in v veliko premočjo napadli na celi črti 3. armaden, zlasti pa pri 3. zboru. Prvi napad so lovci krvavo odbili in ujeli okrog 550 Rusov v eni noči. Toda Rusi niso odjenjali. Naslednje dni so povzeli celo vrsto napadov z vedno svežimi silami. 43. domobr. brigada, kateri so bili lovci podvrženi, se je morala umakniti za vas Cseres. Lovci so trdno stali. Okrog 22. marca so napadli Rusi vnovič utrjene lovce s silno premočjo in jih razkropili. Toda lovci so se kmalu zbrali, šli čez nekaj ur v protinapad in vrgli Ruse nazaj. Na desni strani se boreči graški domobr. polk se je pričel umikati, ne pa lovci. Ti so branili kakor besni levi svoje jarke. Le toliko jih je zapustilo svoja stališča, kolikor so jih izkopalje ruske granate ali odnesli sanitetni vojaki. Bil je to čin, ki jih vojna zgodovina le malo pozna. Žalibože je bil tedaj splošen položaj tak, da vse junaštvo lovcev in 26. domobr. polka ni moglo sovražnika popolnoma ustaviti in je morala 22. dom. divizija Rusom prepustiti mestece Zborow. Tudi lovci so morali čez Kiskurimo, toda šele ko je prišlo povelje za to. Kmalu po tem je bataljon odšel k svoji diviziji nazaj, občudovan za svojo hrabrost. Pozneje niso prišli več k nam.

Da so se pa tudi pozneje hrabro bili, naj pričajo besede nekoga generalštabnega častnika na laški fronti, ki je lovce označil z »divjimi vragi«. Nedavno jih je pohvalil tudi fml. Höfer v svojem poročilu. Tedaj so namreč v družbi z 8. in 9. lov. bataljonom zavzeli nazaj več jarkov.

Sveti večer na Gorškem.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Doma med svojci preživeti sveti večer je pač vsakogar želja. Kaj zato, tudi če žvižgajo tam granate, ta želja je močnejša kakor strah pred njimi. Domov to-

rej! Ne vabi me že od daleč svečano zvenenje, le dež prši na blatno cesto, in kaplje slišim, ki padajo od dreves ob cesti. Zdi se, kakor bi se narava solzila, da še na večer sprave in miru ne miruje ljuto bojevanje. Pridem do samotne hiše. Skozi okno vidim skromne jaslice, okrog njih otroke. Milo pojejo božično pesmico: »Sveta noč, blažena noč...« Žalostno jih gleda mati, kdo ve, ali bodo prihodnje uro še tako srečni? Kdo ve, kaj se še lahko zgodi nocoj. Naenkrat kakor odrezano je utihnilo milo petje, strašen šum in hrušč v zraku, nekaj nevidnega prituli, blisk, strašen grom, da se zemlja strese in da šipe zažvenketajo. Stisnil sem se bliže k hiši: »Hvala Bogu, še smo živi. Pa blizu je padlo.« Fravi mati. »Še na sveti večer nas ne puste na miru!« Kratek molk, in otročiči zopet nadaljujejo svojo pesem:

Vse zdaj spi,
je polnoč...

So pač vajeni takih laških pozdravov. »To je božično voščilo!« pravi hudomušno vojak, ki je prišel pogledat kam je padla granata. Grem dalje v temno noč. Kakšen je pač moral biti oni sveti večer pred devetnajsto leti, ko je prišel nositelj miru in sprave na svet, in kakšen je današnji! Toda glej, na obzorju zasije naenkrat zvezda repatica. Blesteča je kot solnce, in rep ima od obzorja do obzorja. Se li ponavljajo čudesa prvega svetega večera? Ne. Ta zvezda ne kaže pot k spravi in miru! Italijanski žaromet je, ki kaže pot smrtonosnim krogom. Poželjivo obrača svoj rep na vse strani, kakor bi si izbiral žrtev. Sedaj ugane in zopet je tema. Je našel žrtev? Tu pa tam se zabliška, votlo gromenje sledi. Rezek pok puške pretrga tišino, strojna puška zarega svoj grozen smeh, vmes zagrmijo tu pa tam topovi, in zopet vse utihne. Pred menoj stopa truma vojakov pobožno pojoč k bližnji cerkvi. Gredo k polnočnici. Žalostni se vrnejo, ko slišijo, da je ne bo. Bilo bi tudi nevarno, ker Italijani bi si lahko izbrali razsvetljeno cerkev za cilj svojim granatam. Saj ne dajo nikoli miru. Kje je oni božični mir, ki smo ga bili do sedaj navajeni? Ne, tu pri nas ga ni, tu je mesto veličastnega zvonjenja gromenje topov in pokanje pušk. Toda nekaj kilometrov za fronto pojo zvonovi veselo božično pesem, ljudje gredo k polnočnici molit novorojenega Zveličarja, praznujejo njegovo rojstvo v svetem miru. Da, le praznujte, saj zato, da vam ostane neskaljen ta sveti mir grmijo pri nas topovi. Tu ob bistri Soči stoji jeklen zid, ki odbija vse napade sovraga, ki vam ga hoče uničiti. Tu stojijo hrabri vojaki. bifejo se za ljubo domovino, in upajo, da pride tudi za nje čas, ko bodo po častni zmagi praznovali vesele praznike.

Jožef Makuc, stud. phil.
Solkan.

Božična pesem primorske begunke.

Pada snežec beli, pada,
pada znova, vedno nov,
stezo vsako zasipava...
jaz mislim na domači krov.

Daleč, daleč domek moj je,
ne doseže ga oko.
vmes so hribi in doline...
oh, kak to srcu je težko.

Ubrano peli so zvonovi
Blaženo Božično noč.
Letos govore topovi
o grozi smrti slednje noč.

Rodni krov je razvalina,
Polja, njive naokrog.
Tam je grozna zdaj pustinja,
kjer stal nekdanj je divni log.

Srce zvija se v bolesti
sveto to Božično noč.
daleč tu v tujem mestu
po domu koprneč... mrjoč.
M. S.

O p o m b a. To pesem je poslalo za »Slovenca« mlado kmečko dekle, zdaj delavka v neki tovarni za municijo. Priobčili smo jo neizpremenjeno, dodavši le pike in vejice.

Božično drevesce na bojišču.

Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Prejeli smo: Nismo pričakovali takega božičnega večera, kakršnega smo imeli. Slučajno smo šli za božične praznike iz postojank za nekaj dni na počitek v bližnji trg. Naš stotnik nam je dal prirediti veliko božično drevo, okrašeno z lučicami in drugimi lepimi in dobrimi stvarmi. Ko smo se zbrali ob drevesu, nas je z lepimi besedami nagovoril gospod stotnik, izražajoč željo, da bi nas prihodnje leto našel Božič mirne in vesele doma. Svoj govor je sklenil s trikratnim živio! presvetlemu cesarju. Nato smo prejeli darila, za katera se prisrčno zahvaljujemo vsem nabiralcem in darovalcem. Bog jim daj

srečno in veselo novo leto! Janko Šeber iz Loga pri Radečah, vojna pošta št. 608. — Slovenski topničarji težkih havbice smo imeli prav lep sveti večer. Bil je lep zimski dan in veseli smo bili, ko so nam povedali, da imamo prosto. Vsak se je skušal kolikor mogoče osnažiti in očistiti, kakor se za praznike spodobi. Zvečer smo se z gospodom stotnikom na čelu zbrali krog bogato obloženega božičnega drevesca. Razdelili so nam obile darove in vsak je dobil toliko, da je moral biti zadovoljen; razen tega smo dobili vsak liter piva. Nato smo odšli v svoje brloge in si privoščili gorko peč in razne druge dobrote. Tudi Lahí so morali praznovati sveti večer, ker je noč čisto mirno potekla ter je le tu in tam padel kak strel. Prisrčno se zahvaljujemo za božične darove, pozdravljamo vse znance in prijatelje ter želimo vsem dobrim Slovincem in Slovenkam srečno in veselo novo leto! Jožef Klančar, Cerknica; Gašper Malečkar, Nadanje Selo; Josip Juriševič, Markovščina, Istra; Janez Curk, Št. Vid, Vipava; Ivan Cucek, Košana; A. Hvala, Dolenje Tribuš; Andrej Fajdiga, Zagon pri Postojni.

Sveti večer na laškem bojišču.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

(Rač. podč. C. P.)

Nobeden ni mislil v začetku mobilizacije, da bomo o božiču 1915 še na bojnem polju. Lanski božič smo obhajali na jugu v neki srbski šoli a vsak je takrat mislil, da obhajamo letošnji božič sigurno doma. Ali stvar se je zasukala. Z južnega bojišča so nas poslali v Karpatih od tu smo prodirali v Rusko in za božič poslali so nas zopet na jug proti Lahom. Že je bil pred durmi sveti večer. Cel dan pred svetim večerom so grmeli topovi tako strašno kot nikdar prej. Letalci so se križali v zraku ter prejemale stotine pozdravov od naših poljskih topov. Pripravljali smo se za sveti večer. V malem redkem gozdičku v leseni zbiti bajti smo zamašili vse špranje, da bi ne ušel kak žarek svetlobe iz bajte, ki bi bil nam v pogubo. S smrečjem sem dal okrasiti vse stene, na sredi barake postavil sem lepo okrašeno božično drevesce, nad vrati pa se je svetil napis: Vesele božične praznike. Topovi so utihnil ter puške so umolknele le žarki reflektorjev so se križali v zraku ter lovili menda mušice. Gotovo so se tudi Lahí spomnili, da je sveti večer. Že pozno zvečer smo se zbrali v tej raztrgani, a vendar bajno okrašeni in s številnimi svečkami razsvetljeni baraki. Radest se je brala z obrazov zbranih. Komandant kakor drugi častniki so v kratkih nagovorih proslavili ta večer, ter z željo, da tretji božič ne obhajamo več na bojišču, se s srčnimi voščili k praznikom poslovili od nas. Vsak je dobil malo darilce kakor pri nas doma ponavadi o svetem Miklavžu. Vsak pa je dobil tudi krasno božično darilce namreč sliko našega vrhovnega poveljnika na laškem bojišču nadvojvoda Evgena s prisrčnim voščilom. Napolnili smo kozarce z dobrim primorcem, harmonika je zaigrala in zapeli smo vesele narodne. Pele so se pesmi vseh narodnosti, češke, ogrske, slovenske, nemške, poljske, hrvaške. Skoro vsak se je spomnil na dom, kaj danes dela doma dekle, žena ali mati. A pri kozarcu si je marsikdo zamoril te težke misli na dom ter se povesele s tovariši. Tudi meni so pohitele misli v belo Ljubljano ako sem se spomnil božičnih praznikov v Ljubljani. Ni se mi izpolnila želja, da bi jih obhajal doma. Akoravno stojimo že 18 mesecev skoro vedno v boju za domovino vendar lahko rečem, da smo bili na sveti večer veseli boj kot marsikdo v domovini. Želeli smo si eden drugemu obilo sreče tudi v bodoče, če se nas zgrešile srbske in ruske krogle nam tudi strahopetni Lahí ne store posebnega. Lahí pa so še vedno mirovali. Bilo je nekaj nenavadnega. Pozno v noči so začeli Lahí a prisilili smo jih takoj k miru. Podali smo se vsak na svoje mesto. Postalo je zopet popolnoma mirno. Tudi nočnega gosta, zrakoplova ni bilo na sveto noč. Le semtertja je poslal laški metalec svetlobe svoje žarke proti nam a vedno sebi v škodo. Minul je sveti večer, marsikdo je imel malega mačka na sveti dan ter se je šele na sv. dan živo spominjal ljubega doma. Tudi sveti dan je minul prez gromenja, izgledalo je kakor da je bil tudi na bojišču praznik. A danes po svetem dnevu se že zopet pridno dela na obeh straneh. Lahí so se hoteli približati našim postojankam a hitro so se morali z izgubami vrniti tja odkoder so prišli. Zopet grome topovi, zopet pokajo puške in vse je zopet v tiru kot pred svetim večerom. Ker ne vemo kaj prinese prihodnost spravili smo okraske z drevesca, kar je shranjivega, za sveti večer 1916. Ako nas zadene sovražna kroglja naj si okrase prihodnji božič tisti ki pridejo za nami. Ako pa nam bo sreča mila poveseleli se bomo še tretji božič na bojnem polju. Upanje pa nas ne zapusti, da se na tretji božič združimo pri božičnem drevescu z

domaćimi v ljubem domačem kraju. Vsem tovarišem, ki še čakate na odhod na bojno polje in sploh vsem, ki z nami mislite pa želimo vesele praznike in srečno novo leto.

Humoristična slika iz življenja za bojno črto.

Spisal za »Slovenca« Janez.

»Greva iskat lepo deklico?« Tako me je nagovoril dunajčan, zagrizen Nemec, žid ves kar ga je. Ne, ne le bolj počasi; sem se malo zmotil. Žid je le na videz.

»Pa greva!« sem mu z nasmehom odgovoril. Prav nič se mi ni danes ljubilo pohajkovati. Bil sem že ves zmucen od napornega ponočnega dela. Zahotelo se mi je po spanju. Ker me je pa vedno drezal in zbadal s svojimi pikrimi opazkami, sem mu moral končno vendar reči svoj prisiljeni »da«. Moje srce pa je kovalo maščevalne naklepe.

»Danes se hočem maščevati nad teboj, ti židovska skaza, da ti bo v prihodnje nedostajalo poguma še kedaj me poprositi za spremljevalca.«

»Greva?« me opomni že v drugič. »Idiva!« sem ga černo zavrnul. Uredil je prav po gosposko, ne po vojaško bolje rečeno kakor kak častnik svoj obleko. Sicer je že dolgo nosil svoj priimek »častnik«, kar mu je dobro delo. Za čepico si je pripel zeleno smrekovo vejico, pobril svoje rjavkaste tri ščetine s svojega zabuhlo debelega obraza. Premislil sem vse obraze, ktere sem že videl na tem svetu. Spomnil sem se po dolgem prebiranju, da sem nekje v prestavi starega Homerja nekje čital o onem starodavnem Thersitu. Prispodabljal sem to pokveko njemu. Prav pravi »Identitätsschein« zanj. Res škoda, da nisem ohranil one prestave, bi bil lahko k njegovemu »Passierscheinu« kar to pripisal, pa bi se prav dobro ujemalo. Vsaka straža bi naju morala pustiti pri miru.

Šla sva. »Čakaj ti prikazen, ki ti teče še židovska kri po žilah, danes me boš pomnil!«

Tako sva šla molče po kamenitem gorovju. V svoji razburjenosti pa moj spremljevalec ni dosti pazil na svoje noge. Moral je poljubljati, ne vem že kolikokrat, bilo je zelo pogosto, belo trdo kamenje. »Kaj si tako slab v nogah kot malo dete, da ne moreš hoditi?« sem pretrgal molk.

»Ja in Slap lepa deklica!« mi odgovori.

»Budalo neumno!« sem si mislil. Svečan molk je sedaj vladal med nama. Meni se ni ljubilo mlatiti z njim praznih besed, a on je zbiral ne vem v katerem delu svojih precej majhnih možgan vso slovenščino, kolikor si jo je prisvojil po pretoku petih mesecev. Premišljal in zbiral je pol ure — a rezultat je bil podoben lepi okrogli ničli.

Ker je bila pot do one hišice, do ktere sem se bil namenil, dolga še kake pol ure, sem mu s težavo ubil v glavo par slovenskih besed. Naučil sem ga, kako mora pozdraviti, nekaj vedenja tudi in še marsikaj drugega, kar je v navadi pri poštenih Slovencih. Nazadnje ga s težavo naučim oni usodopolni stavek. Rekel sem mu, če bi vse prizadevanje nič ne izdalo, naj poklekne pred dekle — vedel sem, da to preje stori kot pred Bogom — in naj ji izreče to-le srčno željo: »Lepa deklica, prosim te, namaži mene zabitega osla s kako sajasto posodo po obrazu. Da pa ne zbežim, prosim druge, naj me drže!« To sem mu s težavo resnobo in z veliko težavo ubil v glavo. To naj bi bilo moje maščevanje. Res hudo je bilo, nazadnje je bil pa vendar oreh strt. Srce mi je glasno bilo od veselja, ko mi je ta usodopolni stavek povedal na pamet brez napake. Prepričeval sem ga še, da se bo dekle gotovo udalo, ako jo tako poprosi.

»Tu, tu, lepa deklica!« me opozori Jurij — tako je bilo namreč ime moje-mu spremljevalcu — na malo hišico, ki je bila na samoti. »Da, moj Jurij, tu je,« mu odgovorim. »Le idi, pa dobro in srečno opravi; če bo pa kaj oporekala, pa ono povej in stori, kar sem te preje naučil. To je moje priporočilo. Mene pozna dobro in moja beseda tudi nekaj velja pri njej.«

»Idi vendar z menoj, mi pomoreš!« »Ne morem; imam sedaj drugje nujnejši opravke. Le idi in zaupaj na moje priprošnjo!« S tem sem mu podal roko in odšel.

Vrnil sem se v svoje stanovanje ter opisal ves pogovor svojim tovarišem. Ti so mi veselo pritrjevali ter se rogali na vse grlo.

Minuta za minuto je potekala, ura za uro; dan se je že nagnil. Jurija še vedno ni bilo domov. »Se mi je nakana izjalovila? Nikakor, to ni mogoče. Predobro poznam to dekle. Tega veselja mi

ne bo odrekla. Če bo le povedal oni stavek,« sem si mislil.

V tem se odpro vrata. Moj ljubeznivi Jurij stopi ves rdeč, kot kuhan rak, v sobo. Vse občinstvo se veselja smehlja. To je Jurij opazil. Kot črv ga je grizla jeza. »Vendar se mi je posrečilo!« sem radosten vzkliknil. Jurij pa stopi pred mene — na obrazu so bili še sledovi črnih saj — le eno besedo je jeknil: »Schuft!« in od tedaj sem imel mir pred njim.

Skrivnosti osamele utrbe.

Boj je miroval. Zdaleč je bobnelo grmenje topov liki godrnjanje nevidne nevihte. Iz ravnine so se dvigali stebri dima gorečih vasi proti nebu in plapolali kot orjaške žalobne zastave. V tesno sivino večernega mraka se je odevala ponižana dežela...

Trudni po vročem dnevu smo korakali v priborjeni Brest-Litovsk. Razvaline so nam obrobale cesto, nobena hiša ni bila cela. Ropot topovih koles, ki so se vozila po raztrgani cesti, je odmeval otlo po osamelih razvaljenih poslopjih, v katerih ni bilo sledu človeškega življenja. Šegetajoč dim od Rusov požganih skladišč in vojašnic nam je silil v nos in pluća. Vzprejem, ki nam ga je pripravilo priborjeno tiho mesto ni bil kaj prijazen, a kaj bi nam! Treba nam je bilo le nekaj ur pokoja, miru — nekaj ur spanja in počitka v mirnem kotičku, ki naj bi nam odnesla trudnost dolgih, trdih dni in nočij, ki smo jih prebili in dala pozabiti slik razdejanja, siromaštva in smrtne bojzani, mimo katerih smo hodili.

Naša baterija je dobila v zavetje utrbo na desni zunaj mesta. Stala je na nizkem robu in ko smo se ji približali, morali smo se začuditi, da je bila še tako dobro ohranjena. Povsod smo našli sicer sledov in znakov naglega umikanja sovražnikovega, okrog so ležale razbite lafete, razdejani municijski zaboji, napol pogrezla kuhinja, nebroj konzervnih škotelj, ki jih je očividno iztresel bežič voz. Povsod samo razdejanje, a utrba, ki naj bi nam bila v stan, dobro ohranjena. Poznali so se sicer sledovi naših krogel, ki so jih bile izstrelile naše baterije, a pobegli sovražnik v ničemer ni izpopolnil razdejanja. Vsa zavetja so se kazala nepoškodovana, celo ona, ki so tvorila središče utrbe, so bila nedotaknjena. In vendar je sovražnik po navadi na vsem potu uničil vse pred nami.

Stopil sem ob kazematah. Strelske luknje so zrlle vame kot temne tajnostne oči v kritju žedeče pošasti. Kaj je s to utrbo? Ne vem kaj, ali stresalo me je čudno čustvo, ko sem ogledoval to smrtnotihno zidovje, ki je ostalo celo sredi splošnih razvalin. Očital sem si, da me vznemirjajo razburjeni žvci, napeti po duševnem in telesnem naporu minilnih dni.

A utrba mi ni bila pogodu. Neodločen sem korakal skozi železne duri pod nasipom. Bes te plentaj, še slamnice so ležale tu na deskah, domala čiste slamnice, preveč čiste za ruske vojašnice, nam izredno vabljivo. Kako ne, ko že enajst dni razven gole zemlje nismo imeli pod seboj postelje!

Prihajalo je temačno v notranjem prostoru. Užgali smo svetilke in korakali oprezno dalje, skrbno pazeci, da ne bi zadeli nenadoma na prikrito žico, ki bi utegnili užgati mino ali sicer uprizoriti kako hudobijo.

V sosednem hodniku je ležal mrlič. Z osteklenimi očmi je strmel vame kakor začuden, čemu motimo grobno tišino te začarane utrbe.

Prišli smo v kaščo. Tu smo našli celo moke in slanine in ni je bilo roke, ki bi bila uničila te zaloge in pokvarila obeda naslednikom. Bilo je tu rusko izobilje, kakršnega še nismo našli nikoder.

Kaj se je utegnulo skrivati v tej trdnjavi? Ali je bilo tukaj vse v redu? Ali je bila v resnici osamela, osamela kakor se je kazala, ali kakor osamela se pravzaprav ni kazala? Ali nas ni hotela zmotiti z gostoljubnostjo, v tem pa skrivala nekaj, kar naj bi nas ugonobilo?

Iskal sm dalje. Prišli smo do orožarne. Lahko smo jo odprli, črna nam je zazijala klet naproti. Električna žica je bila prerazana. Naše žepne električne žarnice so le malo pregnale temo v prostoru. Železen hodnik je držal okolo globoko pod nami ležeče kleti, iz katere je ob podolžni steni držala kvišku municijska vzpenjača. Le nerazložno smo mogli opaziti velike množine nabojev in smodnika pod nami.

Strmečim nizdolu, da bi prodrli tmino, je mahoma zazvenel na uho rahel zvok, kakor bi padla prav lahka stvarca na kovinasto podnožje.

»Ali slišiš?« sem vprašal spremljevalca natihoma in oba sva prisluškovala kar najbolj napeto mogoče.

»Da, s stropa je kanila kaplja!«

»In zdaj! Si slišal?«

»Da, gotovo kaplja mokrote. Čer je čudno, da bi bila vlažna orožarna, a najbrže je bila zadela krogla na kakem mestu strop, da pušča.«

Pravi Mogoče! A meni ta razlaga ni bila všeč.

»Mogoče so podgane; lahko so!« me je miril tovariš. Svetila sva na vse plati, a ničesar nismo mogla doznati kot to čudno redno tinkanje.

Nisem se mogel sprijazniti z njim. Utrdba se mi je zdelo prikrito žugajoča, tajnostno prežeča. Ako je človek leto in dan na bojiščih in vajen gledati sto in stokrat smrti v oči, se ne boji iz lepa strahov. Tukaj pa se nisem mogel ubraniti čustva, ki me je svarilo skrivno-resno, ne da bi si bil mogel razjasniti vzrok.

»Predno jutri temeljito ne preiščemo gnezda, mu ne zaupam; naj se pes obesi, nekaj tu ni v redu!«

»Zdi se mi, da morda pri tebi ne,« je godrnjal tovariš, »toda — kakor hočeš!« Ukazal sem potrebno, pri vходу v utrbo sem postavil straže, ljudem pa sem dal prenočiti v približno dvatisoč korakov oddaljeni veliki lopi. Že nekaj minut potem, ko sem se sleknil tudi sam ob steni tega senika, me je objel globok spanec...

Bučanje kot na sodnji dan me je vrglo kvišku. Nisem se zavedel takoj. Ko sem se, sem opazil, da ni strehe nad menoj; zvezde so sijale name in trske in drobci so popokrivali mene in tovariše, ki so se nekateri baš kopali kvišku. Strahovit grom, ki nas je bil zbudil nam je še vedno bobnel po ušesih.

Zdajci je planil k meni eden topničarjev:

»Utrdba je zletela v zrak!...« Stekli smo iz lope, utrbe ni bilo več; kakor bi bila vzela vihra.

V shrambi za smodnik je bil pripravljen peklenski stroj in točno ob času, ko so imeli zmagovalci spati v nji, je razgnal utrbo po zraku...

Slovenski vojak v srbskem ujetništvu.

(Izvirni dopis »Slovenca«.)

Njegove muke in beg.

Iz srbskega ujetništva je pobegnil Slovenec poddesetnik 27. črnovojski pešpolka Franc Capuder, brat prof. dr. Capudra, doma v Praprečah pri Lukovici. Ujet je bil 20. septembra 1915. Odpeljali so ga v Užice, kjer je bil 12 dni zaprt. Nato so ga odtransportirali v Niš. Seveda tu se mu ni dobro godilo. Capuder je moral nositi kakega pol kilometra daleč ranjence z železniške postaje v drugo nadstropje neke bolnice, in to ponoči in podnevi, kadar je pač bilo treba. Hrana je bila slaba. Zjutraj malo suhega črnega kruha, popoldne pa košček mesa. Večkrat pa ni dobil kosila, če je prišel prepozno, ker je moral nositi ranjence, čeprav so imeli v kuhinji še dovolj jedi. Tako je ostal v nišu do 27. oktobra. Tega dne je pa moral tudi on zapustiti z drugimi ujetniki Niš. Korakali so skozi Prokuplje, Kuršumlje, Prištino in Dibrro in sicer od 27. oktobra do 15. novembra. Ko so odkorakali naši ujetniki iz Niša, so dobili za pot 2 hleba črnega kruha, in sicer za šest dni. Spali so navadno vedno zunaj na prostem, na najslabšem kraju v vodi in blatu, zastraženi od vseh strani. Tistim našim ujetnikom, ki so imeli denar, je bilo prepovedano kupovati od civilnega prebivalstva, ampak vse so morali kupiti od srbskih vojakov. Seveda ti so znali izrabiti ta žalostni položaj ujetnikov in so n. pr. za košček črnega kruha zahtevali 3 dinarje (3 krone). Ko so tako naši ujetniki korakali proti Albaniji, so jih gonili, pretepali in suvali. Tako so prišli v Prizren, kjer so ostali dva dneva, spali so pa na nekem turškem pokopališču kar na grobeh. Drugi dan pravi neki srbski stotnik, da jih sedaj čaka dolga pot čez hribe in tedaj naj se tisti, ki niso kos temu naporu, naznanijo, da jih pošljejo v bolnico. Tedaj izstopi izmed naših vojakov-ujetnikov 30 revežev bolnih in slabih. Tedaj pa srbski stotnik zdivja, prične te trpine prepepavati in suvati, končno jih pa zapodi nazaj v vrsto, ter se jim zagrozi, da bo vsak tisti, ki na potu omaga, ustreljen. Poddesetnik Capuder je bil sam priča, kako se enega takega omaganca ustrelili. 12 km na drugi strani Prizrena ostane vsled naporov nek avstrijski vojak zadržan, ni mogel revež nikamor naprej. Seveda Srbi so ga takoj ustrelili, in sicer je dobil ta avstrijski vojak-trpin dva strela, enega v prsi, enega v glavo. Imenovani priča, da je slišal potem za seboj še večkrat strele, kar pomeni, da so še več naših ustrelili. Po poti, kjer so hodili, je videl obešenih več naših vojakov, ki so se iz obupa in od lakote sami obesili. Dne 15. novembra so dospeli v Dibro ob Ohridskem jezeru. Capuder je vedno snoval, kako bi ušel, kljub temu da je vedel, da ga čaka smrt, če ga ujamejo. Neko noč, ko je dež malo naletaval in so se srbske straže ravno izmenjavale, se mu je posrečilo uiti. Negovarjal je v Dibri še 5 Slovencev, naj z njim pobegnejo, ali se niso upali. Ubežniku je bil kraj neznan, vendar si je znal pomagati. Hodil je ob Črnem Drinu, vedno proti jugu, ker je vedel, da bo tu kmalu prišel na grška tla. Tako je potoval 4 noči, podnevu se je pa skrival v skalovju lačen in ves prezebel, saj ni imel za štiri dni za svoj želodec nič več kakor

majhen košček kruha. Potoval je med skalovjem, breedel do prsi globoko vodo, ker ni smel hoditi niti po cestah niti po mostovih, ker so bili tam srbski vojaki, on sam pa je bil v avstrijski uniformi. 20. novembra pride končno srečno na grška tla. Na polju zapazi nekaj mrve in gre hitro tje, da se skrije in malo naspri. Ko se prebudi, opazi nekega jezdeca. Gotov ni bil, ali je na grških tleh ali ne, zato vpraša tega jezdeca, Ta jezdec je bil Albanec, znal pa je srbsko, zato se je mogel z njim porazgovoriti. Pritrdi mu, da je na grških tleh, pa ga spremi k nekemu grškemu učitelju tamonje vasi, kateri mu je lepo postregel in ga pogostil. Ta grški učitelj je znal tudi srbsko, ker se je pred srbsko okupacijo Macedonije nahajal tam pozneje je pa odšel na Grško kjer je dobil službo. Od tam je odšel k grški glavni straži, kjer so ga izredno prijazno sprejeli. Grški častniki so navdušeni za Avstrijo in Nemčijo, vsi jima žele zmagati, sovražijo pa Anglijo in Francijo, ki sta z nasilnostjo zasedli Solun. V spremstvu grškega vojaka je potoval na prvo železniško postajo v Service. Po potu je imel vsega dovolj za šest in samo ljudstvo ga je lepo sprejemalo. V Servici ga je hotel aretirati neki angleški vojak, ali tega ni dopustila grška oblast, ki je izjavila, da je Capuder njen ujetnik. V Servici je bilo tudi 20 pobeglih srbskih vojakov, ki so se hoteli peljati v Solun, ali niso imeli denarja. Grki so izjavili, da avstrijskim vojakom dajo prosto vožnjo, srbskim pa ne, ampak če hočejo priti v Solun, naj gredo peš.

Od tu ga je poslala grška vojaška oblast v Solun na avstrijsko poslaništvo.

Tu so ga lepo ocedili, mu dali civilno obleko in 100 drahem denarja, da se je mogel odpeljati v Sofijo. V Sofiji se je zopet oglasil na avstrijskem poslaništvu, kjer je dobil prosto vožnjo po železnici in Donavi ter 10 levov denarja. Iz Sofije se je odpeljal v Lom Palanko, tu se ukrca na ladjo, ter se srečno pripeljal v Temešvar. Od tu se je včeraj vrnil v domovino.

Dogodbice z bojišča.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Piše ... Limbarski.

I.

Granate so ga naučile moliti.

»Dobro si zavarovan pred vragom,« je drazil svojega tovarša v strelskem jarku Janez, videč pri njem rožni venec in molitveno knjižico.

»Tudi tebi bi ne škodilo,« ga je opomnil tovariš.

»Da bi molil, misliš!« je prašal Janez. »Pet let že nisem, pa sem prehodil mnogo sveta. Vsi pridigarji in še starši po vrhu me ne prisilijo, da bi zmolil očenaš.«

Tovariš je molčal in si mislil svoje. Se tisto popoldne so jele dežiti sovražne granate. Kamenje, drevje in zemlja je letela v zrak, kakor bi bil dan razdejanja. Naš Janez se je skrival za veliko skalo, tresoč se kakor list ob vetru... Ko je pojenjala malo svinčena nevihta, sta se zopet sešla s tovarišem.

»Hvala Bogu, da sem ostal živ!« je bila Janezova prva beseda.

»Pa molil vendar nisi?« ga je vprašal tovariš.

»V trenutkih, kakor danes, se stori marsikaj,« mu je tresoč se odgovoril Janez.

»Torej, kar ne bi bili mogli storiti vsi pridigarji in še starši po vrhu, so napravile granate in šrapneli v teku ene ure.«

II.

Usmiljeni najde usmiljenje.

Bojni šum je trenutno pojenjal; sovražnik se je umaknil ter pustil za sabo številne ranjence, ki so klicali na pomoč in prosili vode.

Srečko, vojak avstrijskih vrst, se jim je usmiljeno približal in izkazoval sovražniku dela usmiljenja, dasiravno so ga tovariši raditega obsipali z zbadljivimi opazkami.

Zvečer je sovražnik izvršil protinapad, naši so vsled sovražne premoči morali se umakniti. Naš Srečko je, junško se boreč, prišel ranjen v sovražnikovo last. Našel ga je krvavečega sovražni vojak, ki mu je sočutno obvezal rano, mu podal vode in kos črnega komisa. Vsled močnega pritiska naših vojakov, ga je pustil na mestu in zbežal. Še-le naši sanitetci so ranjenca spravili na varno; pripovedoval je tovarišem svojo nočno dogodbico prepričan, da kdor je usmiljen z drugimi, tudi pri drugih najde usmiljenje.

III.

Logum veljal

»Hura!« je zakričala mala sovražna patroljica, hotoč iznenaditi našo patroljo, skrito v zakopu, kjer je opazovala sovražnikovo počenjanje. »Hura!« so odgovorili naši ter kakor blisk pla-

nili na sovražnika, ki je, videč avstrijsko hrabrost, dvignil roke ter se udal. Le eden naših vojakov ni bliskovito sledil zgladu svojih tovarišev; malo se je pomudil v zakopu ter zaostal za drugimi, a bilo je zanj usodno. Sovražnik ga je opazil ter mu od strani s kroglo v prsa zadal smrtno rano. Ako bi bil nesrečni vojak hitel z drugimi v naskok, bi bil gotovo rešil svoje življenje. Zato hrabrost in pogum velja, kadar kliče domovina!

Po svetu.

Pravosodni šef v Belgradu. Mažarski justični minister je vprašal sodnega predsednika v Novem Sadu dr. Deziderja Csarta, ako hoče prevzeti mesto pravosodnega šefa v Belgradu. Ker je bil dr. Csart že preteklo leto za to mesto določen, se je izjavil, da ga je pripravljen prevzeti.

Strelske jarke iz sladkorja imajo Francozi pri Soissonsu. Blizu tega kraja je stala žgalnica, ki je imela še januarja 1915 v zalogi 2½ milijona kilogramov surovega sladkorja. Tedaj so pa Nemci nekega dne iznenada napadli Francoze. Francoski poveljnik se je na odprtem prostoru bal poraza ter je dal z največjo naglico napraviti strelske jarke. Ker ni bilo pri roki vreč z zemljo oziroma peskom, so se polastili sladkorne zaloge v žgalnici in znosili vreče surovega sladkorja na jarke, kjer so jim izvrstno služile za kvičje. Iz zasilne odredbe je postala stalna naprava in še-le sedaj so začeli sladkor nadomeščati z gradbenim materialom.

Prepoved kajenja za šolsko mladino na Bavarskem. Bavarsko naučno ministrstvo je izdalo prepoved, s katero se šolski mladini v vseh ljudskih šolah najstrožje zabranjuje kajenje. Prepoved se utemeljuje z gospodarskega, zdravstvenega in vzgojnega stališča ter naglašja, da je smatrati kajenje neodrasle mladine kot nedopusten pregrešek proti javni strogorednosti in redu; pa tudi iz ozirov na ohranitev in okrepitev obrambne sile se mora najstrožje nastopiti proti nespodobnosti kajenja med mladino. Glede učencev na višjih učnih zavodih in šolah je izšla posebna odredba.

Ženski železniški uradniki na Angleskem. Radi pomanjkanja moških je sedaj na Angleskem izredno naraslo število ženskih nastavljenk pri železnicah; samo pri Great Central Railway jih je 1224; izmed teh jih je 760 v pisarnah, druge delujejo v čakalnicah, pri izdaji vozniških listov in celo kot prenašalke prtljage. Nekaj dam z univerzitetno izobrazbo je nastavljenih na višjih upravnih mestih. Službo prtljajnega upravnika v Manchesteru opravlja mlada orjakinja, za katero je bilo komaj preskrbeti zadosti veliko uniformo. Ko se je hotel nedavno neki fant pošaliti z njo, se ga je le nekoliko dotaknila pa se je dvakrat prekopicnil po tleh.

Čevlje brez usnja izdelujejo v nemških delavnicah v Hellaeru, kjer sodelujejo najboljši nemški umetniki. Čevlje so več mesecev preizkušali ter pridejo v kratkem na trg. Zgornji del je iz sive ali črne nepremočljive jadenine, kakor je predpisana za vojaške nahrbtnike; notranji in zunanji podplati in pete so lesene, in sicer so tenke lesene plasti navskriž položene in zlepljene, tako da so podplati nepremočljivi in trdni. Čevlji segajo čez členke ter se morejo nositi prav tako kakor trdni usnjeni čevlji. Ko se podplati obhodijo, poneha tudi ropot pri hoji. Ti čevlji so toplejši nego usnjeni. Stali bodo toliko kakor stane sedaj par usnjenih podplatov. Podplate in pete more brez težave vsak sam izmeniti.

Caruso in tovariši v Ameriki. Italijanski listi poročajo, da se je pod vodstvom ravnatelja Giulia Gatti-Cassazzi pripeljala v Ameriko družba najodličnejših italijanskih gledaliških umetnikov, glasbenikov in baletnih plesalk, med drugimi tudi Caruso. Družba je imela gostovati v Madridu, Parizu in Londonu, a tam so odpovedali pogodbe sklicujoč se na vojni položaj. Nato je morala družba sprejeti zelo skromne pogoje za gostovanje v Ameriki.

Čuden zakon so imeli stari Švedi; naperjen je bil proti glasbi sploh, tiste pa, ki so se bavili z njo, je proglašal za nepošteno in nezanesljivo državljanje. Do začetka 16. stoletja je veljal zakon, s katerim so bili vsi glasbeniki pregnani iz dežele ter jih je smel celo vsakdo ubiti. Tak uboj se je smatral za šalo in ubijalec je bil samo obvezan dati dedičem ubitega po en par novih čevljev, par rokovic in eno tele. Tele si je pa moral dedič še-le vloviti, kar se je vršilo tako: Teletu so namazali rep z mastjo, nato ga pa pognali krog grička; opravičenec je moral teči za teletom in ga skušati ujeti za rep, kar pa se je malo komu posrečilo, ker je bil rep vsled

maščobe sklizek. Še-le leta 1523. so odpravili ta kruti zakon.

Ženska požarna bramba. V Gratschu pri Meranu je bila požarna bramba vsled vojaških vpoklicev skoro ob vse moštvo. Da bi človekoljubna ustanova v času nevarnosti ne odpovedala, so sprejeli v društvo več kmečkih deklet, da nadomeste moške moči. Ženski gasilski oddelek je že imel svoje prve vaje.

Odvetniki vojni dobavitelji. Te dni se je vršila v Debrečinu glavna razprava proti štirim tamošnjim odvetnikom, ki so dobavljali potrebščine za debrecinske vojne bolnišnice in pri tem nesramno goljufali. Obsojeni so bili: dr. Jakob Elias na dve leti ječe in 4000 kron globe, dr. Henrik Brüll na dve leti ječe in 2000 kron globe in dr. Emerik Szep na 1½ leta ječe in 1500 kron globe. Razen tega so izgubili pravico izvrševati odvetniško prakso za dobo treh let.

Ženske za zimska cestna dela. Iz Inomosta se poroča, da nameravajo za odmetavanje snega na državnih cestah uporabiti ženske. Ženske se morajo za to delo primerno opremiti in zglasti, kadar zapade sneg, pri najbližnjem c. kr. cestarju ozir. cestnem mojstru.

Omejitvev plzenskega piva. Plzenska meščanska pivovarna naznanja, da mora radi pomanjkanja pivovarniških snovi od 1. januarja dalje omejiti oddajanje piva na 40 odstotkov.

Svetlovna vojna v letu 1915.

Čeprav se je začelo zmagovito napredovanje osrednjih sil pravzaprav z ofenzivo na Ruskem meseca maja, so izvojevale avstro-ogrške in nemške ter ž njimi zvezane turške čete lepih uspehov tudi v prvih štirih mesecih. Ti uspehi so bili tem važnejši, ker so bili doseženi po večini v obrambnih bojih s premočnim nasprotnikom, ki je imel v njih tako ogromnih izgub, da je bila zlomljena njegova napadalna moč in skoro izravnana premoč po številu. To velja zlasti o bojih na vzhodu, o tedne in mesece trajajoči bitki v Karpatih.

I. Boj na vzhodu.

Predno moremo govoriti o bojnih dogodkih leta 1915. na tem ogromnem bojišču evropske svetovne vojne, si moramo pred vsem predočiti vojni položaj ob pričetku leta. Začetkom oktobra 1914 pričeta druga ruska ofenziva je prisilila nemško armado v Vzhodni Prusiji in nanjo mejecih delih Ruske Poljske, da je umaknila fronto nazaj na progo Instér—Angerapp—Mazurska jezera do Ivančgoroda na zahodu. Tu so se razvili sredi novembra boji v postojankah, dočim je desno krilo te fronte udarilo koncem decembra v protiofenzivo, v kateri so se borili Nemci v najrazličnejših položajih in zasedli iznova Mlavo. V Zahodni Poljski so napredovale zvezne armade in prodrle do proge Bzura—Ravka—Pilica in Nida. V Vzhodni Galiciji je zmagovita bitka pri Limanovi-Lapanovu ustavila ruski pohod proti Krakovu in obrnila sovražnika k Dunajcu. V ostalem so obržale avstro-ogrške čete karpatske grebene in Suszawo v Bukovini. Iz tega splošnega položaja na vzhodu koncem leta 1914. so se razvili bojni dogodki v letu 1915. Predvsem se je v Osrednji Galiciji in proti Karpatom pričela nova ruska ofenziva, ki se je zavzela, da bode po uporabi ogromnih čet in municije s premočjo izsilila prodiranje v ogrske nižine in si odprla pot v Budimpešto. Prvega januarja 1915 so dosegli prvi uspeh, zasedli so Uszoški prelaz. Po tem je divjala neprenehoma štiri mesece po dolinah in mejnih višinah karpatskih najsilnejša in najkrvavejša bitka svetovne vojne: Karpatska bitka. O veliki noči je dosegla ob Laboreza-dolini ta bitka višek, a je ustavila nadaljno prodiranje ruski armadi. A vsi boji, ki so divjali od Bartfelda pa do Bukovja, niso nikakor bili dobljeni za Ruse, nasprotno, čeprav le korakoma, so vendar Rusi mogli napredovati na desnem krilu in prodrli v Beskidih le radi številne premoči, dočim je v središču fronte in to posebno na vzhodnem delu njenem armada osrednjih sil v trdih bojih izvojevala uspeh za uspehom. Tako je rusko levo krilo moralo ustaviti se v Bukovini že v bojih od 18. do 22. januarja pri Jakobenu in Kirlibabi, odkoder so se morali Rusi umakniti nazaj na Kimpolung in Moldavo. S prvim februarjem je udarila avstro-ogrška armada v protiofenzivo na ozemlje vzhodno-galijskih Karpatov in sicer skozi Jablanica-prelaz ter na obeh plateg Kōres-Mezō; v malo nad 14 dneh je privojevala iznova Bukovino do reke Pruta, zasedla 17. februarja iznova Črnovice, očistila južnovzhodno Galicijo do Stanislavova, zasedla 16. sebruarja Kolo-mejo, celo do Dnjestra je dospela začasno. V karpatskih gozdih so pognali zavezniki Ruse v ljutih bojih preko prelazov na gališko severno-pobočje Karpatov. Dne 2. maja pa se je pričela velika zavezniška ofenziva s predorom pri Gorlicah—Tarnowu in ta ofenziva je prisilila Ruse, da so

razvili karpatsko fronto. Že sredi maja so dosegli naši San, ga prekoračili pri Jaroslavu, priborili 3. junija zopet Przemysl, ki se je bil 22. marca udal Rusom, ko so mu popolnoma pošla živila. Dne 22. junija so pridobili Lvov, 4. julija Zlato Lipo, najskrajnejše desno krilo zaveznikov pa je doseglo Dnjester, kjer je bilo že v maju, a se je moralo začasno umakniti Rusom nazaj do Pruta. Ob Zloti Lipi in Dnjestru so se razvili sedaj boji v postojankah, dokler 27. avgusta ni nov sunek zaveznikov končal teh bojov in vrgel sovražnika preko državne meje do reke Sereta in Ikve. Ruska protiofenziva je sicer povzročila, da se je pomaknila fronta nazaj do Stripe, tu pa so se izjalovili vsi nadaljni sovražni poskusi, da bi prodrli. In tako so se razvili od 13. novembra dalje tukaj boji v postojankah, podobni onim na zahodu, ki trajajo do mala vse leto. Pa tudi ostali deli fronte so se zagostili v postojankah. Razven očiščenja skoro vse Galicije je pridobila majeva ofenziva tudi Rusko Poljsko in Kurlandsko, gubernijo Grodno v ozemlju med Vislo in Bugom in nemajhen del ostale zahodne Ruske. Posebno znameniti pomniki so padeč Varšave in Ivančgoroda (4. in 5. avgusta), Brest-Litovska (25. avgusta) in Vilne (18. septembra). Zelo pomembna je bila tudi pridobitev trdnjavske črte Niemen—Bobr—Narev, dalje Pultuska in Rožana (23. julija), Lomže (10. avgusta), Kovna (17. avgusta), (Novo Georgiewska (19. avgusta), Osovieca (22. avgusta), Olyta (26. avgusta) in Grodna (2. septembra). Dvinsk in Riga sta bila tesno v škripcih. Tako so se končali boji na vzhodu v letu 1915. z zasedenjem več stotisoč štirjaskih kilometrov sovražnih tal, z ujetništvom nad 1.200.000 ruskih vojakov in pridobitvijo ogromnega vojnega plena, posebno tisoče in tisoče topov in strelnih strojev. Če bodo Rusi po večtedenskih bojih v postojankah s koncem leta pričeli ob besarabski in dnejesterski fronti z ofenzivo, jih v novem letu najbrž ne bo čakala druga usoda, kakor je doletela njihove prodorne poizkuse leta 1915. Morda jim žuga ob pričetku 1916 tako pogubna katastrofa, kot je bila bitka ob Mazurskih jezerih (od 7. do 15. februarja), ki je imela za posledico očiščenje Vzhodne Pruske, in bi potem takem privedla v letu 1916. do popolnega očiščenja Galicije in Bukovine.

II. Boj na zahodu.

Tu so bili v letu 1915 izvečine boji v postojankah. Od časa do časa so prekinile te boje večje ofenzive, a te so se končale vedno z izgubami za nasprotnika. Pred vsem je zadela ta usoda Francoze v decemberski ofenzivi severno ob Strasu in Notre Dame de Lorette. To ofenzivo je ukazal Joffre in končala se je 21. januarja na kvar Francozom. Kar nič bolje se jim ni godilo v bojih pri La Bassé (25. januarja do 14. februarja) in onih za loretsko višino ter pri Neuve Chapelle (3.—21. maja). Polom je povzročila nasprotnikova majeva ofenziva v Artois, posebno pri Souchez-Neuville in angleška pri Neuve-Chapelle—Givenchy. Ti boji so trajali v prvem frontnem odseku do meseca avgusta. Takoj začetkom leta so preskrbnika. Tej bitki pri Soissons je sledil sebi strahovit poraz, dočim so zasedli Nemci v protinapadu planoto Bregny in očistili severni breg reke Aisne sovražnika. Tej bitki pri Saisons je sledil za Nemece drug uspeh pri Craonne (25. do 27. januarja). V vsem tem odseku zahodnega bojišča so bili vse leto večji boji le pri Moulinsous—Tuvent severno Soissons (6. do 20. junija). Vztrajnejši so bili francoski poskusi, da bi prodrli nemško fronto v Champagne. Tu je bilo vse leto dosti trdih bojov. A najtrši so bili takozvana zimska bitka v Champagne (16. februarja do 10. marca) in velika francoska ofenziva med Reimsem in Argoni (24. septembra do 7. oktobra), ki je imela za posledice uspešne nemške protinapade in boje pri Tahuri. Po prvem novembru se vrše tudi v Champagne iznova boji v postojankah, katere prekinjejo posamezni ljuteji napadi. Tako pri Massiges vzhodno Aubeno mirno, to se pravi, vrše se le boji v rive in severno Souainu na višini 193. v Argonih je od 16. avgusta dalje vedno mirno, to se pravi, vrše se le boji v postojankah, ki so dosti nedelavni. Tu so Nemci v prvih šestih tednih leta večkrat namlatili nasprotnika in si priborili ozemlja, ujetnikov in vojnega plena. Protinapadi v aprilu in juniju so se Francozom izjalovili, pač pa je bila uspešna nemška protiofenziva meseca julija in prvo polovico avgusta. Med rekama Maas in Moselo so se vršile do 5. aprila le praske v postojankah, šele tedaj so začeli Francozi z veliko ofenzivo, ki je dozorela v velikonočno bitko med Maaso in Moselo (od 5. do 14. aprila) in kateri so se pridružili deloma ljuti boji pri Flirey, Ailly—Aprémont, v duhovniškem gozdu in na Višinah Combres in trajali do 9. junija. Na višinah ob Maasi vzhodno od Les eparges so bili večji boji od 20. junija

do 18. julija. Poslej so bile tudi tam le postojanke na vrsti. Najmanj bojov je bilo v Vogezih, posebno v gorenji Alzaciji. Gre se tu ponajveč za boje pri Thanu in Sennheimu, pri Hartmannswellerkopfu in Reichsackerkopfu, pri Badonviller—Celles, pri Mezeralu in ob Hülsenfürstu in naposled ob progi Lingekopf—Barrenkopf—Schurtzmännle, tu posebno v mesecu avgustu, septembru in oktobru. Zadnji boji tega odseka so se vršili pri Hartmannswellerkopfu dne 21. in 22. decembra. Na Flanderskem postojanke od avgusta sem. Tu je bila v letu 1915 zanimiva le druga nemška ofenziva pri Ypernu od 15. aprila do 25. maja, ki je privedla Nemce uprav do Yperskih vrat in prizadela Francozom in Angležem težkih izgub in sicer nad 5000 ujetnikov, 61 topov in 80 strelnih strojev, ki so jih morali pustiti Nemcem. Poskusi, da bi si izgubljeno priborili nazaj, so se izjalovili. Tudi septemberska ofenziva Angležev in Francozov v Artois, ki se je počela istočasno z ono v Champagne, je imela s pridobitvijo ped zemlje pri Loosu in Souchezu v primeri z žrtvami le žalosten uspeh, dočim so izgube znašale tu in v Champagnj četrt milijona mož.

III. Boj proti Italiji.

Na jugozapadnem bojišču so se Italijani izmučili v ponovnih poskusih Cadorne, da bi prodrli soško fronto. Boji za pridobitev pusterske doline skozi riensko dolino, boji na Col di Lana in Val Sugano, pri Lavarone in Folgariji, v dolini Adize pri Rivi in v dolini Ledro ter končno v Judikariji so le postranske akcije. Prvi naval Cadorne na soško fronto je bil po brezuspešnih obkoljevalnih poskusih na Krnu, pri Tolminu in Plaveh naperjen na ozemlje od Tržiča do Sabotina. Prišel se je v noči od 30. junija na 1. julija, dosegel svoj višek 5. julija in se popolnoma izjalovil. Šele 18. julija se je pričela druga Cadornova ofenziva proti istemu odseku soške fronte s 17 divizijami. Končala se je prav tako žalostno kot prvi naval. Do tedaj so izgubili Italijani najmanj 100.000 mož. Tretji naval druge in tretje laške armade od morja do Bovca je trajal od 18. do 31. oktobra, proti goriškemu območju in doberdovski planoti do 3. novembra. 150.000 mož krvavih izgub je bil edini uspeh Cadorne. Tudi četrti naval, čeprav je bil predvsem naperjen proti goriškemu območju in doberdovski planoti in še z večjimi silami kot prejšnji, se je končal brez vsakega uspeha. Edini uspeh je bilo porušenje Gorice. Izgube sovražnika v tej zadnji ofenzivi, ki je trajala od 10. novembra do 3. decembra, znašajo najmanj 70.000 mož. Tako se je izdajstvo Italije doslej samo kazovalo.

Če dodenemo k tej vojni sliki l. 1915. še zmagovito ofenzivo osrednjih držav v zvezi z Bolgarijo proti Srbiji in njenim zaveznikom v južni Macedoniji, ki je dovela do popolne osvojitve Srbije, dalje zmagovite boje Turkov na Dardanelah proti brodovju in armadi Angležev in Francozov, kateri so izgubili nič manj kot 7 velikih ladij poleg številnih malih enot in več stotisoč mož, dalje uspehe Turkov v Mezopotamiji, zasedenje azijskega dela Egipta do Sueškega prekopa in uspešne boje na Kavkazu, na morju pa uspehe naših podmorskih čolnov, dobimo približno sliko svetovnozgodovinskih dogodkov leta 1915, ki obenem opravičujejo za bodoče leto najlepše upanje na časten, zmagovit mir.

Izgube v vrstah slovenskih kraljeviških akademikov.

Tekom vojske je doslej padlo 23, do 20 pa je bilo ranjenih Daničarjev, Zarjanov, Današev ter starešin. Pregled mrtvih naj pove, koga in kaj smo izgubili:

- 1.) Fon, iur.;
- 2.) Gombocz Jos., abs. fil.;
- 3.) Kobal Viktor, fil.;
- 4.) Koser Janko, iur.;
- 5.) dr. Levčnik Avgust, zdravnik;
- 6.) dr. Majerle Ivan, poštni uradnik;
- 7.) Majerle Anton, tehnik;
- 8.) Meršolj Franc, med.;
- 9.) Modic Izidor, profesor;
- 10.) Mohorč, iur.;
- 11.) Plot Miha, fil.;
- 12.) Podboj Stefan, profesor;
- 13.) dr. Podobnik Jos., dež. kom.;
- 14.) Požlep Franc, fil.;
- 15.) dr. Primšar Franc, zdravnik;
- 16.) Rabuza Anton, profesor;
- 17.) Resman A., kult. tehn.;
- 18.) Rupnik Pavel, abs. iur.;
- 19.) Skušek Val., iur.;
- 20.) Susteršič Ivan, abs. iur.;
- 21.) Trojnik Jakob, iur.;
- 22.) dr. Uršič Franc, odv. kand.;
- 23.) Zgur Ivan, veter.

Ta duševni, domovini darovani kaptal naj bi ne bil zaman žrtvovan!

Boj ob Dnjestrju.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Pismo materi. — Priobčil Fric.
 Draga mati! Prvo Vas pozdravljam in se zahvaljujem za skrb, ki jo kažete v zadnjem pismu do mene. Ne bojte se zame. Meni zdaj ni slabo, tudi rana ni huda, videli se bomo še živi in zdravi. Samo eno je dolgčas mi je. Na bojnih poljanah se menja slika za sliko, prizor za prizorom, tam teče čas kot reka, dasi je težak, da lomi telo in dušo. Tu pa so bele štiri stene, bel strop, vrsta belih postelj in ljudi z bledeimi obrazi, ki si hočejo preganjati čas s pripovedmi in šalami, ki so hočejo smejati, pa so vseeno dolgočasni in resni. Ali ne želijo tudi oni morda na fronto, kjer je kraikčasnejše, ali le za kratek hip domov k svojcem? — Ali premišlujejo gledaje v strop ves rožni venec dogodkov in trpljenja, ki so ga v zadnjem času doživeli, in iščejo besed, da bi to opisali? Ne morejo opisati. Da bi povedali svojcem? Niti povedati se ne da vsega, mnogo bo ostalo skritega za vedno v dušah, zakopanega nam in potomcem. Vendar, draga mati, vam bi rad opisal v toliko, v kolikor mi dopuščate ta beseda in izraz, kaj se je godilo z menoj v zadnjih trenutkih, preden sem bil ranjen. Tri trenutki so se mi najbolj vtisnili v spomin: zdi se mi, da stojte ob moji postelji...

K nam je dospel novi bataljon, ki so ga pomešali med našo kompanijo. Zdelo se nam je, ko nas so pomnožili, da stojimo pred novimi dogodki, da se ima nekaj zgoditi. Nihče ni črnil besede, samo gledali smo se in čakali.

Drugi večer smo dobili povelje, da moramo naprej. Kam naprej? V drugo vas. Druga vas ne vprašaj!... Kje je tista vas, koliko ur hodá, blizu sovražnika? Ne vprašaj! Hodili smo molče vso dolgo noč, spotikali se v temi... a dalje... dalje... Nekje v temi je pel čuden glas...

»Kaj je to?«
 »Morda ptič...«
 Zgrozil sem se in stisnil glavo na vrat. »Pst!«

Potem smo molčali vso pot. Tempo hoje je postajal hitrejši. Jedva ob zori smo dospeli v vas, v eno onih bornih vasi ob Dnjestrju, kjer nismo videli skoraj žive duše in smo se poskrili. Gladina Dnjestra se je svetlikala v rastočem dnevu, valovi so nekam hiteli...

Na drugi strani Dnjestra se je kazala druga vas, popolnoma podobna naši... Nemo nas so gledale stavbe in strehe... Kaj je pod njimi? Slišal sem šepetanje na desni...

»Kaj?«
 »Tam je sovražnik.«
 Zgrozil sem se. Torej tako blizu je sovražnik, tisti, katerega ne vidim, slutim ga samo, skritega v onih stavbah? Oni, radi katerega sem tu, radi katerega joče moja mati? Samo voda, Dnjester, o katerem se včasih bral, naju loči. Kaj se ima zgoditi? Kaj bo še morda ta dan pred večerom?

To je bilo dne 13. julija. Naša artiljerija je z vso silo obstreljevala ruske postojanke v nasprotni vasi. Granate so tulile in dvigale dim, razdirale hiše, grešile cilj in padale na breg Dnjestra, da so se dvignili curki in valovi kvišku. Šrapneli so puščali bele meglice nad bregom, nad strehami hiš... Potresala se je zemlja...

Naenkrat je zapel rdeči petelin na strehi reki najbližje hiše, razpel perotnice in udaril z njimi po strehah sosednjih hiš, ki so bile hkratu vse v ognju. Visok plamen se je dvignil do neba, ki je pordele; kopal se je plamen v valovih Dnjestra, dim se je širil v šir pod nebom. V ta pekel pa je udarjalo iz naših topov...

Rusi so se morali umakniti... O tem nas je obvestila močna patrolja, poslana v ono vas. Zvečer je prišlo povelje, naj gremo v ono vas. Prišla je za nami menaža, a ni bilo časa použiti jo. Takoj v čolne in čez zibajoče valove na oni breg, kamor smo stopili, ko se je že napravila noč.

Na povelje smo šli ob bregu dalje, dokler ni patrolja naletela na Ruse. Okopali smo se v reki in se nato zakopali v tla v toliko, da nam ob belem dnevu niso mogle ruske krogle škodovati. Obstreljevanji smo bili celi dan, celi dan sem slišal sikajoče žvižge in neenakomerne poke. Vmes so udarjale granate in se razpokale od jutra do večera...

Zvečer smo dobili rezervo v pomoč. Treba bo iti dalje, pogledat, kje se skrivajo Rusi. O menaži ni bilo niti govora. Kdo nam jo pripelje med žvižganjem krogel in tuljenjem granat? Ko se je storila noč, smo dobili povelje, da moramo naprej, v temo, v boj. (Kot smo izvedeli pozneje od ujetih Rusov, so dobili oni enako povelje.) Tiho smo stopali, da bi preprečili vsak šum, smo držali orodje, roka je stiskala puško... Šli smo kratko pot, nekaj korakov, ko nas obsujejo krogle. Par vzvikov se je razleglo... Vrgli smo se na tla. Poki so razlegli tmino in povelja: Pomakniti se na desno! Pomakniti se na

levo! Naprej! Streljati! Ustaviti ogenj! — Vmes žvižgi, stoki ranjenih... Vseokrog pa tema, tema... Le nekoliko od nas se je svetlikalo in ugašalo...

Pomaknili smo se nazaj, da so nas zopet zbrali. Nato smo se pomaknili kolikor mogoče najtiše dalje pred rusko postojanko. Čakali smo zore, da jih napademo in premagamo, v drugem slučaju pa se naglo umaknemo. Skrivala nas je zrela, polnoklasa pšenica... Ob zori so naši napadli; naš oddelek strojnih pušk pa je imel povelje, naj ostane na mestu. Kmalu pa smo dobili tudi mi povelje: Naprej! Naši in Rusi so se že streljali in med najhujšim ognjem smo se pomikali proti ruski postojanki. Pred nami je klepala ruska strojna puška in pazila na nas. Ko je zaropotala, smo se vrgli na tla, ko je utihnila, smo skočili par korakov dalje. Tako smo delali to mučno vajo neprestano, dokler nismo prišli prav v bližino. Bil je grozen prizor. Naši vojaki so vstajali iz pšenice kot iz grobov, Rusi pa iz okopov. Trobentar je trobil za naskok... Potihnilo je streljanje... Pogledi so se križali... Roke so trdo stiskale puške. Naši so kričali Rusom: Roke goril! Nekaj jih je pometalo puške in se vdalo. Eno krilo pa je izvedlo napad...

Naenkrat me je nekaj sunilo v hrbet... Kaj je to? Nisem se zmenil. Zasklelo me je in nekaj spolzelo po hrbtu, nekaj gorkega. Kot mrzel pot me je obililo spoznanje...

»Ranjen sem.«
 Bila je hušja zavest nego rana. Zakaj prodrla je nahrbtnik in vse v njem in se ustavila v plitvi rani... Bil sem obvezan in poslan v bolnišnico... Tu sem okreval v vsakem oziru; zdi se mi, da sem mnogo pozabil.

To so moji zadnji dnevi, mati, ne vem pa za bodoče dni. Poslan bom zopet v boj, a kam, ne vem. Rad bi tja doli, da bi branil dom, da bi le preko mojega trupla prišli do Vas, mati, v naš dom, na naše polje. Tam doli bi se moja moč potrojila, moja ljubezen do doma postoterala. Pozdravljam Vas, mati in mislite na

Vašega sina Andreja.

Trije grofi Cadorna.

V zadnjem času se veliko govori o dogovoru, ki ga je Italija podpisala, da ne bo sklenila posebnega miru. Ententino časopisje je navdušeno vsled tega koraka Italije, dočim ga nemško časopisje smatra kot nov korak verolomstva Italije. Italija se ni držala pogodbe, ki je skozi desetletja varovala laške koristi in še manj se bo držala dogovora, ki ga je podpisala pred nekaj dnevi. Italija bo prva, ki bo prosila za mir kljub dogovoru. Iskala ga je že, seveda pod »časnimimi pogoji« zanj in da dobi neke kompenzacije, kar je pa naša vlada odločno odbila. Zato je Italija šele sedaj podpisala ta dogovor, da s pomočjo zaveznikov reši, kar ni mogla sama doseči. Pri tem pa na ves glas vpije, da je ravno ona rešila Rusijo, omogočila Srbom umikanje, »zaprla« Jadransko morje itd.

Ali za Italijo je pripraven odgovor, ki ga je svoječasno izročil v imenu Radeckega barona Hess grofu Karlu Cadorna, glasniku kralja Karla Alberta, ko je ta po bitki pri Novari prosil za premirje: »Z Italijo moremo skleniti mir tedaj, ko bo popolnoma pritisnjena ob tla. Samo popolna zmaga nam daje garancije za popolen mir z Italijo.« — Grof Raffaele Cadorna je moral kot borilec pri Novari zvedeti, a grof Karel Cadorna, diplomat in državnik je moral izročiti kralju Karlu Albertu neugodno vest, da ga prisili na odstop. — Ime Cadorna je vezano z usodo. Tretji Cadorna je imel z Avstrijo že slabe in bridke izkušnje, in lahko se sodi, da bo zopet Cadorna neugodni glasnik tudi kralju Viktorju Emanuelu.

Arhangelsk.

Vojna je vzbudila iz mnogoletne nedelavnosti in neopaznosti ob Severnem Lednem morju tudi Arhangelsk in mu preskrbela čudovit razvitek, ki se bode seveda izgubil, brž ko bode minila zanj zlata doba. Tedaj se bode zazibal Arhangelsk zopet v ledeno zimsko spanje. Bajka se je izpremenila v resnico, ko so nabavili nekaj rušilcev ledu, da bi ohranili luko in zaliv arhangelski kolikor možno dolgo odprto in pristopno. A ko se je spomladi leta 1915. otalil led, se je mahoma dvignil promet tako zelo, da je mogla luka tekmovali z luko v New-Yorku, bodisi po številu ladij, bodisi po njihovi teži. Tako je poročal sam ameriški trgovinski atašej domov. Izpremenilo se je mahoma vse življenje v skoro večnemu ledu pripadajočem mestu. Privrelo je vanje 50.000 in več ljudi, posredovalcev, trgovcev, zastopnikov, ki so se nastanili tam, in trgovski posli so se nakopili, kakor bi bilo Arhangelsk svetovno mesto. V skladišča in trgovske pisarne so se izpremenili vsi hoteli, zgradili so

električno cestno železnico, uvedli električno luč, v tem so se nagradili tovari najrazličnejšega blaga iz ruske notranosti da bi jih ukrcali in odplovili iz edine ruske izvozne luke v Evropi. Brž ko je meseca maja v Belem morju izginil led, so pripule ladje. Pettisočtonski parniki so vozili redno med Arhangelskom in Angleškom, največji pa, ki je pripeljal z Angleškega premoja, je držal celo polosmi tisoč ton. Ustanovili so tudi rusko-ameriško paroplovno progo, ki je vozila vsak drugi teden med Arhangelskom in Newyorkom, razen teh je prihajalo in odhajalo mnogo norveških in drugih parnikov. Niti ni bilo prostora za vse te ladje, zato so zgradili zanje začasne lesene pomole. Tam krcajo največ les. A tudi žito so počeli izvažati. Največ žita, ki je odhajalo prej preko luk Vzhodnega in Črnega morja, so poslali sedaj na sever, in od maja meseca sem se je baje naložilo v Arhangelsku 15 milijonov pudov pšenice. Seveda ladij ni mogoče ni izdaleka odpošiljati tako naglo, kakor bi radi in kakor se vrši to po lukah, ki so vajene vednemu velikemu prometu. Jeseni, ko se prikazuje led, ki oklepa po navadi Arhangelsk pol leta, so baje zaposlili v Belem morju 15 rušilcev ledu in z njihovo pomočjo upajo, da ohranijo reko ob Arhangelsku prikladno plovbi do meseca decembra, luko samo pa, ki je precej oddaljena od morja, upajo varovati nezamrzlo celo do konca januarja. Da se zanašajo trdno na to okolnost, kaže med drugim odhod ladij z Angleškega, ki so se baje še 5. novembra napotile v Belo morje. Koncem januarja pa uklene nepremagljiv in trden led mesto Arhangelsk krog in krog, in tedaj mora prenehati vsa plovba.

Pismo iz ruskega ujetništva.

Iz ruskega ujetništva piše svoji ženi prvo pismo J. Zupan, organist v Kresnicah: Nižni Novi Grod, 8./X. 1915. Draga Ivana! Pisal sem Ti že trikrat, a ne vem, ali si dobila ali ne, zato Ti še enkrat vse popišem, kako je z menoj. Ranjen sem bil 4. junija v Galiciji in sem sedaj že v petem špitalu. Ranjen sem v desno nogo v ledja in bodem že čez en mesec zdrav. Operiran sem bil dvakrat, a bodem ravnotako zdrav, ko sem bil. Tukaj v špitalu ni nič hudega; jesti nam dajo dosti, vsak dan pol funta belega kruha in en funt črnega kruha. Dvakrat na dan juho in meso in dvakrat na dan čaj; čaj seveda brez ruma. V tem špitalu hodim kuhinjo pometat in krompir trebit, pa se dobi zopet juha in kaša. Kaša je vsaki dan. Tukaj sem sam Slovenec, in tako je bilo vedno, kar sem v špitalu, da sem vedno sam Slovenec. V tem špitalu so tudi Rusi zmirom skupaj, a mi jih »fehtamo« za tobak in nam radi dajo, ako le imajo. Ko sem bil ranjen, sem imel še 14 gold., a 4 gold. sem zgubil v švarmliniji, 10 gold., uro in verižico mi je nekdo vzeli. Tako sem vedno brez denarja, kar sem v Rusiji. Po tobaku mi je bilo dolgčas, a sedaj prodam cukur in kruh, pa si kupim tobaka, da se malo zakadi. Zelo sem radoveden, kako je kaj z Vami, ali ste še zdravi in če so otroci zdravi? Ali je Pepček priden; le povej, da jaz pridem kmalu domu. Ali Anica in Jofka še molita zame? ... Zame Vas ni treba skrbeti, jaz si že tako skomandiram, da mi ni hudo... Tukaj je 22. septembra že malo sneg nalletaval, a sedaj je zopet lepo vreme. Tukaj se ne vidi sadnega drevja. Mesto je lepo, cerkve so veliko bolj lepe kot pri nas... Tukaj je vse ravno. Radoveden sem, kako je kaj z italijansko vojsko; ne vemo nič. Prosim Te, piši mi toliko, ali ste zdravi ali ne. Bog daj, da bi bilo enkrat vojske konec, da se zopet zdravi vidimo. Sedaj pa vse lepo pozdravim, posebno pa Tebe in otroke. — J. Z., Špital Nr. 31, Nižni Novi Grod, Rusland.

Bolgarsko sobranje.

Stališča strank.

Sofija, 29. decembra. (K. u.) V razpravi je kreditna predloga 500 milijonov frankov za vojno in 30 milijonov za družine revnih vojakov. Vsled resnega trenutka so se vse stranke odpovedale pravi debati in so podale le načelne izjave.

Doktrinarni socialisti so se noviči izjavili za pacifizem in načelno nasprotje proti vsaki vojni. Glasovali bodo proti.

Reformni socialisti ne bodo glasovali niti za niti proti, ker smatrajo vojno kot gotovo dejanje in priznavajo potrebo predlog. Sicer priporočajo, naj se že zdaj misli na mir in vsako misel na osvajanje izven mej narodnega zedinjenja naj se izključi.

Radikalci poudarjajo tedaj potrebno solidarnost, ko morajo stranke misliti samo na armado. Radikalci, agrarci, naprednjaki in ljudska stranka bodo glasovali za predlogo.

Narodni liberalci in demokrati so podali navdušene izjave, v katerih tudi žele, da bi ministrski

predsednik nekoliko opisal političen položaj. Glasovali bodo za.

Po slavospevu armadi se je zahvalil finančni minister. Nad sejo je bila resnoba. Sobranje je podaljšano do dne 28. januarja 1916.

Primorske novice.

Veselo srečno novo leto

vočiji slovenski begunci v Bruku vsem dobrotnikom. Prevzvišenemu knezo-nadškofu dr. Francišku Sedeju, se klanjamo kakor svojemu nadpastirju, ter ga zahvaljujemo za obisk v Bruku.

Osobito in posebno zahvalo pa našemu velezaslužnemu deželnemu glavarju dr. Alojziju Faidutti-u, ker nas je spravil iz Gmünda sem v Bruk, ter zares za nas skrbi, kakor deželni glavar in oče. Večkrat nas je obiskal, tolažil, in naš položaj v vsakem oziru izboljšal. Ostanemu mu vedno hvaležni. Bog ga ohrani v novem letu. Zahvalo izrekamo tudi našim duhovnim pastirjem v taborišču, ker se za nas trudijo.

Veselo, srečno novo leto in zahvala bodi vsem dobrotnikom, ki so obdarovali nas in naše otroke za božične praznike, grofici in grofu Harach, grofici Roma iz Dunaja, gosp. majorju vojaškemu poveljniku in vsem drugim darovalcem iz domovine, v Ljubljani, na Kranjskem, v Trstu deklški Marijini družbi, ter posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani za poslani denar in obleko.

Veselo in srečno novo leto tudi našemu predstojniku dr. Otonu Jerolomeku za vester trud in skrb in dobrohotnost do nas. Sploh vsem znanim in neznanim do brotnikom kličejo:

veselo, srečno novo leto

slovenski begunci iz Goriškega, Kanalskega, Tolminskega, Bovškega in iz Krasa v Bruku ob Litvi.

Srečno novo leto. Vsem znancem in prijateljem, čitateljem »Slovenca« ter vsem primorskim beguncem, posebno častitemu gospodu dekanu Antonu Berlot žele srečno in veselo novo leto kanalski begunci v Béli u Bezdeže na Češkem.

Drobiz s Krasa. Odlikovan je bil meseca novembra na trgu v Šempolaju z bronasto hrabrostno svetinjo Milovanović Svetozar, doma iz Rume, ker je kljub najhujšemu sovražnemu ognju spravil »španske jezdece« na določeno mesto. — 1000 kron podpore je dal voditelj c. kr. okr. glavarstva v Sežani g. dr. Wlček županstvu Šempolaj (600 K) in županstvu Slivno-Pržnik (400 K). — Podpora se mora razdeliti v blagu, in sicer najrevnejšim družinam. — Odkar je nastopil svojo službo sedanji voditelj glavarstva, se je marsikaj izpremenilo na bolje. — V ojaštvu se veliko trudi, da napravi red v naših kraških občinah. Zlasti skrbi za snago, popravlja vrata pri hišah in okna, da obvaruje sebe in ljudstvo občutnega mraza. — Ceste so ponekod kakor na Dunaju, drugod pa se širijo in boljajo. Tudi to je ena dobrot, ki jo nosi vojska s seboj. Marsikateri komendant bo ostal ljudstvu v hvaležnem spominu.

Oprtalj, Istra. Pred par dnevi smo z veseljem poročali, da se je legar v naši fari omejil. 14 dni res ni bilo nobene nepet slučaja. Zadnji čas je pa okužena zopet nova vas. Dozdaj 9 novih slučajev. Umrlo je zopet par mladih oseb. Vas je izolirana. Samo zdravnik, duhovnik in orožniki smejo vanjo. Kar jih je umrlo, so bili vse prevedeni. Po 3 in 4 naenkrat. Strah je med ljudmi. Vas je daleč od fare, pot prav po istrsko slaba. Mladih mož ni doma. Mrličev skoro nima kdo nositi. Ljudje se žal, kljub vsem opominom zdravnikovim in duhovščine ne drže predpisane dijete in tako je moral več kot eden dati slovo svetu, ko bi bil še lahko živ. Pri nas je sedaj dozorela oljka. Lani je bila izredno dobra letina za olje. Tudi letos ni slabo, le mraza želimo, da bi bilo moč drevesa obrati. Vino je vsled zapore vse doma. Dobro, da naš narod v Istri ni udan pijančeva ju, drugače bi bila velika nesreča, da je vse vino doma. V naši dekaniji je malo duhovščine. Komaj čakamo novih, k letos v Ljubljani študirajo. Naš narod, ki je jako nadarjen, je bil posili od italijanske liberalne in iredentistične politike umetno ohranjan v nevednosti, je zdaj oči odprl in vidi, da ima v svojem svečenstvu in učiteljstvu svojo edino oporo. Duhovnik v Istri mora biti za vse, ker druge inteligence manjka. Posebno zdaj v vojskomin času oskrbujejo duhovniki skoraj domala vso korespondenco domačih do vojakov. Narodu italijanska oblastnost ni hoteli dati šol, zato toliko analfabetov. Da malo odpomoremo, smo odprli v naši družbeni šoli pri Sv. Luciji analfabet-ske večerne tečaje, za katere se je zavezal z vso gorečnostjo naš novi učitelj g. Marot. Poučujeta oba s kapelanom.

Oglasilo se je do 40 oseb, pa jih še pričakujemo. Zdej še posebno ljudstvo vidi, da je izobrazba veliko bogastvo. O da bi temu dobremu narodu po vojski, zasijala svoboda in enakopravnost!

Kanalski begunci na Češkem. G. dekan iz Kraljeva Anton Berlot, je obiskal svoje župljane na Češkem. Raztreseni so po vaseh okoli Kutnehore in Berouna, ter so pri kmetih, imajo svojo sobo in kuhinjo, vsaka družina zase. V glavarstvu Kutnhora se še precej dobro godi beguncem. Prebivajo v Radbožu, Suchdolu, Míokovicah. Osebito g. župnik v Suchdolu je jako skrben, ter uboge begunce podpira v vsakem oziru. G. župnik Jan Kral, je vprašal cerkev, da so mogli Kanalski 113 na številu opraviti svojo pobožnost. G. nadučitelj je za silo naučil slovenske pevke nekaj slovenskih pesmi, ter litanije M. B., ter orglal pri sv. maši in blagoslovu. Vsi so prejeli sv. zakramente. Gospod okrajni glavar in Kuthori je jako dober glavar. Begunci imajo v njem pravega očeta. G. dekan se je pri njem osebno zglasil, ter mu priporočil razne zadeve. Vse je lepo poslušal ter takoj potrebno ukrenil. Bodi mu pristrčna hvala zato. Ni tako dobro drugim, ki so v glavarstvu Hořovice, pri Berounu. Je pomanjkanje živil in draginja. Sicer se jim bolje godi nego po barakah v Gmündu, Steinklamu in drugod, vendar si želijo preč. Kar se tiče verske strani so preskrbljeni, naučili so se toliko češčine, da jo vsaj napol razumejo. Zdravi so vsi, niti eden ni umrl, razen enega, ki je pa na pol mrtev moral od doma. Čehi so jako modri ljudje, pridni in varčni, zato pa tudi ljubitvi. Kmetje so nasproti nam gospodje. Bist pa svojo zemljo in svoj jezik nad vse. Čast in hvala gospodu župniku Kralu v Suchdolu in drugim, ki se tako lepo trudijo za uboge naše slovenske begunce.

+ Odlikovanje. Cesar je z najvišjim lastnoročnim pismom z dne 18. t. m. v milostnem priznanju zvestega službovanja pred sovražnikom podelil poštenu višjemu oficijalu tržaškega poštnega ravnateljstva, Alojziju Delkinu, zlat zaslužni križec s krono na traku hrabrostne kolajne.

Trgovski uslužbenci v Trstu prosijo za draginjsko oklado in povišanje plač. Ravnateljstvo skupine trgovskih uslužbencev v Trstu je poslalo vsem tržaškim tvrdkam prošnjo, da se z ozirom na sedanje težke razmere dajo uslužbencem primerno draginjsko oklado in jim od 1. januarja dalje zvišajo plače.

Težave s plinom v Trstu. Kakor znano so v Trstu pred časom odpovedali plin v ogrevalne svrhe in za kuhinje. Pri tem so pa dovolili izjeme na podlagi zdravniških izprijelov za družine s težko bolnimi člani. Za to izjemno ugodnost se je pa oglasilo toliko strank (1400) da olinarske ne more vsem ugoditi ter zato odslej odklanja vse tozadevne prošnje, obenem si pa pridržuje, da prekliče že izdana dovoljenja.

Avstrijski odgovor Ameriki.

Dunaj, 30. decembra. (Kor. urad.) Zunanji minister je včeraj odgovoril na drugo ameriško noto. V nji se poudarja, da je Avstrija vedno in tudi med to vojno visoko spoštovale svete zapovedi človečnosti in in ni bila njena krivda, če pred kratkim ni bila enih misli z ameriško vlado. Avstrijska vlada more tudi v bistvenem soglašati z ameriškim načelom, da se sovražnih privatnih ladij, če ne zbežijo ali se ne upirajo, ne sme uničiti, dokler osebe s krova niso spravljene na varno. V želji, da se ohrani dobro razmerje med obema vladama in v enako odkrmetno duhu, sporoča Ameriki uspeh ravnokar končane preiskave o potopitvi »Ancone«.

Dne 7. novembra 1915, ob 11. uri 40 minut je opazil poveljnik podmorskega čolna, kako so se v razdalji 3000 m nenedoma pokazali iz megle obrisi velikega laškega parnika. Najprvo je mislil, da je parnik prevozna ladja, je zaobrnil in je nato iz osmega topa izstrelil svaričen strel; hkrati je dal signal: »Zapustite ladjo!« Par-
-k se ni ustavljal, ampak se je obrnil in je skušal uiti. Poveljnik je nekaj minut in se ustajal, da bi povečal razdaljo, ker se je bal, da ima parnik top, s katerim bi streljal na podmorski čolin. Ko je znašala razdalja 4500 m, je začel z vso silo nasledovati in je s prednjim topom pri posejajoči razdalji izstrelil 16 granat, od katerih so tri zidele. Med zasledovanjem je parnik vozil v tvojgasti črti in je obiskal šele, ko je bil tvejič zadet. Poveljnik je tedaj ustavil oženj.

Ze med begom je parnik pri polni vožnji pustil nekaj čolnov z ljudmi, ki so si takoj preobrnil. Ko se je ustavil, je začel spuščati čolne. V razdalji kakih 2000 m je poveljnik videl, da je bilo 6 čolnov polnih in da so hitro veslali proč od parnika. Ko se je podmorski čolin približal parniku, je poveljnik opazil veliko paniko na krovu in da je parnik potniški parnik »Ancona« iz Geneve. Zato je dal potnikom več časa, nego je bilo potreba, da zapuste parnik. Na krovu je bilo še najmanj 10 rešilnih čol-

nov, ki bi z lahkoto rešili še vse preostale. Ker se pa nadalje na ladji ni nič storilo, da bi se spustilo čolne, je poveljnik po daljnih 45 minutah sklenil tako torpedirati, da bi mogel parnik še dalj časa ostati nad vodo.

Kmalu nato se je opazilo parnik, ki je razvil velik dim in je plul proti »Anconi«, katera ga je menda brezlično poklicala. Ker je poveljnik podmorskega čolna moral računati na napad od strani parnika, katerega je smatral za sovražno križarko, je ob 12. uri 35 minut iz razdalje 800 m pognal strel v sprednje skladišče »Ancone« in je nato sam izgubil pod vodo. »Ancona« je skušala samo eden, že prejanoljen čolin spustiti v morje, ostalih devet so pustili privezane, čeravno so bili še ljudje na krovu. Parnik se je tako počasi potapljal, da se je potopil šele ob 1. uri 20 minut. Tekom teh daljnih 45 minut bi se lahko še vse osebe na krovu brez truda rešile. Ker se to ni zgodilo kljub vsemu pričakanju, je poveljnik sklepal, da je moštvo v nasprotju z običaji mornarjev v prvih čolnih sebe rešilo in njihovemu varstvu izročene potnike prepustilo same sebi.

Vreme je bilo dobro in morje mirno, tako da bi se čolni lahko brez nevarnosti rešili na bližnje obrežje. Izgubo človeškega življenja ni pripisovati potapljanju, ampak dejstvu, da so prve čolne pri polni vožnji vrgli v morje in da moštvo ni rešilo potnikov.

Ameriška nota z dne 9. t. m. izhaja tedaj iz predpogojev, ki ne držijo. Nepravilna je informacija ameriške vlade, da je bil že takoj prvi strel oster; nepravilna je trditev, da je podmorski čolin pri zasledovanju pretekel parnik, ni pravilno, da se je parniku dalo le kratek rok za izkrcanje v čolne, res se je pa »Anconi« dovolilo nenaodno dosti časa. Tudi ustrelilo, da se je na »Ancono« še večkrat ustrelilo, ko je že obstala. Poveljnik pa ni dal samo dovolj časa, ampak je tudi torpediral tako, da se je ladja še dalj časa mogla držati nad vodo, da bi se vsi na krovu mogli rešiti. Ta namen bi tudi dosegel, da niso mornarji v nasprotju s svojo dolžnostjo pustili potnikov na cedilu.

Avstrijska vlada je to poveljnikovo skrb za rešitev potnikov cenila, toda spoznala, da ni dovolj upošteval panike in duha predpisov za avstrijske mornariške častnike, ki v stiski nikomur, tudi sovražniku ne smejo odreči pomoči. Poveljnik je bil za to preokračenje navodil kaznovan v smislu obstoječih predpisov.

Avstrijska vlada je pripravljena dati odškodnino Američanom, toda nikakor ne bi mogla biti odgovorna za škodo, ki je nastala med gotovo upravičenim obstreljevanjem ladje na begu in ravnatoko ne tudi za škodo, ki je nastala pred torpediranjem, ker se je čolne napačno spuščalo in so se ti preobrnil. Ameriška vlada bo morda v stanu v tem oziru dati precej bistvene informacije. Če pa ne bi mogla dati podrobnega dokazilnega gradiva za to, kdaj ravno in vsled katerih okoliščin so ameriški državljani trpeli škodo, je avstrijska vlada pripravljena te vrzeli spregledati in dati odškodnino tudi v onih slučajih, kjer se neposrednega vzroka ne dá dognati.

Avstrijska vlada misli, da je s to noto zadeva »Ancone« končana in si pridržuje razpravljanje o težkih mednarodnih vprašanjih podmorske vojne za kasnejši čas.

Vojaške zadeve.

+ Odlikovanja. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo je dobil nadporočnik 22. pp. Miroslav Petrič. Najvišje pohvalno priznanje dobil poročnik brzojavnega polka Franz Klaus. Srebrno zaslužno svetinjo s krono na traku hrabrostne svetinje so dobili: rez. ognjičar 25. polj. top. p. Vinko Šulc, rač. podčastnik 17. pp. Miroslav Janežič, rač. podčastnik gor. tren. esk. št. 5/3 Anton Geržina. Srebrn zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil topničar 7. polj. top. p. Franec Markež. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: četovodja, tit. narednik 17. pp. Ostanek Vinko in kadeta 7. polj. top. p. Wufka Ivan in Majcen Martin. Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: topničarja 3. gor. top. p. Dermikovič Andrej in Moravec Anton, desetnik Slabe Franc in predmojstra Rutter Florijan in Črnič Andrej, vsi trije pri 8. polj. top. p. Vitežki križec Leopoldovega reda z vojno dekoracijo je dobil polkovnik 27. dom. p. Ivan Brückner, poveljnik nekega domobranskega polka. Najvišje pohvalno priznanje sta dobila poročnik 16. dom. p. Rudolf Princ in nadporočnik avditor Gustav Barlé, pri neki inf. četni div. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: črnovoj. inf. Bršnjak Franc, Fakin Ivan, Senica Martin, Muc Ferdinand, Jevšnik Ivan in Plavčak Franc, vsi pri 87. pp. Bronasto hrabrostno svetinjo je dobil inf. 47. pp. Krivec Lovrenc. — Vitežki križec Leopoldovega reda z vojno dekoracijo je dobil polkovnik Josip Moč, polkovni poveljnik nekega top. p. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo so dobili: stotnik 81. pp. Egon Kavčič, stot-

nik 20. lov. bat. Henrik Jurovič in pred sovražnikom padli poročnik 17. pp. Anton Herzog. Ponovno najvišje pohvalno priznanje je dobil nadporočnik 7. polj. top. p. Werner Wolff. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: dragonec 5. drag. p. Ocvirk Franc; narednik Istenič in Lavrenčič Andrej, oba pri 97. pp.; ognjičar Kokoschinec Ivan in topničar Hoinig Franc, oba pri 9. polj. top. p.; predmojstra Zuber Jakob in Bachelehner Franc, oba pri 3. gor. top. p.; četovodja Kurent Ivan in črnovoj. lovec Červec Franc, oba pri 20. lov. bat. Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: desetnika Lukež Anton in Podorek Ivan in poddesetnik Contin Ivan, vsi trije pri 97. pp.; kadet asp. Mokre Josip, desetnik Uranič Ferdinand, predmojstri Irmančnik Martin, Wohinz Josip in Sterger Oskar in topničar Kovač Rudolf, vsi pri 9. polj. top. p.; rez. četovodja Jurišič Simon, podlovci Kolerič Josip, Wegscheider Matija in Demark Ivan, lovci Benedetič Sigmund, Fon Franc, Godec Rudolf, Valentin Ivan, Poglonik Mihael, Komič Franc, Arlič Martin in Drogž Ivan, vseh 12 pri 20. lov. bat.; predmojster 3. gor. top. p. Skubec Franc. Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: lovci Taiban Franc, Wlating Josip, Ravnisch Ivan, Petučnik Miroslav, Seršen Ivan in Druml Peter, vsi pri 8. lov. bat.; poddesetnik Pušnar Franc in infanterist Juričič Josip, oba pri 97. pp.; desetniki Bremšak Ivan, Fertala Franc, Jereb Franc in Arh Anton, predmojstri Irmantschnig Martin, Beguš Ivan, Ferjan Martin, Šalamun Andrej in Kopal Andrej, topničarji Kristan Anton, Lesjak Ivan, Žolger Simon, Sever Franc, Velušček Josip, Jammernež Ferdinand, Putschko Ivan, Malovec Franc, Karnitschar Anton, Gladnik Matija, Rutar Franc, Paček Josip, Medved Franc, Iršič Franc, Gaporščeki Usarowski Ivan, Ernest Leopold in Schweizer Ivan, kadet Matoušek Franc, štabni narednik Dolinšek Avgust, narednik Majersič Josip in Prekoršek Anton, četovodje Jošt Ivan, Pečnik Martin, Mikša Ivan in Kovač Viktor, tit. četovodja Javornik Ivan, desetniki Babič Metod, Jazbec Jakob, Fon Anton, Melanšek Franc, Kličec Mihael, Zavernik Jakob, Florijan Anton in Šeško Alojz, poddesetniki Topolovec Peter, Tertinek Roman, Drogenik Alojz, Pirš Ivan, šentjurci Franc in Zupan Franc, vseh 26 pri 87. pp.; četovodji Vidmar Ignacij in Loidl Franc, predmojstri Rantaša Alojz, Petunič Rudolf in Humar Ivan, vsi pri 8. polj. top. p.; dragonec 5. drag. p. Pavšek Franc; desetnik 87. pp. Berk Franc; desetnika Kukovec Josip in Humnik Ulrik, topničarja Metelko Alojz in Maježič Martin in bat. trobentac 5. drag. p. vsi pri 8. polj. top. p. — Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo sta dobila podpolkovnik 55. pp. Ludvik Golob in poročnik 5. drag. p. Dušan Koch. Najvišje pohvalno priznanje so dobili: ko-ročnik 12. polj. top. p. Oskar Smereker, nadporočnik 27. pp. Ivan Perles in stotnik mont. dep. št. 3 Julij Henkovič. Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje so dobili: vojaški podživinozdravnik 2. tren. div. Alojz Zarnik in črnovoj. podživinozdravnik 58. gor. brigade Josip Bertoncelj, voj. zdrav. prakt. Vladimir Šiffer, pri inf. div. san. zavodu št. 36. Srebrn zaslužni križec s krono na traku hrabrostne svetinje sta dobila orož. stražmojster 12. dež. orož. poveljstva Anton Gorenjak in dež. orož. stražmojster 2. dež. orož. poveljstva Anton Jaklin, pri 2. armad. etap. pov. Zlato hrabrostno svetinjo je dobil infanterist 87. pp. Gergolič Matija. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste sta dobila kadet 2. bos. herc. p. Hočevar Jurij, patroljni vodja 7. lov. bat. Klement Ivan, Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: desetnika Ahatz Ivan in Wiedner Franc in dragonec Knapp Josip, vsi trije pri 5. drag. p.; praporščak brzojavnega polka Erhart Josip.

— Odlikovanja pri 17. pešpolku. Srebrno hrabrostno svetinjo 1. vrste so dobili: praporščaka Kvas Franc in Bole Andrej, kadeti Černe Alojz, Fikr Alojz in Rupnik Pavel, narednika Čiris Ivan in Kopol Anton, enol. prost. četovodja Jenko Franc, četovodja Novak Martin in Luštrek Franc, četovodja, tit. narednik Radolovič Matej, četovodja, tit. kolesar Edvard, desetnik Papež Josip, poddesetnika Rieger Egidij in Miklavčič Franc, infanterista Wladika Leop. in Humel Franc, vseh 17 pri 17. pp. — Srebrno hrabrostno svetinjo 2. vrste so dobili: sanitet. praporščak Ciepielowski Ladislav, praporščaki Wank Iv. Keyss Emil, Šterbenc Ivan, Kaltenböck Kodo-dovik, tit. narednik Simončič Viljem, četovodja Štrumbelj Jakob, enol. prost. Kruh Peter, desetnici Vidmar Anton, Pirc Peter, Dolenc Ivan in Kocmur Anton, tit. desetnik Šusteršič Julij, poddesetnik Vardjan Anton, infanteristi Kristan Anton, Kump Josip, Staudacher Josip, Gruden Anton, Udir Ivan, Škarabot Josip, Bakovnik Ivan, Galičič Matija, Robas Josip, Švigelj Silvester, Možič Ivan, Rotar Josip in Fabjan Fr.; praporščaki Bialek Josip, Presker Maks in Oppacher Ernest, sanit. praporščak

Czeh Andrej, kadeta pl. Levičnik Franc in Vrhovnik Franc, narednika Bergant Ludovik in Starc Franc, tit. narednik Sadar Josip, četovodje Strukelj Alojz, Betetto Evgen, Drobnič Jakob, Mlakar Martin, Pavšek Lovrenc, Schuster Karel in Cebašek Ivan, enol. prost. deseter-nika Hebenig Ferdinand in Goldberger Josip, deseternika Schleimer Henrik in Pečlin Franc, poddesetniki Gregorka Martin, Bradač Josip in Borštner Josip, infanterist Humar Ivan, Mayerhold Franc, Gruber Ivan, Cernigel Marko, Siber Franc, Schlesinger Karel, Pfeifer J., Dirac Jos., Zlatnar Mih., Reiter Franc, Medic Albert in Wadauer Ivan, vseh 64 pri 17 pp.; — Bronasto hrabrostno svetinjo so dobili: četov. Sovre Iv., poddesetnika Schweiger Flor. in Vavpotič Iv., infanteristi Pevec Fr., Koželj Anton, Pavlovič Ivan, Ogrizek Lovrenc, Grahek Ivan, Praznik Anton, Košir Kristijan, Mohar Franc, Kisovec Franc, Zabkar Albin, Gartner Franc, Krastar Pavel, Vidmar Matija, Brelich Franc, Možina Franc in Božič Alojz, praporščak Žan Emil, enol. prost. Prettner Fr., desetnik Simončič Mihael, Juvan Miroslav, Sattler Rudolf, Damisch Ervin in Staniša Josip, poddesetnik Gärtner Iv., infanteristi Verderber Franc, Zubin Iv., Kozlevčar Karel, Opeka Franc, Pozek Peter, Podgoršek Iv., Podgoršek Pavel Švigelj Mihael, Geržina Franc, Dežman Franc, Sekne Franc, Pende Josip, Zupančič Stefan, Blažič Anton, Čič Leop., Zupančič Josip, Gologranc Albin, Krme Anton, Vovk Franc, Majhen Ivan, Lemut Ivan in Siebenhofer Miroslav, vseh 49 pri 17 pp.

Razpust „Češke očce sokolske“.

Dunajski listi posnemajo po moravskih listih: Olomuškemu občinskemu svetu je bil dostavljen sledeči odlok moravskega namestništva v Brnu z naročilom, naj ga objavi. Slove:

C. kr. namestniško predsedstvo za Moravsko, 10. decembra 1915.

Vsem gospodom c. kr. dvornim svetnikom in policijskim organom v Brnu, voditeljem c. kr. policijskih komisariatov v Moravskih Orlicah in gospodom županom v Iglavi, Olomucu in v Znojmu!

C. kr. ministrstvo notranjih stvari je z odlokom z dne 24. novembra temeljem § 24. in 25., odstavek 1. postave s 15. novembra 1867 odredilo, da se razpusti društvo »Češka Obec Sokolska« s sedežem v Pragi.

Razlogi:

Češka sokolska župa, ki tvori središče češkega sokolstva, je vzdržavala v času pred vojsko zveze z inozemstvom in je tako podpirala bratsko mišljenje nasproti Rusiji in Srbiji. Posledice tega državi nevarnega postopanja so se pokazale deloma šele med vojsko proti Rusiji in Srbiji v raznih smereh. Ze to bi v sedanjih okolišnih dovolj dokazalo, da je češka sokolska župa kot središče češkega sokolstva nevarna češkemu sokolstvu.

Pristaviti se še mora: Poizvedbe so dognale, da se je kmalu, ko je izbruhnila vojska, v severni Ameriki opazovalo delovanje raznih čeških organizacij, ki so tudi potem nadaljevale protiaustrijsko propagando. Dokazalo se je pa, da so se te udeleževalce severnoameriške sokolske zveze. Ravnatoko se je tudi dokazalo, da so češke sokolske župe pisemo občevale vsaj z eno teh sokolskih zvez po svojem načelniku dr. Jožefu Scheinerju. Ne glede na to, če dokazana zveza s severnoameriško češko kazenskem postopanju, kaže okolnost, da je sploh v takih razmerah došlo do zveze, da grozi po zvezi s severnoameriškim sokolstvom in po delovanju čeških sokolskih žup nevarnost, da se lahko zanese protiaustrijska propaganda omenjenih severnoameriških sokolskih zvez potom čeških sokolskih žup in tuzemskih sokolskih zvez. Daljni obstoj čeških sokolskih žup je zato nevaren državi.

Pozivno na Vašem Velerodju doposlani odlok št. 6659 se obveže vaše Velerodje, da je izveden razpust društva in se istočasno naprošate, da naznanite ta odlok z razlogi posameznim sokolskim zvezam. Tudi zveza slovenskega sokolstva s sedežem v Pragi je bila razpuščena, ker je pospeševala protimonarhične in protidinastične tendence, ker je tudi to društvo nevarno državi.

Kako je v Nemčiji z živili?

V komisiji nemškega državnega zbora za vprašanja prehrane je pričel govoriti Westarp izvajal: Imamo zadostne zaloge, da se ljudstvo preživi, pa naj bo vojska še tako dolga. Zlasti najbolj potrebni živili kruha, mesa in krompirja ne bo zmanjkalo; na drugi strani pa tudi ne moremo z gotovostjo računati, da imamo več, kakor pa rabimo. Omejitvi glede masti in masla se ne homo izognili. Predpogoj, da vzdržimo, pa je: varčevanje povsod.

Odbiti italijanski napadi na tirolski fronti. — Naše brodoge potopilo francoski podmorski čoln in dve ladji. — Naša rušilca „Lika“ in „Triglav“ zadela ob mine.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 30. decembra. Uradno se poroča:

Naš ogenj je ustavil na tirolski bojni črti sovražne napadalne poizkuse pri Torbole in proti Monte Carbonilo. Italijani so poizkušali, da bi na sirminalh severno od sedla Tonale z zlorabo genjske zastave gradili svoje žične ovire. Streljali smo na nje.

Na Dobrdobski visoki planoti živahni boji z metanjem min, ki so trajali v noč.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Dogodki na morju.

Dunaj, 30. decembra. Uradno se poroča:

Brodovje 5 rušilcev in križarka »Helgoland« je 29. t. m. zjutraj uničilo francoski podmorski čoln »Monge«, ujelo je drugega častnika in 15 mož, nato v pristanišču Drač potopilo nek parnik in neko jadrnico z ognjem iz topov in prisililo več baterij na suhem, da so morale utihniti. Na mine sta zadela medtem dva rušilca, »Lika« se je potopila »Triglav« je težko poškodovan. Večina moštva je rešena. »Triglav« je vlečilo naše brodoge, a čez nekaj ur smo ga morali potopiti, ker je več premočnih sovražnih križark in rušilcev grozilo umikanju celega brodoge. Naše brodoge se je vrnilo v svoje spiralo pristanišče. Med sovražnimi ladjami smo jasno spoznali le angleške križarke vrste Bristol in Falmouth in francoske rušilce vrste Boucher. Poveljstvo mornarice.

× × ×

Uradno poročilo nam zopet poroča o drznem nastopu naše mornarice ob albanškem obrežju. Zelo značilno je, da se je italijanska mornarica vnovič proslavila s svojo — odsotnostjo. Še pred kratkim so angleški listi trdili, da mora italijansko brodoge samo varovati gospodstvo v Adriji. Jasno se pa vidi, kako je varuje. Tiči v svojih pristaniščih in si kljub temu, da je močnejše kot naše in da mu pomagajo francoske in angleške ladje, ne upa na dan.

Napad našega brodoge na prevoze v albanških pristaniščih se je posrečil, žalibog je moralo ta uspeh topot drago plačati. Naša rušilca »Lika« in »Triglav«, dvoje naših najboljših vozil, sta v svojo pogubo zavozila med mine, ki so jih sovražniki položili pred Dračem. Naša mala križarka »Helgoland« seveda ni mogla sprejeti boja z velikimi 5000 tonskimi angleškimi križaricami, ki so se pojavile, in je morala potopiti težko poškodovani »Triglav«. Poleg uničenih prevoznih ladij v Draču je bil potopljen tudi francoski podmorski čoln »Monge«, ki je bil star tri leta in je obsegal 550 ton. Na vsak način pa si je naše brodoge s tem drznim nastopom zaslužilo nov časten list v častni knjigi naše mornarice.

× × ×

Italijansko uradno poročilo.

Rim, 29. decembra. (K. u.) Naše topničarstvo je nadaljevalo v Judikariji obstreljevanje utrdbe Por; svoj ogenj je namerila tudi na vas Por, ker se je poročalo, da se tam kretajo čete in kolone nosne živine, ki smo jih uničili. Delovanje naših malih oddekov nam je doneslo nekaj uspehov v odseku izliva Leno (Vallarsa) v Adižo. Sovražno topničarstvo je izstrelilo nekaj strelcev v Val Sučani na Borgo, Castelnuovo in na Strigo, a škode ni povzročilo. Na višinah severozahodno od Gorice in na Kraški visoki planoti je sovražnik zaman poizkušal, da bi z bombnimi napadi motil naša utrjevalna dela, ki jih nadaljujemo z veliko gorečnostjo.

Z jugozapadne fronte.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Božični dan so se hoteli Lah pri Tržiču skazati »kava'irje«. Dvignili so iz zakopov velike bele deske, kamor so

z velikimi črkami napisali voščilo »vesele božične praznike«. Tudi so nekateri prišli iz zakopov in vihteli čepice. Ker se pa od naše strani verolomnemu, hinavskemu nasprotniku ne more zapupati, se je z naše strani odgovorilo s strelom, na kar je vse skupaj izginilo. Od skrnilcev naših krajev ne maramo nobene prijaznosti. — Korajža pri Cadorni ponehuje. Morda je izprevidel, da je brezkoristno gnojit: nerodovita kraška tla s sinovi blažene Italije, ali pa se kaže primanjkljaj na »gnojilu«. Eno ali drugo. Lah je dolgo mirujejo. Poleg tega pa so se pričeli utrjevati in graditi žične ovire, kar do sedaj ob soški fronti še niso storili. Lah je že sedaj v strahu za bodočnost. A vse mu ne bo pomagalo, ko se bo oglašil klic: »Naprej!«

Hrvati na bojišču.

Profesor Lovrić poroča »Našemu Jedinstvu«:

14. dec. Nek naš majhen oddelek je danes naskočil pri P. laški okop. Sovražnik je bil iz njega vržen, utrdba uničena, a pri tem smo ujeli 3 častnike in 40 mož 72. laškega pešpolka. Več ali manj je davjavo laško topništvo proti vsem našim postojankam; semtertja je prišlo tudi do prask. Naše topništvo je vzelo na piko sovražne čete, ki so se zbirale pri S. M. in kolono, ki se je pomikala proti S. Sovražnik je imel velike izgube.

Laži sovražnega časopisja o Gorici.

Dunaj. (K. u.) Francoski listi so izražali pred kratkim sledečo brzojavko lista »Daily Telegraph« iz Milana: »V Gorici vlada prava strahovlada, ki so jo uvedli Avstrijci. Dva Amerikanca, člana in akcionarja neke banke, ki sta ustavila izplačevanje menic, so prisilile avstrijske oblasti, da sta morala zopet priti z izplačili. Ker sta se Američana branila postopati tako, kakor so ukazale avstrijske oblasti, so jih te obdolžile, da sta dobila iz Amerike Avstriji sovražna pisma. Izročena sta bila vojnemu sodišču, ki ju je obsodilo na smrt in sta bila ustreljena kot vojuna. Zaplenili so njunino premoženje in njuno bančne depote.« Če tudi stoji nezmisljivost teh očitkov na dlani, je le glede na prozoren namen, da se vara javno mnenje v Združenih državah, c. in kr. armada višje poveljstvo tozadevno poprashalo poveljstvo južnozahodne bojne črte. Dognalo se je, kakor se kaj drugega ni pričakovalo, da je zgoraj omenjeno poročilo od konca do kraja zlagano in da se v Gorici ni pripetil ne ta in ne tudi kak podoben dogodek.

Senzacionalna vest o generalnem pobočniku laškega kralja.

»Secolo« poroča, da se je po Italiji razširila vest, po kateri je bil generalni pobočnik kralja, general Brusati radi veleizdaje ustreljen, ker je skušal privedi do tega, da bi bil kralj ujet in je v ta namen Avstrijcem ponovno izdal navzočnost kralja na raznih točkah. List svari ljudstvo, naj taki neumni govorniki nikar ne verjame.

Shodi za mir v Italiji.

Genf. Iz Rima: V drugem tednu meseca januarja prirede socialistična društva v celi Italiji shode, na katerih bodo zahtevali mir.

Ukrodena blagajna laškega 90. pešpolka. Lugano. V Genovi so ukradli veliko denarnih pisem in blagajno 90. pešpolka v kateri se je nahajalo veliko denarja.

Italijanska industrija.

Lugano, 30. decembra. »Corriere della Sera« poroča, da so italijanske državne blagajne ostale tvornici za volno Rivetti v Bielli za vojaške dobave dolžne 11 milijonov lir. Končno je napravil lastnik poskus, da bi prišel do plačila. Izjavili so mu pa, da je zakasnitev povzročilo birokratično delo. Rivetti je bil nato pripravljen da sam plača uradnikom nadure. Nato so pa proti njemu izdali zaporno povelje radi podkupovanja. Rivetti je pobežnil.

Črnogorsko uradno poročilo.

Cetinje, 29. decembra. (Kor. ur.) Uradno poročilo z dne 27. decembra: Sovražnik ljuto a brezuspešno obstreljuje naše postojanke ob reki Tari. Odločno nas je napdel pri Ljubovi, pa smo ga z velikimi izgubami odbili. V smeri Berane smo razširili naš zadnji uspeh s tem, da smo zasedli dve novi vasi. Ujeli smo 40 mož. Na fronti Lovćen so otvorili Av-

striji ogenj svojih fortov in brodoge proti Raskovi gori, kjer se držimo. V 15. urah je oddal sovražnik okoli 2000 strelcev iz težkih topov in je istočasno tudi s pehoto živahno napadal. Kljub silovitosti avstrijskega ognja smo imeli le dva mrtva in dva ranjenca.

Cetinje, 30. decembra. (K. u.) Uradno poročilo: Uspeh, ki smo ga 25. t. m. dosegli pri Lepencu, je večji, kakor se je poročalo. V resnici je bilo na desnem krilo oddelka, ki je tam proti nam operiral, najdenih 500 trupel. Ali avstrijske izgube v tem boju znašajo več kot 2000 mrtvih in ranjenih. Kralj Nikolaj je tem povodom častital generalalu Vasojeviču, ki je vodil brigado.

Avstrijski aeroplan je 27. t. m. vrigel več bomb v Podgorico. Pri tem sta bila odbita dva avstrijska ujetnika.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 27. decembra. Orientiska a r m a d a : Položaj na naši fronti je neizpremenjen.

Naši obstreljevalci Sv. Ivan Međuanski.

Lugano. Kapitan in moštvo ob albanški meji potopljenega parnika »Syras« je došlo v Messino. Kapitan pripoveduje, da je došel 7. decembra z 1200 tonami blaga namenjenega črnogorski vladi v Sv. Ivan, a pripeljali sta se dve avstrijski torpedovki in neka križarka. Ladje so pričele ljuto obstreljevati mesto. »Syras« je pričela takoj goreti. Moštvo se je rešilo na suho in se je pozneje vkrvalo na nek italijanski parnik.

Srbske čete v Albaniji.

Berlin. »Vossische Ztg.« poroča iz Aten: Srbskih čet, 75.000 mož, ki stoje pri Skadru in Elbasanu, najbrže ne bodo več mogli prepeljati v Solun. Glavno oviro tvori navzočnost nekega brodoge, ki otežkuje tudi preživljanje Srbov. Laško brodoge, ki je prevzelo nadzorstvo Jadranskega morja, se nahaja zdaj pri taborih in izvaja le kratke vožnje na epirotsko obrežje.

Obupen položaj srbskih čet v Albaniji.

»Südslavische Korrespondenz« poroča iz Aten z dne 28. t. m.: V krogih v velikem številu tu se nahajajo Srbov so povzročila poročila došlih srbskih častnikov veliko razburjenje. Častniki namreč pripovedujejo, da je izostal dovoz živin in da so vsled tega srbske čete v naravnost obupnem položaju. Grozi jim lakota. Odgovornost za ta strašen položaj nosijo Italijani, ker niso držali svoje obljube, da bodo poslali srbskim četam živila.

Bolgari zasedli Elbasan.

Genf, 30. dec. Lyonski list »Nouvel-liste« poroča iz Cetine: Pred Elbasanom so se vneli boji med Srbi in Bolgari; končali so s porazom Srbov. Bolgari, ki so zasedli Elbasan. (Uradno to poročilo še ni potrjeno. Op. ur.) Elbasan je najvažnejše mesto srednje Albanije, leži ob reki Stambi, šteje okoli 15.000 prebivalcev in je sedež grškega škofa.

Izjave srbskega kralja Petra.

Berlin. »Kreuzzeitung« poroča: Srbski kralj Peter je med svojim begom v Valono izjavil svojemu prijatelju laškemu poslancu Cassolettiju, da ga je Rusija naravnost vzpodbujala in pozivala, naj odkloni meseca julija 1914 stavljen avstrijske zahteve. Srbsko vojno vodstvo na vojsko sploh ni bilo pripravljeno. Posebno so manjkali težki topovi, strelivo in zdravila.

Genf. Neki prijatelj kralja Petra je obvestil »Gazette de Lausanne«, da je potoval kralj Peter z neko torpedovko iz Valone v Brindisi, od tam pa v Solun. Kraljevič Aleksander se nahaja v Skadru.

Vojvoda Putnik bolan. — Zastopa ga general Mihič.

Pariz, 31. decembra. »Figaro« poroča iz Skadra: Na svet zdravnikov opusti vojvoda Putnik začasno vodstvo operacij, ker mora počivati. Zastopal ga bo general Mihič, poveljnik prve armade.

Sestanek laškega in srbskega kralja.

Rim. Kralj Viktor Emanuel se bo v kratkem sešel v Caserti s kraljem Petrom.

Srbski vojni minister v Atenah.

Pariz, 29. decembra. »Progress« poroča: Včeraj je prišel srbski minister v Atene, kjer sta ga sprejela grški ministrski predsednik in vojni minister.

Strahote umikanja.

Dopisnik »Daily News« v Chicagu, Louis Edgar Browne, kateri se je udeležil srbskega umikanja iz Prizrena v Skader, je prepustil na svojem potu skozi Rim laškemu listu »Tribuna« sledeče poročilo, da je ponatisne. V prevodu se glasi: »Kakor znano se je umikala srbska armada po treh potih pred napredujočimi armadami osrednjih sil. Njih napredovanje se je vršilo s tako naglico, da niso mogli Srbi kriti svojega umikanja, posebno vsled prodiranja Avstrijcev v Črnogoro, kateri so, potem ko so zasedli Jakovico, obkolili Peč, tako se je moglo po tej cesti rešiti le tri tisoč Srbov. Drugo pot, ki vodi proti Dibri, so

zaprli Albanci in bolgarski četa. Naloti so bili oboroženi z gorskimi topovi. Sama ozemlje Lumkolosa je ostalo pristo umikanju 70.000 mož. To ozemlje ob Drini je pa tako ozko, da morejo skozi 17 mil. rakati le trije možje drug poleg drugega. Tako je napravila ta bežeča vojska vsil brezkončne več milj dolge kače.

Po preteku petih dni je bolgarsko topništvo doseglo tudi vhod v to ozko ozemlje in mnogo beguncev je bilo ustreljenih. Pet dni je divjal peklenški topniški ogenj nad Srbi, ki se niso upirali, ampak so poskušali kakor ovce bežati pred projektilnim dežjem. V tej paniki so ujeli Bolgari 46.000 mož.»

Francozi ob srbskem umikanju.

Lugano. (Kor. urad.) V Bari je došla francoska sanitetna misija 20 dam in 450 francoskih vojakov avtomobilistov in letalcev. Umikali so se s Srbi. Pripovedujejo, da niso dobili v Skadru ne stanovanja in ne hrane, ker je bilo preveč beguncev.

Srbija in Črnagora nista pristopili londonski pogodbi.

Lugano. »Petit Journal« poroča: Srbija in Črnagora nista pristopili londonski pogodbi.

Otvorjena telefonska zveza Berlin—Solija. Berlin. Po posrečenih poizkusnih razgovorih se je zdaj otvorila telefonska zveza med Berlinom in Sofijo.

Varna zopet obstreljevana.

Rotterdam. Reuter: Rusko brodoge je zopet obstreljevalo Varno. Posebno so streljali na kraljevi grad. Tudi Paco so obstreljevali.

× × ×

Pred napadom na Solun.

Genf. Lijonski »Progress« poroča, da so pričeli italijanski listi pripravljati javno mnenje na pohod Bolgarov v grško ozemlje. Neke brzozavka iz Soluna poroča, da zbirajo sovražniki četverosporzuma znatne sile pri Doiranu in pri Gewgeli, kjer se nahajajo velike zaloge vojnega materiala in streliva. Iz Aten se poroča, da se pričakuje neposredno napad Nemcev in Bolgarov na Solun in da nameravajo sporazumne čete vreči v morje.

Pred enim mesecem se ne pričakuje napad na Solun.

Milan. »Corriere della Sera« poroča iz Soluna: Najmanj en mesec se še ne pričakuje napada. Francoski letalci so se namreč prepričali, da se Bolgari močno utrjujejo ob meji.

Joffre vrhovni poveljnik v Macedoniji.

Solun. Francoski generalni štab v Solunu uradno obvešča: Čet štirisporzuma pričenjajo v Macedoniji zopet prodirati. Ofenziva se ne izvede le za obrambo, marveč po velikem vojnem načrtu, ki so ga izdelali voditelji v londonskem vojnem svetu. Vojaški krogi sodijo, da bo vodil Joffre sam operacije v Macedoniji. V Solunu tudi pričakujejo ostanke srbske vojske. Takoj, ko pridejo, jih pošljejo v bojno črto. General Castelnau je izjavil v vojaških krogih, ko je bival v Solunu, da bo težava pričeti operacije, dokler ne bodo razpolagali z vsaj pol milijona mož.

Bolgarske postojanke ob grški meji.

Haag. »Times« poročajo iz Soluna: Bolgari se nahajajo kake štiri kilometre od grške meje med krajema Gevgeli in Dojran, kjer grade močne utrdbe.

Francozi zasedli Castellorizzo.

Genf. Reuter: Francozi so zasedli grški otok Castellorizza, ki leži zahodno od Roda in šteje 4000 prebivalcev.

× × ×

Sporazum vedno močnejše blok'ra Grško.

Bukarešt. Listi poročajo iz Aten: Večji del brodoge so poslali iz Dardanel v Solun. Najstrožje nadzirajo grška pristanišča. Blokada postaja vedno silovitejša.

Osrednje sile in garancija Grški.

Sof'ja, 30. decembra. Iz Aten poročajo, da so avstrijski, nemški in bolgarski poslanik dali grški vladi zadostne garancije, da se bo v slučaju vkorakanja njihovih čet v smeri na Solun varovala nedotakljivost grškega ozemlja in grška suverenost.

Lyon, 30. decembra. »Progress« javlja iz Aten, da vladno časopisje pripravlja javnost na dohod bolgarskih čet. Stojimo tik pred napadom osrednjih sil na Solun.

Razdor v grški vladi.

Lugano, 30. decembra. »Corriere della sera« javlja: Spor med Rhalissom in Gumarisom zavira politične odločitve, tola vsled stališča generala Dusmanisa je jasno, da je Grška napram ententi kolikor le more malo dobrohotna.

Dunaj, 30. decembra. »Südslav. Kor.« javlja iz Aten 28. t. m.: Grška vlada je že vdrugeč protestirala proti utrjevanju Soluna.

Bolgarija in Grška se še nista sporazumeli. Atene. Tu izjavljajo, da so poročila o sporazumu Grške in Bolgarije prenačljena. V Sofiji in v Atenah so se sporazumeli de-

Na Balkanu.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 30. decembra. Uradno se poroča:

Nobenih posebnih dogodkov. pl. Höfer, fml.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Položaj je neizpremenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

jansko le glede na dobavo žita skozi Bolgarijo in o ustanovitvi nevtralne cone.

Grki odpuste letnik 1892 domov.

Berlin, 31. decembra. (K. u.) Wolff poroča iz Aten: Letnik 1892 se odpusti 15. januarja 1916; istočasno vpokličejo pod orožje dozdej še ne vpisano moštvo treh letnikov.

Važna izjava Radoslavova.

Sofija. Voditelju agrarcev Dimitrovu, ki je izjavil, da hoče njegova stranka podpirati vlado, je izjavil bolgarski ministrski preds. Radoslavov: Nova akcija proti Angležem in Francozom se še ni pričela. Položaj je ugoden. Naše razmere z Rumunijo in Grško se niso nič izpremenile. Bolgarija je glede na Grško popolnoma varna in nam po naših sosedih ne grozi nobena nevarnost.

Akcija sporazuma proti Adaliji.

Pariz, 31. decembra. (K. u.) »Agence Hawas« poroča iz Aten: Listi poročajo: Grška vlada je obveščena, da namerava na otoku Castelorizo izkrcane francoske čete podpirati akcijo proti Adaliji.

× × ×

Italijani vznemirjeni radi našega in bolgarskega prodiranja proti Jadranskemu morju.

Koln. »Köln. Ztg.« poroča: V Italiji se vedno bolj vznemirjajo radi prodiranja Avstrijev in Bolgarov proti Jadranskemu morju.

Italijani ne prestopijo albanske meje.

Atene, 30. decembra. Italijanski poslanik conte Bosdari je po naročilu svoje vlade izjavil grškemu kabinetu, da italijanske čete, ki se nahajajo pri Valoni, ne bodo prestopile albanske meje.

Kje namerava Italija na Balkanu nastopiti.

Lugano. O konferencah Sonnina z vojnim ministrom izvaja »Stampa«: Italijanski pomožni zbor Srbiji v korist se razvija. Italija je tudi pripravljena, da nastopi proti avstrijski ofenzivi na Balkanu. Avstrija se pripravlja, da prodira istočasno proti Baru, proti Sv. Ivanu Meduanskem in čez Lovčen proti Cetinju, za kar je vsekakor potrebna prijaznost Grške (?). Na Rumunijo upa četverospozum, da nastopi pot masčevanja.

Italijanski prevozi ogroženi.

Lugano, 30. decembra. »Giornale d'Italia« piše proti nadaljevanju italijanskih prevozov v Albanijo, ker so italijanske ladje zelo ogrožene od sovražnih podmorskih čolnov. V taboru entente bi morali vedno pomisliti, kaj so prazprav upravičeni zahtevati od Italije.

Avstrijski in nemški diplomatični zastopnik zapustila Albanijo.

Lugano, 30. decembra. (K. u.) Kakor poročajo listi, sta avstrijski in nemški konzul s konzulatnim osebjem in družinami — skupno 45 oseb — došla iz Albanije v Ancono in nadaljevala svojo pot čez Milan v Svico.

Italija nasprotnica svobodne Albanije.

Budimpešta. Bivši albanski minister Turtulis bej je izjavil poročevalcu lista »Pesti Naplo«: Italije glavni smoter je, da ohrani Valono. Italija podpira zato Essad paša, ki hoče postati albanski knez, a le v ozemljih, kjer se nahajajo njegova posestva. Mirno lahko obvestite svoje bralce, Essad paša je dobil veliko denarja od Italijonov, Srbov in od Grkov. Večina Albancev mu nasprotuje. Ko so bežali Srbi v Albanijo, jim je korakalo nasproti 80.000 Albancev. Ustanovila se je legija, da osvobodijo podjarmljeno albansko ozemlje in proti tej legiji je poslala Italija svojo ekspedicijo. Italija je pokazala, da hoče za vsako ceno osvojiti Valono in široko zaledje.

Grki in Lahi.

Haag. »Central News« poročajo preko Genfa iz Rima: Italijanski poslanik v Atenah je sicer pomiril grško vlado radi izkrcanja laških čet v Valoni, a grška vlada kljub temu namerava poslati del čet, ki jih je umaknila iz Soluna, na grško albansko mejo.

Genf. »Republicain« poroča iz Santi Quaranta: Oddelki v Valoni izkrcanih italijanskih čet se bližajo na nekaterih točkah meji severnega Epira. Laške čete so videli blizu Tepeleni.

× × ×

Rumunski srbski poslanik odpotoval v Atene.

Bukarešt, 30. decembra. Rumunski poslanik v Srbiji, Filalitis, ki se je ob begu diplomatskega zbora podal v Solun, je odpotoval v Atene.

Novo rumunsko državno posojilo.

Iz Bukarešta poročajo 30., da je narodna banka dovolila državi 100 milijonov leiev posojila proti zakladnim listom. Dosedaj je narodna banka dovolila 400 milijonov, od katerih je vlada dvignila šele 280 milijonov leiev.

Rumunski petroleji za Avstrijo.

Bukarešt, 30. decembra. Finančni minister je dovolil, da se preko Burdujeni in

Predeal izvozi 200 vagonov petroleja v Avstrijo.

Ureditev železniškega prometa med Rusijo in Rumunijo.

Bukarešt, 31. decembra. (K. u.) »Indépendance Romanie« izvaja: Odposlaništvo, ki se je podalo v Rusijo, da se uredi uvoz blaga, ki je z zahoda na poti v Rumunijo, se je vrnilo v Rumunijo. Ruska vlada je sprejela odposlaništvo

skrajno prijazno in je obljubila vsako podporo. Zal, da ne zadošča samo dobro volja, ker zdaj je voznja čez Arhangel-sko-Kola skoraj izključena, ker je Belo morje zamrznjeno. Skladišča v Arhangel-sku so tako prenapolnjena, da še niso odpeljali blaga, ki je došlo meseca aprila. Proge Kola - Petrograd morajo zgraditi še 140 km, česar pri najboljši volji ne izvedejo pred eden ali dvema mesecema.

Siloviti boji v vzhodni Galiciji. — Velike ruske izgube.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 30. decembra. (K. u.) Uradno se razglša:

Boji v vzhodni Galiciji so se razširili in so postali ljutejši. Sovražnik včeraj ni napadel le besarabske bojne črte, marveč tudi naše postojanke ob vzhodni in ob srednji Stripi. Njegovo prodiranje se je večinoma izjalovilo že v ognju naših topov. Kjer se to ni zgodilo, so padali ruski napadalni oddelki v ognju pehotnih pušk in naših strojníc. Sovražnik je popustil na najsevernejšem delu svojega včerajšnjega bojišča 900 mrtvih in ranjencev, pred mostičem pri Burkanovu. Udali so se tu 3 praporščaki in 870 mož. Število včeraj v vzhodni Galiciji privedenih ujetnikov presega 1200 mož. Ob Ikvi in ob Putilovki so se vneli deloma boji s topovi. Ob potoku Kormin in ob Stiru so odbile avstrijske in nemške čete več ruskih napadov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Odbiti so južno od Schlocka kakor tudi na več mestih vojne skupine generala pl. Linsingena napadi ruskih lovskih poljestev. Avstrijske čete pri armadi grofa pl. Bothmerja so odbile napad močnih ruskih sil proti mostiču pri Burkanovu ob Stripi. Poleg močnih krvavih izgub je izgubil sovražnik tudi približno 900 ujetnikov.

Vrhovno vojno vodstvo.

× × ×

Ruska ofenziva, ki se je ob besarabski fronti pričela na sveti večer, se je razširila. Ljuti napadi na našo fronto ob Stripi in pred vsem proti obmestju Burkanov so se ponovili. Uradno poročilo izrecno povdarja, da se je obseg in silovitost teh bojev povečala. V bojnem odseku severno od Burkanova je obležalo 900 mrtvih in ranjenih Rusov. S kakim uspehom so naše čete zavrnile vse te napade, se najbolj vidi v tem, da so en dan ujele ob Stripi 1200 Rusov.

Ruska ofenziva je naperjena proti desnemu krilu in središču armade generala Pflanzler-Ballin in se razteza ob 50 km dolgi fronti od rumunske meje do severovzhoda od Zalesčikov. Kot

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 30. decembra. Veliki glavni stan:

Izjalovili so se ponoči na 29. t. m. angleški poizkusi, da bi severozahodno od Lille presenetljivo vdrlí v našo postojanko. Ponočno podjetje naših čet južnovzhodno od Alberta je uspelo in smo ujeli nekaj dvanajstoric Angležev. Na Hartmannswellerkopfu smo si včeraj zopet osvojili tiste kose jarka, ki so še ostali Francozom. V ostalem se je razvilo na mnogih mestih bojne črte, ker je bilo podnebje ugodno opazovanju, od časa do časa živahno streljanje. Na obeh straneh so tudi letalci živahno delovali. Neko sovražno zračno brodogve je napadlo kraja Verwicque in Menin in tamošnje železne naprave. Vojaške škode ni povzročilo, pač je pa ranjenih 7 prebivalcev in ubit en otrok. Sestreljeno je bilo neko angleško letalo v zračnem boju severozahodno od Cambrai.

Vrhovno vojno vodstvo.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 27. decembra. Popoldanski poročilo: O poteku noči ni ničesar poročati razven na Lotarinskem, kje je naša artiljerija obstreljevala sovražna dela pri Bioncourtu in Gremecey-u južozahodno od Chateau-Salins.

Večerno poročilo: V Belgiji je dobro uspel ogenj na sovražne postojanke ob morju. V Artoisu smo sinoči razstrelili severozahodno od hriba 140 mino in preprečili, da sovražnik ni zasedel napravljenih kotline. Med rekama Somme in Oise je razkropila naša artiljerija sovražne oddelke severovzhodno od Cahy-Cailly. Med Somme in Reimsom so naše baterije poskodovala neko nemško utrdbo severno od Moussy. V Champagni pri griču 195 je sovražnik napadel, pa smo ga z lahkoto odbili. V Vogezih severno od Linge se je naši artiljeriji posrečilo porušiti sovražno bate-

glavno prodiralno točko so si izbrali kos fronte od Pruta do gozdov severno od Topuruca, 15 km severovzhodno od Črnovic. Doslej so se pa vsi ruski napadi končali z ogromnimi izgubami za sovražnika.

RUSKO URADNO POROČILO.

Petrograd, 28. decembra. (Kor. urad.) Nemci so poizkušali na zahodni bojni črti pri Rigi južno od jezera Babiť približati se našim jarkom, a jih je pregnalo naše streljanje. Nemci so se medtem skrili pri kritjih ob žičnih ovirah, odtam o jih prepodili naši proti njim poslani oddelki. Na ostali črti do Pripieta običajno streljanje s puškami in s topvi. Južno od Pripieta in v Galiciji se boji povsod nadaljujejo mestom zelo ljuti.

RUSKI LETALEC NAD ČRNOVICAMI.

Črnovice. Nek ruski letalec je priletel 30. t. m. dopoldne nad Črnovice; letal je več časa nad mestom in je vrgl blizu ljudskega vrta tri bombe, ki so sicer razpočile, a niso povzročile nobene škode. Rusko letalo je hitro pobegnilo proti rumunsko-besarabski meji, ker so je s topovi ljuto obstreljevali.

RUSKI UJETNIKI V ČRNOVICAH.

Črnovice. Po težkem ruskem porazu dne 28. t. m. je ponehalo veselje Rusov do napadov, a mestoma precej ljuto streljajo s topovi. Ruske ujetnike do 1000 mož so vozili 29. in 30. t. m. skozi Črnovice.

OBNOVITEV GALICJE.

Krakov, 30. decembra. Po predsedstvu galiskega namestništva uvedena stavba začasnih stanovanšč za prezimovanje prebivalstva brez strehe obsega 56 političnih okrajev. Tistim, ki sami zidajo, dobavlja vlada material po znižanih cenah in jim daje podpore, katerih ne bo treba plačati nazaj. V okrajih Gorlice, Przemysla in Krakova postavljajo barake. Do konca oktobra je dala vlada na razpolago 15 milijonov kron. Za pripravo stavbnega materiala so postavili 12 žag, ki morajo predelati 400.000 kubičnih metrov lesa.

NOVO VOJNO OZEMLJE MED ODESO, RENI IN UNGHENJEM.

Bukarešt. »Adeverul« poroča: Ozemlje med Odeso, Reni in Ungheni so proglasili za vojno ozemlje.

rijo in postojanke za strojne puške. Pravtako smo uspešno obstreljevali sovražne strelske jarke na Schratzmännle.

Angleško uradno poročilo.

London, 27. decembra. Uradno poročilo: Danes zjutraj je sovražnik razstrelil mino nasproti naši črti jugovzhodno od Hohenzollernschanze. Naša artiljerija je uspešno obstreljevala sovražne strelske jarke južno od železnice Lille—Armentieres. Sovražnik je krepko odgovarjal, pa napravil le malo škode. Sicer običajno delovanje artiljerije.

Belgijsko uradno poročilo.

Pariz, 27. decembra. Silovit artiljerijski boj na celi belgijski fronti. Uspešno smo obstreljevali različne nemške baterije v okolici Schovre in Woumen. Sovražno artiljerijo, ki se je zbrala pri Woumen in Maison passeur, smo razkropili.

Carnegie za belgijsko prebivalstvo.

Amsterdam, 30. decembra. Carnegie se je zavezal, da bo podpiral belgijsko prebivalstvo. Kot prvi dar je dal Carnegie »Commission of Relief in Belgium« 60 milijonov frankov na razpolago.

Hervé izključen iz socialistične stranke.

Pariz. (Kor. ur.) »Libre parole« poroča: Iz socialistične stranke so izključili Gustava Hervé.

Turčija v vojski.

Francosko uradno poročilo.

Pariz, 27. decembra. Dardanel-ska armada: Tekom zadnjih dveh dneh razven običajne kanonade nobenih važnih dogodkov.

Napad turških letalcev na Mudros.

Carigrad. (Kor. ur.) Glavni stan obveščja: Neko naše povodno letalo je poizvedovalo 27. decembra nad Lemnosom in nad Mavrom. Uspešno je metalo bombe na

tabore na Mudrosu in je povzročilo tam požar.

Bitka pri Kut-el-Amari.

Carigrad. (Kor. ur.) Glavni stan obveščja 29. decembra: Bitka pri Kut-el-Amari se z malimi presledki nadaljuje. Ob zavzetju Šeji Ajda smo zaplenili Angležem 450 posod petroleja in benzina.

Ustavljeni napadi pri Kut-el-Amara.

London. (Kor. ur.) Uradno: General Townsend poroča, da so 25. t. m. popolnoma ustavili napade in obstreljevanje pri Kut-el-Amara.

Milijon mož proti Egiptu.

Rotterdam, 30. dec. »Daily Mail« poroča, da po zanesljivih angleških podatkih znaša moč proti Egiptu poslanih čet milijon mož. Angleška vlada je poskušala pripraviti francosko vlado, da se udeleži obrambe Sueškega prekopa. Bila pa je v Parizu ostro zavržena.

Perzija in njeni sovražniki.

Carigrad, 30. decembra. Po iz Teherana došlih vesteh je položaj v Perziji vedno bolj napet in zavzema izrazito ententi svržan značaj. Ko je bil imenovan novi kabinet, je stavila Angleška Perziji ultimatum in zahtevala s tem odstop nove vlade, odstranitev nemškega, avstrijskega in turškega diplomatskega zastopnika ter končno, da se Perzija odkrito prikloni ententi.

Rok ultimata je potekel 25. decembra, ne da bi Perzija nanj dosedaj odgovorila. Perzija je Angleški in Rusiji poslala samo noto, v kateri se niti ne dotakne zahtev ultimata. Ta nota razklada, da je Perzija že dovolj zrela, da se oprosti tujega varuštva in stavlja sledeče zahteve: 1. Pravico proste plovbe; 2. pravico vzdrževati lastno narodno brodogve v Kaspiskem morju in perzijskem zalivu; 3. priznanje perzijske suverenitete nad otoki Bachraim; 4. popravno mej proti Belučistanu in Seistanu; 5. revizijo pogodbe, ki se nanaša na Turkmandžajsk; 6. popolno likvidacijo angleških in ruskih brzojavnih uradov tekom 30 dni; 7. Angleška se odpove vzdrževanju neposredne zveze s šejki rodov, ki žive ob perzijskem zalivu.

Perzijska nota sporoča ruski in angleški vladi, da je Perzija pripravljena, če se izpolni teh sedem točk, za čase vojske ostati nevtralna. V tem slučaju bodo iz Kuma prodrle perzijske čete ustavile svoje operacije.

Sazonov o položaju v Perziji.

Stockholm. (K. u.) Velikansko pozornost vzbuja, ker je Sazonov v svojem že dolgo časa pričakovanem govoru v proračunskem odseku dume se prav za prav pred vsem pečal z dogodki v Perziji, kjer se je položaj za Rusijo in za Angleško zelo neugodno zasukal. Rusko časopisje z neprikrito nevoljo potrjuje, da sta se vrnila v Teheran avstrijski in turški poslanik, nemški poslanik princ Reusz je pa še ostal v Kumu. »Rječ« poroča iz diplomatskega vira: V severni in v južni Perziji postaja položaj vedno ugodnejši osrednjima velevladstima in Turčiji, ker šah, ki ž njimi odkrito simpatuje, pridobiva na oblasti. »Novoe Vremja« izjavlja, da so se popolnoma izjalovili naporí rusko-angleške diplomacije v Perziji. Rusija si je kakor v Turčiji in v Bolgariji ustvarila le sovražnike, dopustila je, da se je približala katastrofa, ne da bi bila kaj proti nevarnosti storila. V zadnji uri naj ruska diplomacija kaj resnega stori in naj prekine vsa nepotrebna pogajanja. V neki brzojavki iz Tiflisa, ki je vzbudila veliko pozornost, se poroča, da so nastali veliki nemiri proti sporazumu v okrajih Hamadan, Sultana bad in Kum in da je postal položaj naravnost kritičen.

Na daljnem vzhodu.

Japonska proti Juanšikaju.

Kodanj. Ruski in angleški listi poročajo, da se pričakujejo na daljnem Vzhodu resni dogodki. Poročilo o proglasitvi Juanšikaja za kitajskega cesarja je vzbudilo po Japonskem najljutejši odpor, ki ga četverospozum podpihuje, kar ga le more. Japonski agitatorji podpihujejo po celem Kitajskem vstajo proti Juanšikaju. Zdi se, da se je že več guvernerjev odkrito uprlo novemu cesarju. Japonski ministrski svet, ki je, kakor se zdi, po svoji večini za vojsko s Kitajsko, je razpravljal v izredni seji o položaju, nakar je nastala v ministrstvu kriza, ker je del ministrov izjavil, naj takoj udarijo, drugi so pa bili še za pogajanja.

Vstaja na južnem Kitajskem.

Curh. Kitajski general Taohun koraka z 80.000 vojniki proti provinci Jünnan, katere guverner se je uprl proti ustanovitvi monarhije.

Današnja številka »Slovenca« obsega 22 strani.

Dnevne novice.

+ Našim cenjenim odjemalcem in bralcem! Mnogo naših cenjenih odjemalcev in čitateljev, ki so pred letom dni še sprejemali novoletna voščila, stoji danes daleč od doma na tem ali onem bojišču, marsikdo izmed njih pa je že umrl junaške smrti za domovino ter spi v tuji zemlji tihi smrtni sen, iz katerega ga prebudi k slavnemu vstajenju šele poslednji dan. Prvo in najiskrenejšje naše novoletno voščilo veljaj danes našim odjemalcem in čitateljem na bojišču in njihovim domačim! Bog vsegamo gočni bodi z njimi, varuj, tolaži in blagoslavlja jih v vseh njihovih težkih dolžnostih in bridkosti. Naj bi njihove žrtve obrodile obilo sadu njim in domovini. Naj bi njihovo junaštvo v novem letu domovini priborilo časten in trajen mir. Takega miru si želimo, ne pa miru, ki bi pomenjal pripravo za novo vojsko. Želimo svoji domovini, da bi junaštvo naših sinov v mogočni Avstriji združilo ves naš narod globoko tja doli, kjer se beli zadnja kočica beneškega Slovenca. Srečno in veselo novo leto! kličemo doma ostalim. Nanje se obračamo s prošnjo, da nam ne ostanejo le sami zvesti, marveč da z osebnim priporočilom pridobe za naš list tudi kolikor največ dosedanjih »nevtalcev«. Saj je treba tu in tam v krogu naših čitatelev dopolniti vrzeli, ki so nastale vsled vojnih vpoklicev in težkih gospodarskih razmer. Nihče naj ne šteti s pravočasno priporočilno besedo, s prijazno postrežljivostjo, ko gre za obnavljanje našega sosedstva oskrbeti mesečno ali četrtletno naročbo; poklonite svojim sorodnikom, prijateljem, vojakom na bojišču trajno darilo: naročite jim »Slovenca«! Saj so celo mnogi prejšnji naši nasprotniki, poučeni po izkušnjah v sedanjem vojnem času, spoznali za edino prava in izkušena tista krščanska, narodnopolitična in socialna načela, ki smo jih mi vsikdar zastopali, mnogi že priznavajo odkrito svojo prejšnjo zmoto in izpovedujejo katoliško svetovno naziranje. Resni čas zahteva tudi resno in prav posebno resnicoljubno poročanje. V tem oziru smo poslužili svojim čitateljem z znatno povečanim poročevalskim krogom in obsežnim izčrpavanjem vseh poročevalskih pripomočkov, tako da je bil naš list splošno zanimiv tudi za druge liste in čitatele drugih časnikov. Pri tem smo se pa izogibali razburljivemu, v bistvu neresničnemu zunanjemu kričaštvu in poleg vojnih dogodkov nismo pozabili in zanemarili kulturnih in gospodarskih vprašanj. Naj sedaj tudi naši čitatelji izkažejo »Slovenca« svoje priznanje ter se potrudijo, da stopi v njihov krog čim več novih naročnikov! Vsi skupaj pomagajmo, da bo »Slovenec« vedno večji, vedno boljši, vedno popolnejši, pravi zastopnik pravic slovenskega naroda. Sotrudnik listov je tudi tisti, ki mu dovaja vedno novih prijateljev. Vsem dosedanjim pospeševalcem, sotrudnikom in čitateljem hvala in srečno novo leto!

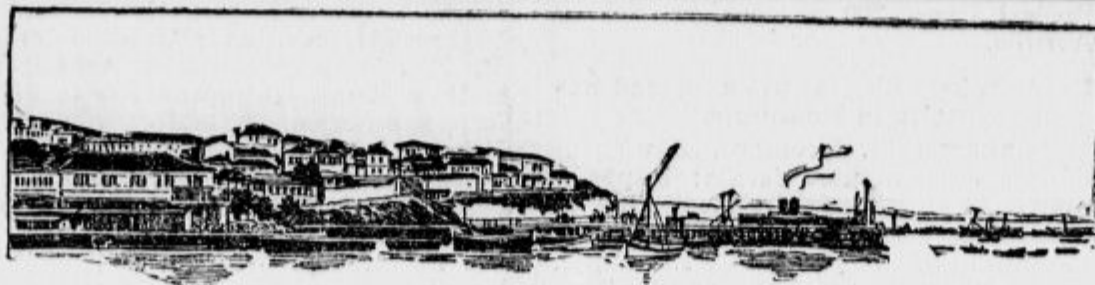
+ Cesar je zasljal 30. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v Schönbrunnu ministr. preds. grofa Stürgkha v daljši, posebni avdienci.

+ Novoletni pozdravi naših vojakov z bojišč. Včeraj smo priobčili dolgo vrsto novoletnih pradorov naših junakov z raznih bojišč. Danes leži pred nami zopet cel kup teh prirčnih pozdravov domovini. Priobčimo jih v ponedeljek, pozneje došle pozdrave bomo pa morali izpustiti, da ne zaostane drugo gradivo. Vsem junakom, ki so se nas sredi bojnega groma spominjali, pošiljamo tudi mi prirčne novoletne častitke. Na naše junake ponosna domovina jih želi videti v novem letu na svojih poljih, ovenčane z lovori popolne zmaže nad sovražniki Avstrije. Vsa njihova pota naj spremlja Bog in sreča junaška!

+ Začasen proračun od 1. januarja do 30. junija 1916. »Wiener Ztg.« je objavila 31. decembra 1915 cesarski odlok s 30. decembra, ki odreja nadaljnje pobiranje davkov in o pokritju državnih potrebščin za dobo od 1. januarja do 30. junija 1916.

+ Nedeljski počitek v trgovinah. Današnji državni zakonik prinaša ministrsko naredbo, ki zopet uvaja doseđanja določila o nedeljskem počitku v trgovinah. Glede nedeljskega počitka v trgovinah z živili, bodo deželne vlade pregledale določila pred vojno in v slučaju potrebe izdale izpremenjene določbe, da se ugodni potrebam kupujočih konsumentov. Da se razprši vsak dvom, se poudarja, da ta nova ureditev nedeljskega počitka velja le za trgovine, ne pa tudi za obrt, n. pr. za prevažanje (voznike, špediterje itd.) in še manj za produkcijske obrti. Za te obrti še vedno ne veljajo predpisi izza časa pred vojno.

+ Oddaja kovin. Včeraj je izšla ministrska naredba, ki v smislu ministrske naredbe z dne 23. septembra 1915 določa, da imajo proizvajalci in trgovci za enkrat oddati eno tretjino kovin. Gostilničari, peki,

Bolgar. luka Varna ob Črnem morju.

slasličarji, društva, ki dajejo jedajo in pijačo, izvzeta so posebno dobrodelna društva, morajo zaenkrat oddati polovico zaloga kuhinjske posode (kotlov za kuho, vkuhovanje, sladoleđ lonce, ponve itd.) in navadno namizno orodje (hladilnike, sklede, skodele, svetilnike) iz bakra (tudi pocinjene ali z drugimi kovinami prevlečene). 2. Ravno te predmete iz čistega nikla. 3. Kuhinjsko orodje (možnarje, tolkače, navadne svečnike, likalnice, tase) iz medi. 4. Bakrene ali medene kotle za vkuhanje sadja. 5. Navadne posode za oženj ali žrjavico in navadne podložnike pri pečeh iz bakra, medi, bronce ali tombaka. 6. Uteže iz medi čez pol teže. Polovico ali tretjino se zaračuna po teži posameznih vrst kovin. V teh mejah sme posestnik predmete izbirati. Tej teži se sme prišteti ono množino kovin, katero se je darovalo patriotični zbirki kovin ali pa prodalo centrali za kovine. Politična oblast bo razglasila, kdaj in kje se ima oddati te kovine. Posestnikom se priporoča, da iz proste roke prodajo svoje kovine, lahko pa jih tudi brezplačno darujejo v patriotično zbirko kovin.

+ Vprašanje malega hrvatskega grba. V seji hrvatskega odbora 29. t. m. se je prečitalo pismo kralja, ki poziva sabor, naj odpošlje brez odloga iz svoje srede regnikolarno odposlaništvo 12 članov sabora, ki naj se pogaja in sporazume s podobnim odposlaništvom kraljevine Ogrske glede na mali skupen grb kraljestev Ogrske in Dalmacije, Hrvatske in Slavonije.

— Tečaj za mažarščino so otvorili na praškem nemškem vseučilišču.

— Odlikovani usmiljenki. V Slove-njegraški bolnišnici sta bili odlikovani s srebrno svetinjo »Rdečega križa« z vojnim okrasom usmiljenki častiti sestri Genovefa Mesaretz in Florina Neža Bežjak.

— Pohvalno priznanje. Kranjski deželni šolski svet je izrekel pohvalno priznanje g. nadržitelju Ivanu Pirnatu iz Mokronoga za krasno ureditev šolskega vrta in jako zadovoljive uspehe v šoli, gospodični Antoniji Randl pa tudi za zelo lepe uspehe na isti šoli.

— Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne kolajne je dobil v priznanje zvestega službovanja pred sovražnikom Fridolin Beniger, ognjčar 4. trdnj. topn. polka, sedaj pri sodišču 7. kav. divizije, vojna pošta 25.

— Pomanjkanje mleka na Dunaju. Na Dunaju se je izkazalo, da imajo kljub vsem odredbam, še vedno na dan 200.000 litrov premalo mleka.

— Proračun graške občine izkazuje primanjkljaja 1.378.162 kron.

Novi imenik pogrešanih družin s Primorskega priobčimo v ponedeljek.

— Goriška deželna umobolnica se preseli v Kromeriz na Moravskem.

Cene olju v Trstu so ta teden naslednje: Navadno olje 4 K liter, fino olje 6 K liter.

Smrt vsled zastrupljenja pri britju. Deželnosodni svetnik Karel Bertamini v Inomostu se je pred par dnevi pri britju nekoliko vrezal, a se za rano ni dalje brigal. Kmalu je nastopilo vnetje in 28. t. m. je Bertamini umrl vsled zastrupljenja krvi.

— Iz ruskega ujetništva se je oglašil po 10 mesecih Alojz Bregar iz Save pri Litiji.

»Uputa u združnu poslovanje.« Franzenko Donadini, revizor Zdrušne Zveze v Ljubljani, je v lastni založbi izdal knjigo

pod gornjim naslovom. Pisatelj je razdelil knjigo v poglavja, ki vsebujejo vse potrebno za poslovanje posojilnice; knjiga je pisana za Istro in Dalmacijo v hrvaškem jeziku. Knjigo toplo priporočamo, ker bo dobro služila voditeljem hrvaških zadrug v Istri in Dalmaciji. Važna je posebno v sedanjem času, kajti po vojni moramo biti pripravljene na živahno gospodarsko tekmo, v kateri Slovenci in Hrvatje ne smemo zaostati. Cena knjigi 2 K.

Prvi balkanski vlak Berlin—Carigrad. Vratoslava, 31. decembra. (Kor. ur.) Kraljevsko železniško ravnateljstvo obvešča, da 1. januarja 1916 še ne vozi prvi balkanski vlak Berlin—Carigrad. V kratkem se razglasi, kdaj prično voziti balkanski vlaki.

Ljubljanske novice.

Ij Katoliško društvo za delavce ima v nedeljo dne 2. januarja ob 7. uri zjutraj v Križankih sv. mašo s cerkvenim govorom.

Ij Smrt za domovino. Padel je na severnem bojišču g. Franc Premrov vitez Premerstein, c. kr. koncipist dež. vlade, nadporočnik v rezervi. — Na italijanskem bojišču je padel znani trnovski tičar Josip Gorenc.

Ij Ljubljčan odlikovan z visokim redom. Viteški križ Franc Jožefovega reda je podelil cesar g. Ivanu Janesch radi zaslug, ki si jih je pridobil na polju prostovoljnega strelstva in ker je pripravljaval za vojaščino brambni dolžnosti podvržene osebe.

Ij Viteški križ Franc Jožefovega reda je radi izbornega službovanja pred sovražnikom podeljen stotniku avditorju Rudolfu Walland.

Ij Aproxizacija mesta s kruhom. V mestni pekarni se je peklo doslej toliko kruha, da pri najboljši volji ni bilo mogoče obračati skrb na boljšo kvaliteto istega. Da odpomore temu nedostatku, je sklenil aprovizacijski odsek, pritegniti ljubljanske in okoliške peke k izdatnejši peki kruha in je v to svrhu že nakazal vsem pekomo večjo množino moke. Od danes naprej je dobiti torej dobrega kruha ne le v mestnih prodajalnah, ampak tudi pri vseh pekih. Številno prodajalen kruha v mestu in okolici se je vsled tega ukrepa povečalo na trindvajset, ki so vse občinstvu na razpolago.

Ij Občni zbor Gostilničarske zadruge se je vršil včeraj popoldne v Mestnem domu. Udeležilo se ga je okoli 50 gostilničarjev in gostilničark. Prišel se je po 3. uri in končal ob pol štirih. Sklenilo se ni ničesar.

Ij Moka in kruh. — Slavnemu občinstvu v najpozornejše uvaževanje! Iz mestne aprovizacije smo prejeli: Komaj se je odpravila krušna mizerija zadnjih tednov, pa prihajajo in se množe sedaj pritožbe, da je pri molarjih in trgovcih premalo moke na razpolago. Gotovo, ako slavno občinstvo dobesedno prezira vse opozoritve in naredbe, utemeljene v neizprosnih dejanskih razmerah! In te razmere so za enkrat skrčile kvantum moke, ki zamore in sme biti na razpolago Ljubljani in okolici, jako občutljivo. — Z drugimi besedami: neizproсна podlaga za aprovizacijo mora biti močna, oziroma krušna karta; strogo po številu teh kart je odmerjen naš kontingent, in zloraba le ene krušne karte uničuje pokritje druge. — Glede na to in

uvažuje, da je glavna stvar kruh, ne pa močnate jedi, katere so za javne lokale po večini itak že prepovedane, kar bi se moralo vpoštevati tudi v vsakem domačem gospodinjstvu, je odredila mestna aprovizacija, da se ima večji del razpoložljive moke dati na razpolago poleg mestne vojne pekarije tudi še drugim pekomo, tako da je danes na razpolago občinstvu samo v Ljubljani 23 pekarn in prodajalnih kruha. Naravno je, da se je vsled tega morala skrčiti zaloga molarjem in trgovcem na kvantum, neobhodno potreben zgolj za moko za kuho, izključivši vsako nepotrebno in potratno močnato jed. Po kruh torej k peku ali pa v mestno pekarijo in le ostane nek močnih, oziroma krušnih kart naj se uporabi za neobhodno kuho doma — potem bodo pokrite vse karte — drugače pa to, vsaj dokler se razmere ne zboljšajo, ni mogoče. Zdaj naj se pa pazi v vseh obratih na to, da je absolutno nedopustno, oddati le kosček kruha brez krušne karte, ker bo ostal sicer brez kruha drug someščan. — Potrebna je v tem pogledu najstrožja disciplina občinstva. — Tako poročilo z mestnega magistrata. Nekoliko o zadevi moke in kruha ter mestne aprovizacije bomo tudi mi izpregovorili prihodnji teden.

Glede vžgalc Obmejnim Slovincem naj cenjeni naročniki še nekaj časa potrpe, ker bo zadeva v najkrajšem času urejena. Ko bo založnik imel blago na razpolago, bo naročila takoj izvršil.

Božičnica v Leonišču je bila dne 23. decembra. Navzoče so bile vse dame in gospodične, ki požrtvovalno vrše svoj naloge že s početka vojne, na čelu jim soproga deželnega predsednika baronica Karla Schwarz. Dalje so bili navzoči vsi funkcionarji, ki so prideleni Leonišču. Vsled velike požrtvovalnosti domačih krogov, ki imajo vedno odprto srce za dobro stvar, je božičnica nad vse pričakovane lepe uspela. Nabrala se je za božičnico v denarju svota 655 K, poleg tega mnogo v blagu. Tem potom bodi izrečena v imenu obdarovancev vsem požrtvovalnim darovateljem iskrena zahvala.

Ij Na koleri je umrl v podružnici garnizijske bolnice na tukajšnji II. drž. gimnaziji 36 let stari črnovoj. inf. Josip Babič, doma iz okolice Kopra v Istri.

Ij Umri so v Ljubljani: Marija Šušteršič, bivša prodajalka, 62 let. — Mihael Kotar, trgovec in posestnik, 49 let. — Ana Novak, zasebnica, 84 let. — Fr. Udovič, zasebnik 65 let. — Frančiška Kramar, branjevka, 70 let. — Mate Vučkovič, pešec. — Marija Cerar, žena kajžarja, 67 let. — Friderik Krašovec, učitelj, 19 let. — Huse Beganovič, pešec. — Stefan Kimovec, sin dninarice, 3 leta. — Ana Hiti, žena trgovskega sluga, 22 let. — Marija pl. Ritter-Záhony, zasebnica, 70 let. — Franc Hlebš, posestnik, 67 let. — Fran Otolani, sin kajžarja, hiralec, 19 let. — Ana Cerk, žena davčnega upravitelja v pok., 54 let. — Pavel Maxin, honved.

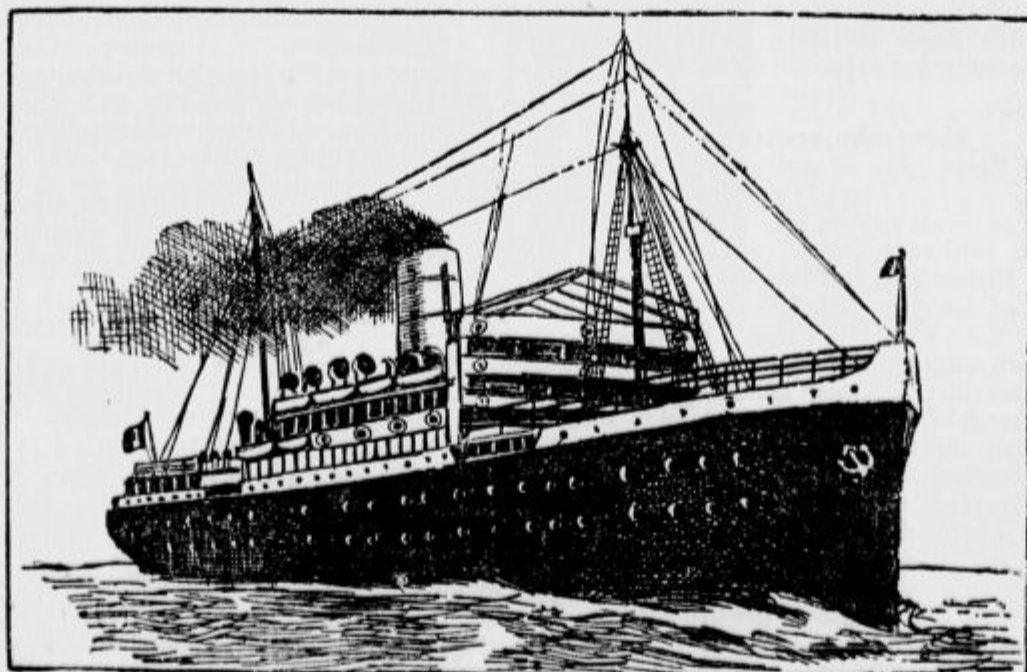
Ij Poizvedovalne pole o stanju brezposejnosti v Ljubljani s podatki za mesec december je zanesljivo vpslati do dne 3. januarja mestnemu magistratu (mestna posredovalnica za delo in stanovanje). Oni obrati, katerim so vprašalne pole že posle, jih dobe brezplačno pri mestnem magistratu.

Ij Iz ljudskošolske službe. Brezplačno sme poučevati kot poizkusna kandidatinja na nemški mestni osemrazrednici izprašana učiteljska kandidatinja Terezija Šušteršič.

Deželna gospodarsko-pomožna pisarna v Ljubljani, sodnijska palača, soba št. 114, nudi brezplačno v vojno poklicanin in njih svojem v imovinskoter rodbinskopravnih zadevah pomoč in zastopstvo pred zadevnimi oblastmi.

Ij Izplačevanje vojaških nastanitvenih pristojbin se prične na mestnem magistratu v torek, dne 11. januarja 1916 v mestnem vojaškem nastanjalnem uradu (Mestni trg št. 27, III. nadstropje) in sicer: za stranke, ki stanujejo v I. mestnem okraju (Poljanski okraj) in v II. mestnem okraju (Mestni trg, Stari trg, Karlovska in Dolenjska cesta) v torek dne 11. januarja; za III. mestni okraj (Gradišče z okrožjem I. državne gimnazije z Dunajsko cesto) v sredo dne 12. januarja in v četrtek dne 13. januarja; za IV. mestni okraj (ulice vzhodno Dunajske ceste, St. Peterski okraj in Vodmat) v petek dne 14. januarja in v soboto dne 5. januarja 1916. Od 17. januarja 916 naprej za Spodnjo Šiško in za vse one, ki bi bili zadržani v gori navedenih dneh. Uradne ure izplačevanja so od 3. do 6. ure popoldne. Stranke se prosijo, da se natančno drže teh določb.

Trgosko izobražena gospa, katere mož je padel v vojski, prosi za primerno službo. Ponudbe na uredništvo »Slovenca«.

Parnik »Ancona«.

Prodajalka

vajena trgovine z mešanim blagom, z večletno prakso in z dobrimi spričevali, želi svojo sedanjo službo premeniti. — Naslov pove iz prijaznosti uprava „Slovenca“ pod št. 2784. (Znamka za odgovor!)

Sprejme se spretna

prodajalka

v trgovini z manufakturnim in drobnim blagom, Ljubljana, Stari trg 3. 2782 Stanovanje in hrana v hiši.

Zbreji kravi

katerih zna ena voziti,

sta naprodaj.

Poizve se pri „Kenferju“ na Javorniku, Ivana Prešeren št. 3.

Orehov okrogli les

kupi v vsaki množini po najvišjih cenah **Peter Angelo, Ljubljana.**

Le pismene ponudbe se žele, tudi od trgovcev. — Posredovalci se iščejo proti dobremu plačilu. 2426

Zahtevajte

zastonj in poštine prosto moj glavni cenik s 4000 slikami ur, zlatnine in srebrnine, glasbil, predmetov iz usnja in jekla, potrebnih za gospodinjstvo in toaletto, orožja, municije itd.

Prva tovarna ur

Jan Konrad, s. in hr. dvor. — Brūx št. 1224 (Češko)

Nikelnaste Roskopf-ure K 2-90, 4-20, 5- Srebrne K 8-40, 9-50. — Nikelnaste budilke K 2-90. Budilke z dvojnimi zvoncem K 4- Pošljite se po povzetju. — Nikak riziko! Zamena je dovoljena ali denar nazaj!

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna delavnik
Ljubljana, Mastni trg 15.

Laneno seme

v vsaki množini se kupi. Ponudbe na

A. ZANKL, sinovi,
tovarna barv v Ljubljani.

Oglejte si

pred nakupom veliko zalogo izgotovljenih oblek za

moške, ženske in dečke.

2371 **Velika izbir površnih jopic**
za dame in deklince.

„Pri Škofu“.

Pred Škofijo št. 3, Lingarjeva in Medarska ulica.
Podružnica tvrde R. MIKLAUC.

izborna se je obneslo za vojake v vojski in sploh za vsakega kot najboljšo

bol oblažajoče mazanje

pri prehlajenju, reumatizmu, gripu, influenci, preni, vratni in bolesti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. capitel compos.

Nadomestilo za **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kroa — 80, 1 40, 2 —

Dobiva se v lekarnah ali direktno v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem lovu“, Praga, I., Elizabetna cesta 6.

Dnevno raspošiljanje.

Kupim po visoki ceni okrogel

kostanjev orehov jesenov les

Ponudbe z ceno in množino (koliko vagonov) je poslati tvrdki:

J. Pogačnik, Ljubljana
Marije Terezije cesta 18 (Kolizej).
Na ponudbe brez cene se ne ozira.

Najcenejše

dežnike in solnčnike

domačega izdelka

priporoča po najnižji ceni in najboljši kakovosti slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana,
Pred Škofijo 19. Prešernova ulica 4
Popravila točno in ceno.

Prodajalka

srednje starosti, dobi takoj stalno mesto v večji trgovini na deželi z mešanim blagom. Kje, pove upr. tega lista pod št. 2769.

500 K

Vam plačam, ako Vaših kurjih oces, bradvic in trde kože, tekem 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi

Ria-Balsam. Cena lončku v jamstvenim plis-mom K 1.—, 3 lončki K 2.50. — KEMENY, Kaschau (Kassa) I., poštni predal 12/82 Opatko

Zidarji, tesarji in stavbinski delavci

LES

se kupi. Vprašanja: Gradba delavnic za topničarstvo, Spodnja Šiška. 2761

Proda se lepa, 2 leti stara

KOBILA

in dobro ohranjena oprema za par konj. — Več se izve pri gostilničarju Žirovniku v Kamniku. 2791

begunka

v mestu ali na deželi, zmožna vseh gospodinskih in ročnih del, krojenja in šivanja, radi atiske tudi za majhno plačo. Nastopi lahko takoj, ali pozneje. Naslov: Begunka, Rožna ulica št. 27, I. nadstr. pri g. Palovec, Ljubljana. 2798

„Veliki stenski skladni (Block) koledar, za leto 1916“

izide v par dneh. Edini slovenski koledar te vrste, ki bo služil obenem kot beležni koledar. Z ozirom na praktičnost, bo ta edini slovenski koledar neizogibno potreben vsem občinskim in župnijskim uradom, odvetnikom, notarjem, trgovcem, obrtnikom in privatnikom. Cena mu bo K 2-40 po pošti K 2-60. Naročila naj se izvoli pošiljati založniku

I. STOKA, knjigarna in papirnica v Trstu,
ulica Molina piccolo 19. 2084

ANTON BOE

barvarija in kemična pralnica

Ljubljana, Selenburgova ul. 6

Dela se izvršujejo tudi na Glincah št. 46. Nizke cene! Točna in solidna postrežba!

Obstoj tvrdke že ce. 50 let.

Naprodaj je NJIVA

ki meri dva orala pri glavni cesti, pripravna za stavbišče, in gozd

ki meri okoli dva orala. Več pove Stern, Celovška cesta št. 22, Šiška-Ljubljana. 2796

Najstarejša slovenska tvrdka te stroke.

Obstoji že nad 25 let

ANA HOFBAUER

imejteljica zaloge cerkvene oblike in orodja

Ljubljana, Wolfova ulica 4

si usoja javiti prač. duhovščini ter sl. občinstvu, da zdeluje natančno po naročilu in predpisih vsakovrstne bandere, baldahine, plašče, kazule, pluvjale, damatike, velume, albe, korotlje, prte itd. itd., sploh vse kar se rabi v cerkvi pri službi božji. Izdeluje se vse ročno, solidno, pošteno ter po najnižjih cenah, ter se prevzemajo tudi naročila na vzenje, prenavljanje stare obleke ter sploh vsa popravila.

Zagotavljajoč hitro in najpoštenjšo postrežbo, prosil, da se pri naročilih izvoli ozirati na prvo domačo tvrdko.

Iščem dva mlada

dimnikarska pomočnika

mesečna plača 60 K, hrana in stanovanje. Rrane Dolenc, dimnikarski mojster, Feka-Fiume. 2777

Kranjska deželna podružnica v Ljubljani

n. n. dež. življ. in rentne, nezg. in jamstvene zavarovalnice

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dol., rentna in ljudska, neogodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Udeležba na dividendah pri življenskem zavarovanju že po prvem letu: Stanje zavarovanj koncem leta 1914. K 175,490,838—
Stanje garancijskih fondov koncem leta 1914. K 48,732,022-76
V letu 1914. se je izplačalo zavarovancem na dividendah iz čistega dobička . . . K 432,232-66

Kdor namerava skleniti življensko zavarovanje, veljavno za **vojno zavarovanje**, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice. — Prospekti zastonj in poštine prosto. 1439

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji. Marije Terezije cesta št. 12.

A. & E. SKABERNÉ

Ljubljana, Mestni trg

Specijalna trgovina pletenin, trikotaž in perila.

Priporoča svojo zalogo, kakor:

Sportno in vojaško perilo in sicer: nogavice, gamaše, dokolenice, snežne kučme, rokavice, žilogrejce, sviterje, pletene srajce in spodnje hlače iz volne, velblodje dlake in bombaža.

Perilo za dame in gospode iz šifona, cefirja, barhenta in flanele.

Perilo za dečke, deklice in dojenčke.

Gumijevi plašči, nahrbtniki itd.

Na debelo in drobno.

1926

Modni salon

Stuchly-Maschke

Ljubljana

Židovska ulica št. 3 Dvorski trg 1.

Osebnostne izbrane novosti z Dunaja

Priporoča: največjo izbero klobukov za dame in deklince kakor tudi bogato zalogo žalnih klobukov.

Popravila točno in vestno. Zunanja naročila na izbire z obratno pošto. Solidno blago. Priznana nizke cene.

2100

Veselo
in srečno novo leto
želi svojim cenjenim
odjemalcem

Leopold Vukič
trgovca v Postojni
trgovina pri „Kroni“

FRAN CERAR
TOVARNA SLAMNIKOV
STOB PRI DOMŽALAH

želi vsem svojim cenjenim
odjemalcem, prijateljem in
znancem **OBILO SREČE**
k novemu letu 1916.

Srečno novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem, priporočajoč se
za nadalje

Tvrka THE REX Co.

Specijalna trgovina za pisalne stroje,
razmnoževalne aparate in moderne
pisarniške oprave

Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/I.

Veselo novo leto

vsem častitim odjemalcem ter prijateljem in
znancem želim

Andrej in Franja Mejač
trgovina z vinom v Komeni.

Vsem p. n. ljubim gostom, prijateljem in znancem želim
srečno in veselo novo leto

ter se priporočava za nadaljnji obisk hotela in restavracije
„Lloyd“.

Karel in Marija Tausers
lastnika hotela „Lloyd“ - Sv. Petra cesta št. 7.

Vsem cenjenim gostom in
odjemalcem, prijateljem in
znancem želim

srečno, veselo novo leto

proseč za nadaljnjo blago-
naklonjenost.

Restavracija
Pri novem svetu

Ivanka Gorše.

Štefan Mencinger

trgovina špecerijskega blaga

točasno na bojišču

Ljubljana, Martinova cesta

se toplo zahvaljuje za obilo izkazano
zaupanje, priporočujoč se nadaljnji
blagohotni naklonjenosti, ter v ošči
vsem velecenjenim odjemalcem, prija-
teljem in znancem

veselo novo leto!

Čevljarska zadruga iz Mirna pri Gorici

sedaj v Vrbovcu pri Mozirju, Stajersko

vošči vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem, posebno onim,
ki jih je doletela usoda, da so morali zapustiti svoje domove,
srečno novo leto 1916. Onim, ki so morali od doma, želi
še posebej, da bi se kmalu vrnili v ljubljani domači kraj.

Srečno novo leto

želi častiti duhovščini in vsem ce-
njenim svojim naročnikom in se
zahvaljuje za dosedanje zaupanje
in se priporoča tudi za bodoča
naročila.

Jožef Erjavec
fotograf v Višnji gori.

Srečno in veselo novo leto

voščiva vsem svojim velecenjenim
odjemalcem, proseč jih tudi na-
daljne naklonjenosti in zaupanja

Josip in Josipina Podkov
mesarija, Sv. Petra cesta 9, v hiši hotela Lloyd

NAZNANILO.

Podpisani vljudno naznanjam vsem
svojim cenjenim gostom, da se
začasno zatvorjena gostilna z dnem

1. januarja zopet odpre

Zagotavljajoč točno postrežbo se
najtopleje priporočam.

Karol Jeršin, gostilničar
Rudnik 18 pri Ljubljani.

2787

**Srečno
novo leto
1916.**

kliče vsem cenjenim gostom, prijateljem
in znancem in se priporoča za nadalj-
nji obilni obisk

Fran Krvarič s soprogo
Restavracija „Perles“ zraven glavne pošte

Kmečka družina

s 3 ali 4 osebami se sprejme. Nastop
tako. Da se hrana in plača po dogo-
voru. — Naslove na upravo lista pod
št. 2806.

Išče se za graščino čemšenik
pri Domžalah

oskrbnik

ki se dobro razume pri poljedelskem delu in
je vajej konjem.

Pogoji po dogovoru.

Zglasiti se je pri gospej **Almy Urbanc,**
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 1. 2805

MILO

dobavlja za K 205.— za 100 kg franko
postaja Gradec proti predplačilu vele-
trgovina **Jos. Pick, Gradec.** 2803

Veselo in srečno novo leto

vošči vsem cenjenim
gostom, prijateljem in
znancem, ter se ob-
nem zahvaljuje za
obilno doslej izkazano
zaupanje, priporoču-
joč se, da se mi isto
ohrani tudi v bodoče

Stanislav Horak
restavracija na južnem kolo-
dvoru v Ljubljani.

**Blažen mir
in glavni dobitok
za novo leto**

želi svojim cenjenim naročnikom

Srečkovno zastopstvo
Ljubljana

Novoletna voščila naših vojakov-junakov.

Srečno in veselo novo leto želimo vsem bralcem »Slovenca« ter vsem Slovincem in Slovenkam, prijateljem in znancem, in jim pošiljamo srčne pozdrave iz strelskih jarkov na krvavih bregovih bistre Soče ter jim kličemo na veselo svidenje.

Četovodja Tinta iz Gorice; četovodja Jos. Sever iz Oreha; četovodja Lužar Franc, Šmarje; četovodja Tertnik; desetinik Zevnik Fran, Dobropolje; četovodja Potočnik; desetinik Kozel, Ptuj; Gorščik Franc, Ilvo gora, Dol.; Ivan Baloh, Zg. Tuhinj; Raholin Marko, Ročinj. — Vojaki nekega topničarskega trdnjavskega polka pošiljajo novoletna voščila in pozdrave vsem znancem in prijateljem. Desetinik Ivan Melan, Andrej Ručna, Franc Uršič iz Svine pri Kobaridu; Ivan Kranjc iz Staregasela pri Kobaridu; Franc Mateuc in Franc Uršič iz Iderskega pri Kobaridu; Luka Uršič, Andrej Ivančič iz Libušnje, Franc Koren iz Kred pri Kobaridu.

Gospodarski pregled leta 1915.

Narodno gospodarstvo celega sveta je stalo letošnje leto pod vplivom vojne, ki je vse narode preobrnila, stare vezi pretrgala, novih ne olajšala in v prvi vrsti osrednji državi docela izolirala od najbližjih sosedov. Šele proti koncu leta sta si z ofenzivo proti Srbiji odprli pot do Carigrada in naprej v Malo Azijo. Vsled tega razmer je vse gospodarsko življenje l. 1915. imelo čisto drugačne oblike kakor v prejšnjih letih.

Pri gospodarskem pregledu navadno največ govorimo s številkami. V tem letu pa so stopile številke čisto v ozadje, ker so borze zaprte in se gradivo za številke dobi le z veliko težavo. Pa navzlic temu moremo dobiti nekaj točk za presojo. Sicer nimamo kurznege lista, vendar vemo, da se z državno rento trguje po kurzu, ki ni veliko nižji kakor ob začetku vojne. Številke vojnih posojil nam nudijo trden dokaz za gospodarsko moč monarhije, ki je po 15 dolgih mesecih vojne še mogla naložiti 6 milijard v vojno posojilo. Avstrija je vtaknila v tri vojna posojila skoro 9 milijard, Ogrska preko 4 milijarde, da je monarhija lahko zasledovala svoj vojni cilj brez posebnih finančnih skrbi.

Neko merilo za naše stanje dobimo tudi v stanju vlog pri hranilnicah in bankah. Čeravno so hranilnice morale visoke vsote prenesti v vojna posojila, vendar je stanje vlog koncem leta še vedno višje nego prejšnje leto. Celó v Galiciji se množe hranilne vloge. Tudi banke imajo večje vloge od strani raznih slojev. Večkrat se govori o kroženju denarja, ki se takorekoč sam množi, čim večkrat je v prometu.

Letošnje leto smo imeli srednje dobro letino. Sicer je bilo nekoliko manj ječmena, a tem več krmil, krompirja, sladkorne repe in sočivja. Ker so se živila podražila, je tudi kmet dobil več denarja; seveda je tudi on moral vse potrebščine dražje plačevati, a vendar mu je ostalo tu intam nekaj razpoložljive gotovine, s katero je počistil stare dolgeve in naložil nekaj, da v mirnih časih zopet napolni hlev in izboljša polje in kupi dobro seme. Hujše je bilo to leto za tiste male ljudi na deželi, katerih dosedaj ni nihče videl. To so oni z malo polja, eno ali nobeno kravico. Po takih domovih je zadnje leto trdo gospodarilo.

Industrija pa je imela obilo dela. Ni se pokazala tako splošno pričakovana brezposelnost. Armada je vse za orožje sposobne moške poklicala na brambo domovine, po tovarnah je nastalo obilo velikih vrzeli, vojaška uprava je dajala vsem različnim tvornicam velika naročila in tako je delavstvo dobilo prilike za delo. Težki železni industriji celo manjka delavcev. Industriji so veliko zaslužili, vojna nam je rodila čez 600 novih milijonarjev; tudi delavec je več zaslužil, a vendar se zdi, da njegov zaslužek ni rasel v toliki meri, kakor se je vse dražilo. Hudo je bilo za tiste, ki imajo stalno plačo. Šele sedaj se sliši, da dobi uradništvo večjo doklado, ki pa ne bo mogla tako blagodejno vplivati, kakor bi pred več meseci, ko se je dalo marsikaj še dobiti. V vojni se je celo povečala razkošnost, kar se je zlasti pokazalo na Dunaju.

Ker nas je Angleška čisto zaprla pred tujim svetom, zato je lahko umljivo, da so številke našega uvoza in izvoza kaj skromne, če pogledamo v primeri s prejšnjim letom na množino, ker cen, ki so zelo poskočile, ne moremo vzeti za zanesljivo in pravično primerjanje. Ker svojega blaga ne moremo prodajati v tujino in ne prihaja iz teh kupčij tuje zlato v našo državo, zato trpi tudi valuta, vrednost našega de-

narja. V Avstriji tudi nimamo dosti tujih vrednostnih papirjev, da bi jih sedaj oddali za zboljšanje svoje valute, kakor to delajo bogatejše dežele. Pa tudi Angleška ima težave pri valuti, ker se z vsemi finančnimi sredstvi trudi vzdržati kurz svojega sterlinga, ki ima na Holandskem že 10%, v New Yorku pa 6% disažia. Sploh se je finančni ponos naših nasprotnikov v lanskem letu znatno podrl. Angleška in Francoska sta iskali posojila v Ameriki, prosili sta za 1000 milijonov, dobili sta samo pol in še od te polovice je ostalo 200 milijonov v bankah. Velika milijardna posojila Francoske so prinesla v novih sredstvih le skromen uspeh, Italija pa doma ni dobila denarja naložili v ruska državna posojila in podjetja in vrednost teh kapitalov je prišla tedaj v velik dvom. Obresti se sedaj plačujejo le z raznimi knjigovodskimi umetnostmi. Koliko časa? Od cele vojne ima največ profita Amerika.

Poglejmo zopet domov! Sijajno se je lansko leto obneslo bankam, nič manj industriji, ki so delale za armado in ravno te industrije stoje največ v oblasti bank. Kakor lani, je trpela v vojni največ stavbinska obrt; zgradba barak ji je prinesla sicer nekaj dela, katero se ji v polni meri obeta šele v miru, ko bo treba na razvalinah vojne graditi nanovo. Nerazumljivo dobro je služila tudi sladkorna industrija. Tekstilna industrija je prestala svoje težave prejšnjih let in je imela obilo zaslužkov in stoji danes na trdnih nogah. Vsem prednjači težka železarska industrija.

Zadnje leto nam je prineslo tudi znatno novih državnih dolgov. Vlada bo morala stare davke povišati, nove vpeljati in novih dohodkov zlasti iskati v novih monopolih in posebno krepkem obdavčenju vseh tistih, ki so med in od vojne res zaslužili.

Pred enim letom je komaj kdo upal, da bomo to leto tako ugodno prestali in razvili svoje narodno gospodarstvo. Zadnje leto je tudi pri vseh ljudeh vzbudilo veliko zanimanja in smisla za gospodarsko življenje in razne pojave. Upati je, da bo vojna

Kino Central**v deželni gledališču.**

Samo 4 dni! **Najnovejša**
od 1. do 4. **senzacija**
januarja 1916. **na Dunaju!**

Misterij:

Mirakel

Posneto po sijajnih uprizoritvah v dunajski Rotundi.

Sestavil: **Dr. Karol Voilmöller.**
Uprizoril: **prof. Max Reinhart.**
Godba: **Engelbert Humperdinck.**
V glavni vlogi: **Marija Garmi Vollmöller.**

V mestih osvojene Srbije

Kinematografični naravni posnetki.

„Ja, vojak!“

Vojaška burka z gospo Müller-Linke.

Vsled ogromnih nabavnih stroškov za film „Mirakel“, je zvišana vstopnina pri teh predstavah samo za 10 vinarjev.

Predstave: Ob delavnikih ob 4., 1/2 6., 7., 1/2 9. uri. - Ob nedeljah in praznikih ob 1/2 11., 3., 1/2 5., 6., 1/2 8., 9. uri.

Velike predstave za otroke in mladino

z izbranim sporedom.

Krasne nove pravljice v filmu.

Znižane cene na vseh prostorih.

Predstave se vrše: V soboto 1., v nedeljo 2. januarja ob 1/2 11. uri dopoldne in ob 2. uri popoldne in v ponedeljek 3. januarja ob 1/4 5. uri popoldne.

združila vse sloje, da spozna vsak svoje koristi, katere mora spraviti v sklad s potrebami drugih slojev in v tej želji po socialni misli v gospodarstvu pričakujemo v bodočnosti zdravega razvoja naših gospodarskih razmer.

NAD 100 LADIJ VKLENJENIH V LEDU.

Kodanjska »National Tidende« poroča iz Kristianije: Nad 100 ladij, večinoma ameriških, angleških, francoskih in nekaj norveških, je v Belem morju presenetil led in jih vklenil, tako da bodo morale ondi prezimiti. Zadnja ladja, ki je pravočasno zapustila Arhangelsk in ušla ledu, je bil norveški parnik »Modig«, ki je sedaj dospel v Tromsø. Ladja je morala prestatí strahovit vihar; posadka je vsled mraza grozno trpela. Glasom nekega drugega poročila je bil vihar, ki je o Božiču divjal ob norveški obali, najljutejši, odkar pomnijo ljudje. Mnogo parnikov je ponesrečilo. Ladja se je rešila le na ta način, da je izlila v morje petrolej, ki ga je vozila. Nekí obrežni parnik, ki je vozil iz Kristianije v Bergen, je imel štiri dni zamude. Nekateri parniki so imeli na sebi toliko ledu, da so morali poiskati zasilnih pristanišč.

Danes v petek 31. dec.

Silvestrov večer v „Kino Central“.

Nastopita Asta Nielsen in Paulig!

Na praznik 1. januarja 1916 trgovci dopoldne odprta pri Jos. Petelincu, edini tovarniška zaloga šivalnih strojev, Ljubljana Sv. Petra nasip 7. blizu Franciškega mosta za vodo, levo, 3 hiša.

Kupi se manjša enonadstropna

hiša ali vila

v bližini Ljubljane. Ponudbe pod P. P. upravo tega lista.

Dobro izurjena

prodajalka

mešanega blaga se sprejme. Vešče železine in prednost.

R. Sušnik, Ljubljana.

Kupim srednjeveliko

posestvo

ako mogoče z manjšo trgovino na Kranjskem Sp. Stajerskem. Nastov: Rozalija Pajduh, S. Jakob ob Savi, p. Dol pri Ljubljani.

Dr. med. Stanko Sterger

c. kr. zdravstveni nadzornik v pokoju.

Vsem, ki ste ga poznali in radi imeli, naznanjamo, da je pole-tela danes dopoldne njegova zlata duša v večnost.

Kdor bi rad prišel na pogreb našega rajnega dragca in mu tega ne dopuščajno današnje razmere, naj se ga blago spominja doma v tihih, samotnih urah.

Pokopali ga bomo na dan Novega leta popoldne ob pol 4. uri. Svete maše za rajnika bodo brali gg. patri frančiškani v Mariboru.

Mar bor, 30. decembra 1915.

Rodbina Maister in sorodniki.

Rajnik je želel, da ne razpošljemo posebnih naznanil.

Teodor Korn, Ljubljana, Poljanska
cesta 8, kleparsko podjetje in pokrivanje streh
itd., želi

veselo novo leto

velecejenim naročnikom, zahvaljujoč se za vsestransko obilno zaupanje in priporočujoč se prijazni naklonjenosti tudi v prihodnje.

C. Menardi, Ljubljana

želi

vsem velecejenim odjemalcem, prijateljem in znancem

obilno sreče

k novemu letu 1916!

Naročajte „Slovenca.“

Zahvala.

Povodom prebitke smrti našega iskrenoljubljenega soproga, oziroma dobrega očeta, gospoda

Karla Debevc

c. kr. okr. orožn. stražmojster

se najtopleje zahvalujemo za častito spremstvo cenjenim gg. kolegom orožnikom, gg. uradnikom, prečastiti duhovščini, gg. pevcem za ginljivo petje, kakor tudi vsem prijateljem, znancem in sorodnikom. Najtoplejša zahvala bodi končno za darovane vence in vsem, ki so blagemu pokojniku kakorkoli izkazali zadnjo čast.

Žalujoči ostali.

Naš ljubi sin, brat, svak in stric

2797

Franc Premrov vitez pl. Premerstein

c. kr. deželni koncipist in nadporečnik v rezervi, odlikovan s signum laudis

je padel dne 3. septembra 1915 na severnem bojišču junaške smrti. Pokopali so ga pravtam v posebnem grobu. Daljne Te zemlje pokriva odeja, a spomin na Tebe, junak, ostane nam za vedno v srcih.

Ljubovč pri Idriji, 30. decembra 1915.

Rajetan Premrov vitez pl. Premerstein,
oče in njegovi.

Obvestilo!

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu in vsem svojim cenjenim odjemalcem, da sem vsled pomanjkanja lekarniškega osobja primoran

lekarno začasno zapreti.

Sam sem pri vojakah na Ruskem, in mi lekarno ni mogoče voditi! Iskreno se zahvaljujem za dosegačo naklonjenost in prosim občinstvo, da bi mi isto ohranilo tudi v bodoče. Čas zopetne otvoritve naznanim pravočasno po časopisih.

Velepoštovanjem

Ph. M. Vinko Proházka

lekarnar

Ljubljana, Jurčičev trg 2, I. nadstropje.

Načelstvo „Deželne zadruge izdelovalcev sodavode na Kranjskem v Ljubljani“

želi v imenu vseh članov cenjenim odjemalcem in odjemalkam sodavičarskih izdelkov

srečno in veselo novo leto 1916.

Isto želi tudi vsem članom in članicam te zadruge

Ivan Moré

čas. načelnik.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem in prijateljem tvrdka

LESKOVIC & MEDEN, Ljubljana

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim naročnikom, prijateljem in znancem v mestu in na deželi

Lekarna Trnkóczy

v Ljubljani

zraven rotovža.

Za večje posestvo na deželi išče se

kuharica

ščica gosposkega kuhanja za 2 do 4 osebe, ružinskega kuhanja za 10 do 14 oseb, keke kruha in hišnega gospodinjstva v odporo gospodinjji.

Mesečna plača poleg stanovanja, hrane perila v gotovini K 30.—.

Ponudbe s pričevali o trajnem služovanju je poslati na upravništvo „Slovenca“ pod št. 2311.

Mesarija: Sv. Jakoba nasip
Stanovanje: Kolodvorska ulica 6

Rodbina

IVAN KOŠENINA

želi vsem svojim cenj. odjemalcem veselo in srečno novo leto, priporočujoča se blagohotni naklonjenosti tudi v bodoče.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povodom prebitke izgube našega iskrenoljubljenega sinčka

Miloša

izrekava tem potom vsem svojo najiskrenejšo zahvalo. Posebna zahvala bodi g. Francu Porenta vulgo „Pangercu“, g. Florjanu Pokorn, g. Francu Ravniharju za njih trud. Srčna hvala preč. duhovščini, sl. meščanstvu in vsem drugim, ki so v tako obilnem številu spremili najinega ljubčka na njegovi zadnji poti. Hvala vsem darovateljem vencev in šopkov in sploh vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da se je tako lepo izvršil sprevod. Zahvaljujema se tudi g. kadetu c. kr. bosn. pešpolka št. 1, g. Jožefu Kollmannu za njegovo ljubeznivost in naklonjenost, s katero nama je stal v teh težkih urah na strani.

Bog bodi vsem obilen plačnik!

2794

Ignac in Ivanka Guzelj.